

**Bilámá ledre bi
Lúka
eké ní
Ledre gi ro búkú bi Lúka ní**

Búkú ba Lúka eké ne, eké wo bi Moko 'bi 'yimikása e ní kpá ne. Lúka ndaá 'bi ené gi simi kúfú Yúda e wá, ni 'yi bi olo ledre go kíngaya gi simi kúfú Gírígi e ní. Zía ìnyiné ngúnṅu ledre Yésu. 'Diyoto kóo Páwulo simi bi kóo Páwulo ni ndéré kí úku bilámá ledre 'bi Yésu zí 'yi e ní. Eké ledre gi ro Yésu kí ledre moko ga bi kóo Yésu ndiši méngi yée ní zí 'yi ga bi ngára ndaní Yúda e wá ní ówoyeme a.

Ledre ga bi Lúka eké yée simi búkú ené ba ndaní miékéye simi ngíti géyi búkú ga bi Matáyo, Máríko kí Yiwáni ní wá. Ledre ga bi káa zí ledre gi ro mindíki Yiwáni 'yi í'bí babatíza, ledre gi ro mindíki Yésu kí mingbóro a, kpá kí ledre gi ro bilámá ledre ga bi kóo 'bi Lomo Yiwáni ndiši ndéré kí úku yée zí 'yi e ní. Zía kpá úku ledre gi ro káa zí bi Lomo oto 'bú 'yima'dí e mbá ní. Yésu 'dodo kóo lili ledre née go simi muruwayi káa zí muruwayi bi gi ro bilámá 'yi 'bi Samáriya ní (simi kápita 10), kí muruwayi bi gi ro owú bi ìndri ní (simi kápita 15) kí mindišiyé bi kí manda 'dá'dá 'bi 'yi 'dó'dú usóru bi 'yi e iliní wo wá ní (simi kápita 19) nda kí ledre tridri bi za fi bi mocú ledre a zí ngúru 'yi lúyú ledre bi kóo phephéní yée kéne gi zí lúyú ledre eyé ní (simi

kápita 23).

Zí Lúka úku andá ledre kí'dí tú'dú kídí 'Dówú Lomo ndị̀şì méngì moko simi Yésu ne gì zía ndị̀şì íni ini zí Lomo kíngaya. Nda go gbóo kí odu ledre, zía úku ledre kídí Yésu 'dodo kóo roné kí'dí tú'dú zí 'yì lódú kacíne e simi bi kóo urú gì simi umbu ní. Ledre ga gére née 'dodoní go kídí ma'díi Yésu urú kóo go gì simi umbu.

Lúka eké ledre gì ro Yésu

¹ Mongú 'yì Teyófilo, tú'dú ngíti géyì 'yì e eké omoní ledre ga bi kóo gì do bi Yésu, bi kóo Yésu ma'dáa ndị̀şì méngì yée dongaráze ní go bi 'desì.

² Ekéní tí za cé ledre ga bi kóo 'yìmikása ga kóo 'desì lurúní kí komoyé zíye ndị̀şiyé líkpì a ní. ³ Gì zía bi ledre ga bi 'yì ga gére née ekéní ní, niyí mbá ma'díi ledre e ní, máyá ni miútúásáne zíma eké kása yée zíyì, ⁴ gì do bi zíyì ówoyéme a yá 'dodoní kóo ma'díi ledre e go zíne.

Ledre gì ro mindíki Yiwáni Babatíza

⁵ Simi bi kóo Eróde ni mongú ngére 'bi káńgá bi Yudáya ní, ngíti 'yì 'dáná mbayi 'bi Lomo ni kóo bo kí ìrìné Zakaríya. Ni gì dongará 'yì 'dáná éyì ga bi manda eyé ni mbá Abiyáza ní. Iri me'bea Elizebéta, ni kpá gì simi kufú bulúnduyé bi Aróna ní. ⁶ Zakaríya e gbengará kí me'bené, miméngì ledre eyé ni kací kadra mbá fú lá mbí do komo Lomo, gì zía ndị̀şìní éré loru 'bi Ngére Lomo. ⁷ Tí lá owú ndaá 'bi ené kóo zíye wá gì zía me'bea ni mikoto, niyí nda kpá yì eyé go ngokoyé utúásání lolu ndíki owú wá.

8 Nda simi ngíti sǐlǐ, sǐndǐ kadra utúasá go zǐ Zakaríya e kí lafúne ndéréye simi 'Dǐcǐ 'bǐ Lomo 'dáná éyǐ zǐ Lomo, 9 kacǐ ondú 'bǐ 'yǐ 'dáná éyǐ e. Zǐ gbégbé 'dódo Zakaríya zǐa ólúne 'Dǐcǐ 'bǐ Lomo 'dáná éyǐ zǐ Lomo. 10 Simi bǐ Zakaríya olú go 'Dǐcǐ 'bǐ Lomo nǐ go ndǐsǐ óngbó abúřengú kí ndonyoné 'dǐcǐ ǐri ní, tú'dú 'yǐ ga bǐ oguní ní niyǐ 'bǐ eyé ndǐsǐ ǐni ǐni zǐ Lomo sága.

11 Cǐkǐ 'dǐcǐ ǐri, zǐ maláyika bǐ Ngére Lomo kasa ní ógú tóroné do sǐlǐ 'bǐ anú cigǐ mbayi bǐ ndǐsǐnǐ 'dáná éyǐ doa ní. 12 Simi bǐ Zakaríya lurú maláyika nées kenées ní, zǐ lomo roa lǐyǐné gǐ zǐ ngǐřǐ. 13 Zǐ maláyika nées úku ledre kídǐ, “Ndá éré ngǐřǐ wá Zakaríya, Lomo uwú ǐni bǐ ndǐsǐ ǐni a ní go. Me'beyǐ Elizébéta nǐ ndǐkǐ owú zǐyǐ owú'odo. Ídǐ ǐfǐ ǐřǐa Yiwáni. 14 Nǐ óto sée kí me'beyǐ zǐse ǐdǐse kí rokinyi, tú'dú 'yǐ e niyǐ ǐdǐ kí rokinyi simi bǐ niyǐ úwú a kídǐ aránǐ wo go ní. 15 Nǐ ǐdǐ kí ledrené owóowó simi moko bǐ 'bǐ Ngére Lomo ní. Ndaá 'yǐ éwé le'yǐ wá, nǐ dǔdú mǐ'dúcuné kí 'Dówú Lomo kú gǐ simi mbágáne. 16 Nǐ 'dǐ'bilúgu ngíti géyǐ Isiréle e ga kóna luyúnǐ gǐ do misi'dǐ 'bǐ Ngére Lomo go ní zǐ Lomo. 17 Nǐ ndǐsǐ gámá kí úku kúrú Lomo simi roko'bu 'Dówú Lomo cé káa zǐ nébǐ Ilíya kóna ní, zǐa ndǐsǐné kí yéme dongará 'yǐ ga bǐ sinyǐ go kí owú 'bǐ eyé e ní, kpá kí sáká 'yǐ ga bǐ sómú ledre eyé ndaá bilámáne do misi'dǐ 'bǐ Lomo wá ní, nda kpá kí yémeómo 'yǐ e nzǐyiyé zǐ Ngére Yésu.”

18 Zǐ Zakaríya ndú'yú maláyika nées kídǐ, “Mááyǐ ówo a bǐ kídǐ éyǐ nǐ ndéré méngǐ roné zǐma kenées ní lará a káa be 'dǐ? Bǐ mááyǐ go

ngokomá káa zí ba, kára bi zíma ní ni go kpá ngokoné ní.”

¹⁹ Zí maláyika néesé úkulúgu ledre zí Zakaríya kídí, “Zakaríya, ìrimá Gábirele. Kací kadra mbá azé fú lá kí Lomo do bi kíf'do, kasa máa ne kí bilámá ledre néesé ógu úku a zíyì. ²⁰ Gí zía bi ìli ngúngu ledre bi máúku zíyì ba wá ní, tarayì ni ídí mǐ'dùtuné ódro wá gí simi sǐndí kadra bi owú néesé ni árá simi a ní.”

²¹ Gí zí kényì néesé, 'yì ga bi ndìsiní sǒngó wo sága ní ndìsiní go má zíye úku ledre kídí, “Bié laká nda 'dì, Zakaríya lu'bú karaba simi 'Dící 'bi Lomo 'dényé káa ní ní.” ²² Simi bi olúogu gí 'Dící 'bi Lomo gírì ní, ndìsì nda ódro zíye lá kí sǐlìne. Zí 'yì ga gére néesé tí geré ówo a kídí Lomo 'dodo ngítì mikánda ledre go zía 'dící ìrì.

²³ Simi bi sǐndí kadra 'bi moko ené ukú ní, zía ìnyì ndá'balúgu roné 'be. ²⁴ Nda gí do kací sǐlì cúku'dée, zí me'bea Elizebéta ídìne kí siminé. Zía ndìsiné 'be éfé ìnyì, olúogu gí 'be wá. ²⁵ Zí Elizebéta í'bi mbófo éyì zí Lomo kídí, “Mbófo éyì zíyì Ngére Lomo gí ro ledre bi méngì zíma ba. Ówo ledre go kíma zíyì 'dí'bióyó mongú dokuwu bi mááyì kée ní gí domá 'dá'ba.”

Maláyika uku ledre gí ro mindíki Yésu

²⁶ Simi bi Elizebéta ni go kí siminé 'bi éfé ìnyì doa kéré (6) ní, zí Lomo kpá kása maláyika Gábirele simi Nazeréta ngítì owú gara simi Galiláya, ²⁷ zí owúkára tara mbotu ni kóo go mikórone zí ngítì o'do kí ìriné Yoséfa. Ni gí simi kúfú ngére Dawídi. Owú kára ma'dáa ìrì a Maríya. ²⁸ Zí Gábirele ndéréóguné ìrì, zía í'bi

mandá kídí, “Mandá zíyì Mariya, útúásá go kací komo Ngére Lomo, Lomo idí kíyì.”

²⁹ Zí Mariya ndìsì ónzó komoné kí toso mandá bi maláyika ogu í'bí a zíne née. ³⁰ Zí maláyika úku ledre zí Mariya kídí, “Mariya, ndá éré ngiri wá, útúásá yì eyì miútúásá kací komo Lomo.”

³¹ Áyí ógu idí kí simiyì zíyì árá ógu a owú'o do. Idí ífì iri a Yésu.* ³² Ni idí mongú 'yì. 'Yì e niyì ndìsì ndólo wo Owú 'bi Lomo. Ngére Lomo ni óto wo káa do ngére káa zí bulúndua bi kóo Dawídi ní. ³³ Ni idí ngére do kufú Isiréle e za fí, 'yì 'dí'bióyó wo ndaá.

³⁴ Mariya ya zí maláyika ní, “Ledre máa née ni méngì roné née lará a kíe 'di bi máówo aka kpá ledre 'bi ya'dá e wá ní?”

³⁵ Maláyika ya zía ní, “Owú née ni ógu ené simi roko'bu 'bi 'Dówú Lomo. Lomo ni ndìsì ne sáká yì gi zía owú bi áyí ndikiógu a née ni yì ené Owú 'bi Lomo. ³⁶ Lúru aka gba ngoko sumuyì bi Elizebéta ba, ni go kí siminé 'bi éfé inyì doa kéré (6). 'Yì e owoní go mbá kídí utúásá lolu kóo ndiki owú wá. ³⁷ Ledre bi Lomo uku go ní, ni méngì roné.”

³⁸ Mariya ya, “Káa zí bi mááyí 'yì 'bi moko 'bi Ngére Lomo ní, mángúngu ledre bi úku ili méngì a zíma ní go.” Geré zí maláyika née lélí ené gi ore.

Mariya nderé lúru Elizebéta

³⁹ Zí Mariya yéme roné ndéréne lúru Elizebéta simi owú gara do bi ekìekì simi Yúdáya, ⁴⁰ zía

* **1:31** 1:31 Yésu: Ini ledre gi simi a kídí, Lomo yomo 'yì e.

óguné 'be 'bì Zakariya zía í'bí mandá. ⁴¹ Simi bì Elizebéta uwú kúrú Mariya ní, geré zí simia ndìşiné ndéndeke kí mongú rokinyi. Zí Elizebéta lúru roko'bu 'bì 'Dówú Lomo roné. ⁴² Zía ódroné kí kúrúne 'dága kídí, “Mariya, Lomo i'bí úndru go zíyì rómo do 'bì lafúyì e mbá. I'bí kpá úndru go zí Owú bì simiyì née. ⁴³ Áko, Lomo eme laká kíma káa gí zí 'dì, bì zí mbágá Ngére amá ìnyiné za cú ne óguné lúru máa ní? ⁴⁴ Mariya, simi bì gáa máuwú kúrú yì ní, geré zí simimá ndìşiné ndéndeke kí mongú rokinyi. ⁴⁵ Ngére Lomo idí idí kíyì, gí zía ngúngu go yá éyì bì ili méngì a zíyì ní, idí mu méngì a.”

Ke'bi bì Mariya uku ní

⁴⁶ Mariya ya kídí, “Mákófó ìrì Ngére amá Lomo. ⁴⁷ Mááyì go kí rokinyi gí zí Lomo 'yì yómo máa. ⁴⁸ Máa bì mándá éyì wá ba, oto ledremá go zíne owóowó. Tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, tú'dú 'yì e niyì ndìşì úku ledre kídí Lomo i'bí úndru go zíma. ⁴⁹ Wo, Mbigí Lomo bì kí roko'buné kíngaya ní méngì mongú ledre go zíma. 'Yì e idíní ndìşì kófó ìrì. ⁵⁰ 'Yì ga bì niyì ndìşì óto úndru a ní, ni ndìşì méngì bilámá ledre zíye ndéréne mindéré za fí. ⁵¹ Méngì tú'dú mĩngburoko ledre e go, Ngére máa yée ga bì ndìşíní ìlì mĩlì ní, ni báyi yée mbá 'dá'ba. ⁵² Zía 'dì'bióyó roko'bu gí zí yée ga bì ndìşíní óto ledreyé kí royé owóowó ní, zía óto yée ga bì 'buo'buní royé mĩ'búó'bú ní do bi kacíye. ⁵³ I'bí tú'dú éyì e go zí 'yì ga bì kóna ndìşíní ndúwú gí zí lerì ní, oto yée ga bì kí tú'dú éyì e zíye ní

go káa do 'yì lerì e. ⁵⁴ Ledre bi kóo mocú gí ro sáká Isiréle e ní ligì wo wá, ni go ndìsì sáká yée. ⁵⁵ Uku kóo zì bulúnduzé Abarayáma kí owù 'bì owù 'bì ené e kpá kenée kídí née ni ndìsì sáká yée kenée za fí odu a ndaá.”

⁵⁶ Mariya ndìsì kóo zì Elizebéta iri káa zì éyì 'bì éfé ota ní, zía nda ndá'balúgu roné 'be 'bì ené.

Miára Yiwáni

⁵⁷ Née ní, zì sìnḍì kadra 'bì Elizebéta útúásáne, zía áráne owúo'do. ⁵⁸ Zì phanda ledre née ówù ndíki sümü Elizebéta kí eze 'be 'bì ené e mbá kídí, Ngére Lomo mengì bilámá ledre go zía. Zì Elizebéta kí 'yì ga gére née mbá ídíye kí rokinyi.

⁵⁹ Simi bi sírì owù mengì go sílì ìnyì doa ota ní, zíye yóko royé ónzó wo ngburu, kací ondú eyé 'bì Yúda e. Iliní kóo gí ro ífì ìrì 'bua doa, Zakariya. ⁶⁰ Zì mbágá a úku ledre kídí, “fì, ndaní ífì ìrì 'bua doa wá, ìrì idí ídí Yiwáni.”

⁶¹ Zíye útuyé zía kídí, “fì, ìrì káa zì née ndaá simi kúfúse wá.”

⁶² Zíye ndú'yú Zakariya kí sílìye togù ili zì ìrì owù ba ídíne náambi yá? ⁶³ Zía ndú'yú yée kí sílìne gí ro éyì 'bì éké ledre. Zía éké ìrì owù née zíye, “Yiwáni.” ⁶⁴ Geré zì tara Zakariya líkpíne zía tónóne ódroné kí ndìsì mbófo Lomo. ⁶⁵ Zì tara eze 'be 'bì ené e ìdrìye mbá miḍrì, zì 'yì e ídíye simi Yúdáyá mbá kí ledre née tarayé. ⁶⁶ Ngíti géyì 'yì ga bi uwúní ledre máa née ní ní, zíye ndìsìyé sómú ló'bó ledre kídí, “Owù née ni gú ídí toso 'yì máa bi kée 'di káa zì bi Ngére Lomo yeme ledre gí roa ne kenée ní?”

Ke'bi bi Zakaríya uku ní

67 Zí 'Dówú Lomo 'dúcu Zakaríya, zía ìnyìné úku ledre bi gú karanée ni méngì roné ní kídí, 68 “Mbófo éyí zí Lomo bi ni Ngére 'bi Isiréle e ní, gí zía ogù go yómo 'yì ené e. 69 Kasaogu 'yì bi kí roko'buné ní go gí simì kúfú ngére Dawídi gí ro yómo zée, 70 káa zí bi kóo ukui'bí tara nébì ené ga kóna 'desì ní. 71 Bi ba ní, omozé gí zí ezeokóze e kpá kí yée ga bi ndìshìní sógó zée ní go. 72 Lomo méngì bilámá ledre née zí bulúnduzé e kenée gí ro 'dódo a kídí ledre bi kóo née yeme zíye ní lìgì ené née wá. 73 Née miyéme ledre kóo dongaraye kí bulúnduzé Abarayáma, 74 gí ro zíze ómozé gí zí ezeokóze e, gí do bi zíze ndìshìzè méngì moko ené kí sómù ledre ezé kí'è do ngìrì ndaá, 75 gí zía azé go mbigì 'yì ené e do komo a kací kadra mbá. 76 Yì, owú 'bi amá, 'yì e niyí ndìshì ndólo yì kídí nébì 'bi Lomo gí zía áyí ndìshì ndéré zía 'dá'dá kí yémeómo 'yì e zí Ngére nziyiné. 77 Áyí 'dódo ledre zíye yá idíní ngúnṅu ledre 'bi Lomo gí do bi zí Lomo ótoómo lúyú ledre eyé gí ro zíye ndíki trìdrì bi za fí ní. 78 Ledre née ni méngì roné kenée gí zí bilámá mimbé'de Lomo bi rozé ní, ni kásaogu 'yì gí komo ere káa do bimiónṅó zíze do sogo káṅgá ona, 79 zí bi óṅgóné zí 'yì ga bi niyí simì mìtùlùrù 'bi lúyú ledre zí ngìrì umbu ndìshìné méngì yée kací kadra mbá ní, zía ndìshìné 'dódo mìsì'di 'bi Lomo zíze, zí mimbé'dezé ìdrìne gí zía.

80 “Née ní, zí Yiwáni nda ngbóro óṅuné go ya'dá 'yì. Zí Lomo í'bí roko'bu zía, zía ndéré

ndìsìné simi súwú gbála gị simi sịndị kadra bi zía tónóne 'dódo ledre 'bi Lomo zí Isiréle e ní."

2

Ledre gị ro mindiki Yésu (Lúru kpá Matáyo 1:18-25)

¹ Simi sịndị kadra kịé'do, zí Agúsuto bi ndoloní wo Káyísara* ní i'bí lorụ kídí, idíní ólo 'yị 'bi Róma mbá gị ro zíne ówo a togụ niyí mbá ndu. ² Née kóo mizefi ólo 'yị e bi oloní simi bi Koriníyo ni gávana simi ngíti gara 'bi Róma kí iriné Súrriya ní. ³ Zí 'yị e ndịsị ndéréye simi gara eyé e gị ro do ólo yée íri.

⁴ Zí Yoséfa bulúndu ngére Dawídi ìnyìné gị simi Nazeréta owụ gara simi Galiláya, ndéréne simi Beteléme mongú gara bi kóo Dawídi ni ngére simi a, simi Yúdáya ní. ⁵ Nderení kí Mariya bi koróní zía ní gị do bi do ólo yée kéne íri. Sịndị kadra 'bi Mariya ma'dáa ni kóo go gbóo gị ro zía áráne. ⁶ Simi bi niyí aka cịkị íri ní, zí sịndị kadra ené 'bi árá go útúásáne. ⁷ Zía tí árá mizefi owụ 'bi ené née owúo'do. Zía kúrụkụ yéme wo kí mbílí bongó do óto wo kíe yaa simi kuṛungbú bi bangá e ndịsini ánu éyị simi a ní, gị zía bi ndaá lolụ kóo zíye simi 'dịcị 'bi nṅu e wá.

Maláyika 'bi Lomo ogụ zí 'yị 'bá'ba kábiriṅkị e

* **2:1** 2:1 Káyísara: Káyísara ini ledre gị simia kídí mongú ngére 'bi Róma. Ni mongú ngére do ngíti géyị lafúne ngére e ga bi 'bi ngíti géyị káṅgá e káa zí Yúdáya kí Galiláya.

⁸ Simi sɛ̀ndi kadra máa bi kóo née ní, 'yi 'bá'ba kábiriki e niyi kóo gbóo kírí née ndisi 'bá'ba bangá eyé e kí ndulú. ⁹ Zí maláyika 'bi Ngére Lomo ógúné zíye íri, zí roko'bu 'bi Lomo óngó bi cigíye gbaá wéé, zí ngiri méngi yéé kíngaya. ¹⁰ Zí maláyika née úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngiri wá. Máogú kí bilámá sanda zise wo bi bi ni éme rosé gi zía miéme kpá kí tú'dú 'yi e mbá ní. ¹¹ Arání gáa owú go zise wo bi ni ídí 'Yi yómo 'yi e ní, simi Beteléme gara bi kóo Dawídi ni simi a ngére ní. Ni Kírésito† kpá Ngére. ¹² Togú ndérésé yá, áse ndíki owú ma'dáa mikúrúkúné simi mbílí bongó otoní wo go kíe simi kurungbú bi bangá e ndisini ánu éyi simi a ní.”

¹³ Lu'bú wá, zí tú'dú ngiti géyi maláyika e óguyé gi komo ere ídiye ndro kí ezeyé gáa ogú ní. Zíye ndisiyé kófó iri Lomo kídí, ¹⁴ “Idízé kófó iri Lomo bi komo ere ní, bikidri idí idí zí 'yima'dí e do sogo kángá gi zía mengi bilámá ledre go zíye.”

¹⁵ Simi bi maláyika e nda'baluguni royé komo ere ní, zí 'yi 'bá'ba kábiriki ga gére née yéme ledre kídí, “Nderézé aka mu simi Beteléme luru ledre bi mengi roné íri, bi Ngére Lomo kasa ledre a zize ba.”

¹⁶ Zíye ndéréoguyé íri ndíki Mariya kí Yoséfa kí sírí owú mi'dú'duné simi kurungbú tí káa zí bi ukuní zíye ní. ¹⁷ Simi bi nderé ndikiní owú née tí kenée ní, zíye líkpí ledre bi mengi roné zíye gi ro owú née ní ní mbá zí Mariya kí Yoséfa. ¹⁸ 'Yi ga bi uwuní ledre née kenée ní, zí tarayé

† 2:11 2:11 Kírésito: Ini ledre gi simia kídí, 'yi bi Lomo gelé wo káa do Ngére ní.

ìdríne mbá miìdrí. ¹⁹ Zí Mariya úlù ledre ga gére née mbá siminé ndìsì kíe. ²⁰ Zí ya'dá ga gére née ìnyì ndá'balúgu royé kí kófó ìrì Lomo kpá kí mbófo wo gí ro ledre bì uwúní zíye lúró a go cù kí komoyé tí káa zí bì maláyika e ukuní zíye ní.

Nderení kí sírì Yésu simi 'Dìcì 'bì Lomo

²¹ Simi bì sírì Yésu mengì go sílì ìnyì doa ota (8) ní, née kóo go sílì bì do ónzó wo ngburu simi a ní kacì ondú 'bì Yúda e. Do ìfì ìrìja Yésu, née ìrì bì kóo maláyika ìfì 'dodo simi bì Yésu ma'dáa ndaá aka kóo wá ní.

²² Nda gí ore zí sìnđì kadra útúásáne zí Mariya gí do kacì ará bì ará ní, gí ro zía ndá'ba ólúlúgu roné 'Dìcì 'bì Lomo káa zí bì lorù 'bì Músa uku ní. Zíye 'dí'bì sírì Yésu ndéré kíe simi Yerusaléma simi 'Dìcì kótruro í'bì mbófo éyì zí Lomo gí roa. ²³ Nì miékéne simi lorù 'bì Lomo kídí, “Owúndíká ga bì ya'dá e ní, idíní ndéré kíye zí Lomo,” ²⁴ gí ro do í'bì tákpásílì káa zí bì lorù 'bì Lomo uku ní, “Niyí 'dí'bì amámu e gbre kí kírìkó'do kpá gbre ndéré kíe káa do éyì 'dáná.”

²⁵ Simi sìnđì kadra máa bì kóo née ní, ngoko o'do nì kóo bo simi Yerusaléma ore kí ìrìné Simiyóna, nì 'yì bì í'bì roné za mbá zí Lomo ní. O'do née nì mi'dúcuné kí 'Dówù Lomo, kacì kadra mbá ndìsì óto komoné gí ro Kírésìto zía óguné yómo Isiréle e. ²⁶ 'Dówù Lomo uku kóo ledre go zía kídí, wo Simiyóna utúasá aka úyu wá 'búo togú lurú Kírésìto bì Ngére Lomo nì kásaógu wo ní go kí komoné kí. ²⁷ Simi sílì máa

bi kóo nées ní, zí 'Dówù Lomo kása Simiyóna zía ndéréne do ligá 'Dící 'bi Lomo. Nì ógu íri ní, Mariya kí Yoséfa 'di'bioguní sírì Yésu go íri gí ro zía í'bí úndru zí Yésu ma'dáa káa zí bi búku 'bi lorù uku ní. ²⁸ Zí Simiyóna ìmbì wo do í'bí mbófo éyí zí Lomo gí roa kídí, ²⁹ "Yì Lomo bi kí mongù roko'buyí ní, uku kóo zíma yá útúásá aka 'dí'bi máa wá, 'búo togù málúru 'yì yómo 'yì e bi kóo uku ledre a ní go, áyí nda fú 'dí'bi máa. Bi ba ní, 'dí'bi nda máa 'yì kasa eyí mu. ³⁰ Komomá lurú nda 'yì yómo 'yì e go, ³¹ kásaógu wo go zí 'yì e za mbá. ³² Nì go káa zí bimiónḡó ní gí ro 'dódo yì zí 'yì ga bi owoní aka yì wá ní. Nì kpá óto kúfú Isiréle e ndìsì kófó ìrìyì."

³³ Zí tara Yoséfa kí Mariya ìdrìne gí zí ledre bi Simiyóna ndìsì úku a gí ro Yésu ní. ³⁴ Zí Simiyóna í'bí úndru zí Yoséfa kí Mariya, zía úku ledre zí Mariya kídí, "Owù 'bi eyí ba ní karanée óto Lomo zía 'dí'bióyó roko'bu gí zí ngíti géyì Isiréle, zía í'bí a zí ngíti géyì. Owù ba nì kpá ídì 'yì bi niyí lúru tóko lílì ledre gí roa ní. Gí zí keyì nées, niyí karanée ndìsì sógó wo. Nì óto 'yì ga bi ṅunṅuní ledre ené ní zíye ídíye kí rokinyi. ³⁵ Nì 'dódoógu ledre ga bi do mimbé'de ngíti géyì 'yì e ní mbá. Gí zí keyì nées, mimbé'deyì nì karanée 'dècì kí lúru ndúwú wo."

³⁶ Ngiti nẹ̀bì nì kóo kpá bo ngoko kára kí ìrìné Ána nyí Fanuwéle gí simi kúfú bi ndoloní Aséra ní. Nì kára umbu. Ofúní royé kí o'do 'bi ené menginí simibi lá duú ìnyì doa gbre (7) geré zí o'do 'bi ené nées úyu ené. ³⁷ Zía ndìsìné gí kacì o'do 'bi ené nées kí simibi cí eso doa eso (84).

Otoomo 'Dìcì 'bì Lomo wá, ndìşì ìní ìní kí órú tarané zì Lomo kí ndulù kí kadra mbá. ³⁸ Simì bì Simiyóna nì ndìşì í'bí úndru ní, zì kára nées óguné geré ndìşì í'bí mbófo éyì zì Lomo. Zía úku ledre bì gì do bì Yésù ní mbá zì 'yì ga bì ndìşìní óto komoyé gì ro Ngére 'yì yómo 'yì e bì Lomo uku ledre kásaógu wo simì Yerusaléma káa do 'yì yómo 'yì e ní.

³⁹ Simì bì Yoséfa e kí Mariya mengionzóní ledre bì lorù 'bì Lomo ili zíye méngì a ní go ní, zíye ìnyiyé ndá'balúgu royé 'be simì Nazeréta simì Galiláya. ⁴⁰ Zì Yésù ngbóróne go mongúne kí roko'buné, zía ídíné kí mongù ówo ledre zíne gì zía Lomo ndìşì sáká wo ne.

Yésù idíaká simì 'Dìcì 'bì Lomo

⁴¹ Kací simìbi e mbá Yoséfa kí Mariya ndìşìní ndéré simì Yerusaléma simì Ayímbi bì Umbuokpó ní. † ⁴² Simì bì Yésù mengì go simìbi sokó doa gbre ní, zíye ndéréye kí mbágá nées simì ayímbi máa nées kací ondù 'bì Yúda e. ⁴³ Nda go gì do kací ayímbi, zì mbágáa ìnyiyé ndá'balúgu royé 'be, ábuwá Yésù idíaká go cìkì 'dá'ba simì Yerusaléma owoní eyé e wá. ⁴⁴ Somúní 'bì eyé kídí nì ba bo dongará tú'dù 'yì ga ba zíye ndéréye kadra teké. Zíye tóroyé lúru só'do wo dongará sùmu yée kpá kí ezegámáye. ⁴⁵ Má, ndikiní eyé wo wá. Zíye ìnyì ndá'balúgu royé drú 'dá'ba simì

† **2:41** 2:41 Ayímbi Umbuokpó: Nì sùndì kadra bì Yúda e ndìşìní sòmùndíki ledre bì kóo Ngére Lomo okpó gì do 'be 'bì eyé e ufu owù 'bì eyé e wá gì zía bì oróní sáma owù kábiřìkì ro kágá mbotù eyé e ní. Zía kóo 'dì'biogu yée gì simì Ízibiti gì simì 'do'dó bì kóo niyí simì a ní. Ólo Ólùógù 12:1-20.

Yerusaléma ndéré lúru bi gi roa íri. ⁴⁶ Nda gi do kací sílì ota zíye ndéréye ndíki wo simi 'Dìcì 'bì Lomo, mindìsiné dongará 'yì 'dódo ledre e, ndìsì úwú yée, zía kpá kí ndú'yú yée. ⁴⁷ 'Yì ga bi ndìsiní úwú wo ní zì tarayé ìdrìne mbá mǐdrì gi zì ówo ledre bi ni káe kpá kí ledre ga bi ndìsì kí úkulúgu yée ní. ⁴⁸ Simi bi mbágáa kí 'bùá lurúndikiní wo ní, zì wo bi gi zíye ní úkúne miúkú. Zì mbágáa úku ledre kídí, “Owù 'bì amáa, méngì zée káa gi zì 'dì? Bi zíze ndìsìzè kí 'buyì gámásó'do yì má ní.”

⁴⁹ Zía úkulúgu ledre zì mbágáne kídí, “Ndìsìsè gámásó'do máa gi ro 'dì? Ówosé esé bi kídí ili zíma ndìsì ndìsímá simi 'dìcì 'bì Babá ní wá.” ⁵⁰ Owo 'dì'biní eyé ledre gi simi ledre bi uku née wá.

⁵¹ Zía óto úndrúyè do útúne do'dónoyé zíye ndá'bayé simi Nazeréta. Zì mbágáa óto ledre ga gère née mbá siminé. ⁵² Zì Yésu nda ngbóróoguné kí bilámá sanáne, do ídine kí mongù ówo ledre zì 'búa ídine do 'yì e kíngaya zía óto Lomo ídine kí rokinyi.

3

*Yiwáni 'yì Bábátìzì 'yì e
(Lúru kpá Matáyo 3:1-12, Mária 1:1-8, Yiwáni
1:19-28)*

¹ Simi bi kóo Tìbériya Káyísara ni ngére do káṅgá 'bì Róma kí simibi sokó doa ìnyì ní, do kóo óto Pánato Piláto káa do gávana do 'yì ga bi

simi Yúdáya ní, Eróde* ni 'bi ené gávana do 'yi ga bi simi Galiláya ní, Phílipo lúndu Eróde ni 'bi ené gávana do 'yi ga bi simi Itúrìya kpá kí yée ga bi simi Trakóni ní, zí Liyasaníya nda ídí 'bi ené gávana do 'yi ga bi simi Abiléne ní. ² Simi sɛndí kadra máa bi kóo née ní, Ána kí towúne Kayáfa niyí ye mɛngburoko 'yi 'dáná éyí e. Yiwáni wotí Zakaríya ni yí ené kóo simi súwú. Zí Lomo í'bí moko zía íri. ³ Zía tónó gámáne kí úku ledre 'bi Lomo zí 'yi e kací kó'dù ngburu bi Yeredéne ní, sága gí 'dí keří kpá sága gí 'dí keří. Kídí 'yi e idíní ótoómo kí lúyú ledre zíye ngúngu ledre 'bi Lomo gí ro do bábátízí yée zí Lomo ótoómo lúyú ledre eyé 'dá'ba. ⁴ Nébi Isáya uku kóo ledre a go 'desí simi búkú ené kídí,

“Yi ni karanée ndísi ótrú ledre simi súwú zí 'yi e kídí,
yémeómosé misi'di mu nzíyiné zí Ngére,
ídísé 'dózo yéme misi'di zía ní.

⁵ Ídísé lóso'dútú 'bululu e 'dá'ba.

Landa e kí bi ekíekí e, ídísé lóso yée kpíkásí.
Zíse 'dózo yéme mɛngó'dù misi'di e zíye ídíye mbí.

Zíse lóso'dútú gírítí e kuří.

⁶ Kúfú 'yíma'dí e mbá niyí ówo a kídí o'do ba
Lomo kasa wo ne ógú yómo 'yi e.”

⁷ Née ní, zí tú'dú 'yi e go ndísi óguyé mutruu
zí Yiwáni gí ro zía bábátízí yée. Zía úku ledre

* **3:1** 3:1 Ngére Eróde: Ndísiní ndólo wo Eróde Ánítipasi. Ni wotí mongú ngére Eróde bi kóo ni ngére simi sɛndí kadra bi arání Yésu ní. Eróde Ánítipasi ni kpá ngére bi onzó Yiwáni Babatíza simi sígini do úfu wo ní. **3:6** 3:6 Isáya 40:3-5

zíye o'buó'bu kídí, “Sée 'yì mani ga bì miméngì ledre esé nì bisinyíne káa zì kámá okó ní, ambí uku zíse ya ídísé ngásáoyó rosé gì zì zingì 'bì Lomo bì nì ógụ dosé ní ne? ⁸ Togú ílísé tí gì ro zíse ndíki trídri yá, ídísé ótoómo lúyú ledre zíse ñgúngu ledre 'bì Lomo, zì miméngì ledre esé ndìsì ídíne bilámáne. Ndásé ídì òjù kí sómù ledre bì kídí, azé yì ezé bulúndu Abarayáma omozé 'bì ezé yì ezé go ní wá. Lomo nì kí roko'bu zía óyóló'bó tutú ga bì bi ba zíye ídíye káa do bulúndu Abarayáma. ⁹ Ásé zì Lomo káa zì kágá bì 'dìyínì m'ìdìyì yáká ní. Gongo 'bì Lomo nì go do sílía nzíyíné, kágá máa wo bì bilámá miáná a ndaá ní, nì lágáónzó a do óngbóoyó a 'dá'ba.”

¹⁰ Zì tù'dù 'yì ga gére née ndú'yú Yiwáni kídí, “Éyì bì idízé nda méngì a ní 'dì?”

¹¹ Zì Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, “Togú bongó nì záyì gbre, ídì í'bì ngúru a zì 'yì bì bongó nda zía wá ní. Togú éyì miánu nì bo záyì, ídísé ánu a kí 'yì bì nì 'bú ní.”

¹² Abú kpá 'yì ga bì ndìsìnì 'dó'dù ụsórụ gì zì 'yì e simì sùụ ní, zíye ndéréye gì ro babatíza. Zíye ndú'yú Yiwáni kídí, “Mongú 'yì, Sara nda zée, idízé méngì 'bì ezé 'dì?”

¹³ Zì Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, “Ndásé 'dì'bì kèsì ma'dáa rómo do wo bì mingburoko 'yì e esé e ilínì ní wá.” ¹⁴ Zì asíkiri e ndú'yú wo kídí, “Sara nda zée?”

Yiwáni ya zíye ní, “'Yì e ndanì úgú komosé wá, ndásé kpá gágaóto ledre ro 'yì wá. Kèsì bì ndìsìnì í'bì a zíse do bì moko ní, ídísé 'dì'bì òjù wo.”

15 Gi zí ledre ga gére ní, Zí sómù ledre 'bi 'yi e ndịsi ídine gi ro Yiwáni faa, ngíti géyi ya ala zía ídine née Kírésìto bi Lomo uku ledre kásaógu a káa do 'yi yómo 'yi e ní wá? 16 Zí Yiwáni úkulúgu ledre zíye kídí, “Mábábátízí 'bi amá sée lá kí iní. Ngíti 'yi ni bo roko'bu a romo do 'bi amá ni ógu. Máútúásá gbawá ndósoógu cigí a gi ro lálaógu wará ené gi sịndia. Ni 'bi ené bábátízí sée kí 'Dówù Lomo. 17 Ni 'bi ené yi ené káa zí 'yi ócò komo kére ní. Ni léfeóto kére ené simi bilámá éyí, cící a née zía kótrụ a trịe do óngbóoyó a 'dá'ba.” 18 Née ledre bi kóo Yiwáni ndịsi úku a zíye do tų'dụ misi'di e gi ro bilámá ledre 'bi Lomo bi kóo ndịsi 'dódo a zíye ní.

19 Yiwáni ndịsi kóo kpá máda ngére Eróde Andipá gi zí bisinyí ledre ga bi ndịsi mengi yée káa zí bi ngakaoyó kára Erođiya gi zí lúnduné 'dí'bi yi ené zíne ní. 20 Zí Eróde kpá lúyú ngíti ledre zía 'dí'bi Yiwáni ónzó a ngbríwó simi sịgini.

Yiwáni i'bi babařiza zí Yésu

(Lúru kpá Matáyo 3:13-17, Mاریko 1:9-11)

21 'Dá'dá do ónzó Yiwáni simi sịgini, kadra kíd' do ni go ndịsi bábátízí tų'dụ 'yi e, zí Yésu ndéréne zía, zía bábátízí wo. Simi bi Yésu ma'dáa ni ndịsi ini ini zí Lomo ní, zí ere líkpíne zía káa zí mbotụ ní. 22 Zí 'Dówù Lomo óguné doa káa zí kíríkó'do ní. Zí kúrú 'yi ówune giri kídí, “Áyí mbigí owù 'bi amá, 'búyi ofu domá go, mááyí kí rokinyi gi zíyi.”

²³ Yésu tonó kóo méngi moko 'bi Lomo simi bi mengi go simibi ci kéri a do sokó (30) ní. 'Yi e mbá ndişini 'bi eyé kóo sómú a kídí ni owú 'bi Yoséfa bi kí iriné Éli ní. ²⁴ Éli ni 'bi ené owú 'bi Matáta, Matáta ni 'bi ené owú 'bi Lévi, Lévi ni 'bi ené owú 'bi Méliki, Méliki ni 'bi ené owú 'bi Zanayi, Zanayi ni 'bi ené owú 'bi Yoséfa. ²⁵ Yoséfa ni 'bi ené owú 'bi Matatiya, Matatiya ni 'bi ené owú 'bi Amósa. Amósa ni 'bi ené owú 'bi Nawúma. Nawúma ni 'bi ené owú 'bi Esíli. Esíli ni 'bi ené owú 'bi Nagayi. ²⁶ Nagayi ni 'bi ené owú 'bi Mátá. Mátá ni 'bi ené owú 'bi Matatiya. Matatiya ni 'bi ené owú 'bi Seméni. Seméni ni 'bi ené owú 'bi Yoséke. Yoséke ni 'bi ené owú 'bi Yóda. ²⁷ Yóda ni 'bi ené owú 'bi Yonána. Yonána ni 'bi ené owú 'bi Résa. Résa ni 'bi ené owú 'bi Zerubábele. Zerubábele ni 'bi ené owú 'bi Seretiyéle. Seretiyéle ni 'bi ené owú 'bi Néri. ²⁸ Néri ni 'bi ené owú 'bi Meléki. Meléki ni 'bi ené owú 'bi Ádi. Ádi ni 'bi ené owú 'bi Kosóma. Kosóma ni 'bi ené owú 'bi Elimadáma. Elimadáma ni 'bi ené owú 'bi Éra. ²⁹ Éra ni 'bi ené owú 'bi Yósuwa. Yósuwa ni 'bi ené owú 'bi Eliyázara. Eliyázara ni 'bi ené owú 'bi Zoríma. Zoríma ni 'bi ené owú 'bi Matáta. Matáta ni 'bi ené owú 'bi Lévi. ³⁰ Lévi ni 'bi ené owú 'bi Simiyóna. Simiyóna ni 'bi ené owú 'bi Yúda. Zúda ni 'bi ené owú 'bi Yoséfa. Yoséfa ni 'bi ené owú 'bi Yonáma. Yonáma ni 'bi ené owú 'bi Alikíma. ³¹ Alikíma ni 'bi ené owú 'bi Melíya. Melíya ni 'bi ené owú 'bi Ména. Ména ni 'bi ené owú 'bi Matáta. Matáta ni 'bi ené owú

'bi Natána. Natána ni 'bi ené owú 'bi Dawídi.
³² Dawídi ni 'bi ené owú 'bi Zése. Zése ni 'bi ené owú 'bi Óbede. Óbede ni 'bi ené owú 'bi Bowáza. Bowáza ni 'bi ené owú 'bi Solomóna. Solomóna ni 'bi ené owú 'bi Nasóna. ³³ Nasóna ni 'bi ené owú 'bi Aminadába. Aminadába ni 'bi ené owú 'bi Adimíni ni 'bi ené owú 'bi Aráni. Aráni ni 'bi ené owú 'bi Ézorono. Ézorono ni 'bi ené owú 'bi Peréze. Peréze ni 'bi ené owú 'bi Zúda. ³⁴ Zúda ni 'bi ené owú 'bi Yakóbo. Yakóbo ni 'bi ené owú 'bi Isáka. Isáka ni 'bi ené owú 'bi Abarayáma. Abarayáma ni 'bi ené owú 'bi Téra. Téra ni 'bi ené owú 'bi Nówara. ³⁵ Nówara ni 'bi ené owú 'bi Serúga. Serúga ni 'bi ené owú 'bi Réwu. Réwu ni 'bi ené owú 'bi Pelége. Pelége ni 'bi ené owú 'bi Ébere. Ébere ni 'bi ené owú 'bi Séla. ³⁶ Séla ni 'bi ené owú 'bi Kayinána. Kayinána ni 'bi ené owú 'bi Arafakasáda. Arafakasáda ni 'bi ené owú 'bi Séme. Séme ni 'bi ené owú 'bi Nówa. Nówa ni 'bi ené owú 'bi Laméke. ³⁷ Laméke ni 'bi ené owú 'bi Metuséla. Metuséla ni 'bi ené owú 'bi Enóka. Enóka ni 'bi ené owú 'bi Zérada. Zérada ni 'bi ené owú 'bi Malále. Malále ni 'bi ené owú 'bi Kenána. ³⁸ Kenána ni 'bi ené owú 'bi Enósa. Enósa ni 'bi ené owú 'bi Séte. Séte ni 'bi ené owú 'bi Ádama. Ádama ni 'bi ené owú 'bi Lomo.

4

Satána uzu Yésu
(Lúru kpá Matáyo 4:1-11, Máríko 1:12,13)

1 Simi bi Yiwáni i'bí babatíza go zí Yésu ní, zí 'Dówù Lomo 'dúcu Yésu, zía ìnyiné gí simi Yeredéne gí ore simi roko'bu 'bi 'Dówù Lomo ndéréne simi súwú gbála, ² zí ngére 'bi bicayi lomo e* úzu wo simi súwú íri 'dényé kí sǐlǐ cǐ gbre anu éyí mbá wá, zí 'bú kóo méngí wo kǐngaya.

³ Zí ngére 'bi bicayi lomo e úku ledre zía kídí, “Bì áyí tí Owù 'bi Lomo ní, ídí óyóló'bo tutú ga bi bi ba káa do ambata zýyí ánu a gí zí 'bú ke.”

⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Satána kídí, “Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, “Yìma'dí utúasá ídí trǐdrǐ lá dujú gí zí éyí miánu wá, kúrú Lomo ni óto 'yì e ne zýye ídíye trǐdrǐ.’ ”

⁵ Zí ngére 'bi bicayi lomo e kpá ndólo wo ékí kǐe do mongú bi ekǐekǐ 'dága 'dódo éyí ga bi do sogo kǎngá ba mbá zía. ⁶ Zía úku ledre zí Yésu kídí, “Lúrú go, éyí ga bi za mbá áyí lúrú yée née, mááyí máa mǐngíye. Togú ili yá, mááyí óto yì ngére doyé mbá. I'bíní éyí ga gére née go mbá zǐma, mááyí í'bí yée zí 'yì káa zí bi máíli ní. ⁷ Ili tí lá zýyí óto sómù ledre eyí romá zýyí óto úndrumá.”

⁸ Yésu ya zí Satána ní, “Ìnyì gí cigíma íri, nì miékéne kídí, ‘Ídí óto úndru Ngére Lomo eyí, zýyí ndǐsiyí méngí dujú ledre ené.’ ”

* **4:2** 4:2 Ngére 'bi bicayi lomo e: Iṛi a ni Satána. Ni manda 'bi maláyika ga bi ìcǐnǐ okó ro Lomo do úcuògu yée gí komo ere ní. Zí maláyika ga gére née nda ídíye go bicayi lomo e kpá dokéké e. Ólo 'Dódoógu 12:9. **4:4** 4:4 Gbre lorù 8:3 **4:8** 4:8 Gbre lorù 6:13

⁹ Gi ore zí Satána ndólo wo ndéré ékí kíe do mongú ngbángbá 'Dìcì 'bì Lomo 'dága simi Yerusaléma do úku ledre zía kídí, “Togú áyí tí Owú 'bì Lomo ma'díí, lé'béútú mu bi 'dáa. ¹⁰ Nì miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, ‘Lomo nì kása maláyika ené e sáká yìí. ¹¹ Niyí sáká yìí káa bi áyí útú útru sɪndíyì ro tutú e ke.’ ”

¹² Zí Yésu úkulúgu ledre zí Satána kídí, “Nì miékéne kídí, ‘Ndá úzu Ngére Lomo eyí wá.’ ”

¹³ Simi bi ngére 'bì bɪcayì lomo e uzu wo go má ní, zía aka ótoómo wo gí ro ngíti sɪndí kadra.

'Yì e asiní gí ro Yésu simi Nazeréta

(Lúru kpá Matáyo 4:12-17, Máriko 1:14,15)

¹⁴ Nda gí do kací ledre ga gére ní, zí Yésu ìnyìné simi roko'bu 'bì 'Dówú Lomo ndá'balúgu roné simi kángá bi Galiláya ní. Zí phanda ledre ga bi ndìsì méngì yéé ní ángané simi gara ore za mbá. ¹⁵ Simi ngíti sɪndí kadra zía ólúne simi 'Dìcì Kótruro e ndìsìné 'dódo ledre 'bì Lomo zí 'yì e. Zí 'yì e ìnyiyé mbá ndìsì í'bí mbófo éyì zí Lomo gí ro 'dódo ledre ené.

¹⁶ Zía ndéréókpóne simi Nazeréta kí'dí bi kóo ngboró ní. Nda simi Sílí 'bì 'Dówúro† zía ndéréne simi 'Dìcì Kótruro káa zí bi lengbe ndìsì méngì a ní. Zía ìnyì tóroné 'dága ólo miéké kúrú Lomo.

4:11 4:11 Ke'bì 'bì Dawídi e 91:1,12 **4:12** 4:12 Gbre lorù 6:16

† **4:16** 4:16 Sílí 'bì 'Dówúro: Néé nì mongú sílí 'bì Isiréle 'bì ini zí Lomo, méngìní moko simi a wá. Zíye ndìsìyé sómúndíki ledre kídí Lomo otoogu ere kí do sogo kángá kpá kí ledre bi Lomo yomo yéé gí simi moko 'bì owúkúlú e gí sɪ sílí ngére 'bì Ízibiti ní. Ólo Ólúógù 20:8-11, Gbre lorù 5:12-16.

17 Zíye í'bíogụ bụkụ 'bi nẹbị Isáya zía, zía líkpí bi bi ndịsị ódro kídí,

18 “Lomo í'bí 'Dówúne go zíma, gi zía oto máa go ndịsị 'dódo bilámá ledre ené zí 'yị lerí e.

Kasa máa kídí née Lomo née ni líkpíoyó 'yị ga bi miódó yée simi ká'dá 'bi lúyú ledre ní, 'yị ga bi komoyé lurú bi wá ní, née ni líkpí a gi ro zíye lúru bi,

kasa máa kpá gi ro 'yị ga bi ngíti géyị 'yị e ndịsịní lúru 'dófụ bi gi doyé ní, zíye ídíye kí ledreyé owóowó,

19 kasa máa kpá gi ro úku 'dódo a zí 'yị e kídí, sịndị kadra bi gi ro zí Ngére Lomo yómo yée simi a ní ni go gbóo.”

20 Simi bi Yésu oloonzó ledre ní, zía í'bílúgu bụkụ zí 'yị 'bi moko bi ore ní, zía ndá'ba ndịsịné bi. Zí komo 'yị ga bi simi 'Dịcị Kótruro ore ní ídíye mbá roa círii. 21 Zía ñnyiné úku ledre zíye kídí, “Ledre bi gáa máólo née, ukuní kóo go 'desị, karaba ní, lúrúsé nda go cù kí komosé.”

22 Zí tara 'yị ga gére née ñdríne mbá miđdrí gi zí ledre ga bi uku yée ní. Zíye ndịsịyé úkuló'bó ledre dongaráye kídí, “Áyi, owú née ndiki ledre née kenée gi 'da, née ndaá 'bi ené wotị Yoséfa bi kára ba wá?”

23 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ledre ga bi kóo úwúsé mándịsị méngị yée simi Kapáranawúma ní, utúasá miútúasá kací komosé gi ro zíma méngị yée ona? Ni miékéne

kídí, “Yì mála idí yómo roné kí, zía nda yómo ngíti géyì 'yì e.’ ”

²⁴ Zía kpá úku ledre zíye kídí, “Máúku zise ma'díi, otoní úndru nébì simi káṅgá ené wá.

²⁵ Ídísé ówo a kídí tú'dù umbu niyí kóo bo simi káṅgá 'bì Isiréle e simi sɛ̀ndí kadra 'bì nébì Iliya. Iní oro kóo kí simibi kɛ̀'̀do kí éfé ìnyì doa kɛ̀rì doné, zì 'bù kóo útúne do 'yì e kɛ̀ngaya. ²⁶ Lomo kasa ené kóo Iliya ndéré sáká kará umbu ga gère née mbá wá, kasa kóo wo ndéré sáká dujú kára umbu máa wo bì simi gara bì Zarefáta simi káṅgá bì Sidóna ní. ²⁷ Ngíti géyì Isiréle e niyí kóo bo simi sɛ̀ndí kadra 'bì nébì Ilísa kí sámá royé, sámá née ̀kú kóo gɛ̀ royé wá, odu 'yì bì 'dì'bioyóní sámá née gɛ̀ roa ní dujú Námana bì 'yì 'bì Sùriya ní.”

²⁸ Simi bì 'yì ga bì simi 'Dìcì Kótruro ore uwúní ledre bì Yésu uku née kenée ní, zíye zíngi eyé geré mizíngi. ²⁹ Zíye 'dì'bi Yésu lála wo ólúógu kɛ̀ gɛ̀ simi gara sága, ndéré ékì kɛ̀ do bì ekɛ̀kì 'dága née bì ekɛ̀kì bì o'bóní gara née doa ní gɛ̀ ro zíye ìtrì wo gɛ̀rì gɛ̀ do bì zía útúónzó roné 'dá'ba. ³⁰ Zía ̀cù lɛ̀lɛ̀né dongará tú'dù 'yì e do ndéréókpó ené gɛ̀ zíye.

*Yésu lagaoyó bicayi lomo e
(Lúru kpá Mária 1:21-28)*

³¹ Zía ìnyiné ndá'balúgu roné simi Kapáranawúma ngíti owú gara simi Galiláya, simi Sílí 'bì 'Dówuro, zía ndìsìné 'dódo ledre 'bì Lomo zì 'yì e. ³² 'Yì ga bì kóo íri ndìsìní úwú 'dódo ledre ené ní, zì tarayé ìdrìne mbá mìdrì

gi zía 'dódo ledre ené ni kí roko'bu 'bi Lomo siminé.

³³ Simi sındí kadra bi Yésu ni ndísi 'dódo ledre simi 'Díci Kótruro née, ngíti o'do bi kí bicayi lomo siminé ní ni ore, geré zía tónóne gbúrógbóne do Yésu kídí, ³⁴ “Yíi Yésu, máówo yíi bú áyí mbigí Owú 'bi Lomo gi simi gara Nazeréta. Ógu ba go geré gi ro úfuónzó zée?”

³⁵ Zí Yésu ódroné zí bicayi lomo bi simi o'do née kí roko'bu kídí, “Ídí ndísi tí, ndá líkpí tarayí wá. Ólúógu gi simi o'do née mu.” Zí bicayi lomo kángba o'do née do ìdríónzó wo gbụ bi do komo 'yi ga bi ore née mbá, do ólúóguné gi simi a, oto unú ro o'do née mbá wá.

³⁶ Zí tara 'yi e ìdríne gi zí ledre née mbá mǐdrí zíye ndísiyé úku ledre kídí, “Bi káa lára ledre bi káa be 'di, zí o'do ba ndísi ódroné kí cóngó ro kpá kí mongú roko'buné ní? Uku ledre zí bicayi lomo e, zíye úwú kúrúa, zíye ólúóguyé gi simi o'do ba tí ma'díi.” ³⁷ Zí phanda Yésu ángané do bi ga gére née kírí née za mbá.

Yésu yomo tú'dú 'yi ndíyá e

(Lúru kpá Matáyo 8:14-17, Máriko 1:29-34)

³⁸ Nda go gi do kací 'dódo ledre, zí Yésu ólú óguyé gi simi 'Díci Kótruro kí 'yi lódú kacíne e ndéréye 'be 'bi Simúna Pétero. Ábuwá towú Simúna ma'dáa roa emengú, ni kí drú roné. Zí 'yi ga bi 'be ore ní ndú'yú Yésu, idí yómo wo. ³⁹ Zí Yésu ndéré tóroné cigí a, zía úku ledre zí bisinyí drú bi ro kára née kídí, “Ólúógu gi simi a mu.”

Geré zí ro kára née zázáne, zía ñnyiné ndéréne méngi éyí miánu zíye.

⁴⁰ Nda go kí tagá ndulọ, zí 'yi e ndişi 'dí'biógu 'yi eyé ga bi kí ndiyá royé ní ógu kíye zí Yésu gi ro zía yómo yée. ⁴¹ Ngíti géyi 'yi ga gére née niyi 'bi eyé kí bicayi lomo e simiyé. Gi zí roko'bu Yésu, zíye gbúgbuóguyé gi simi 'yi ga gére ní kí ndişi gbúrógboye kídí, “Áyí Owú 'bi Lomo.” Zí Yésu úcuómo yée kí ódro gi zía owoní wo bú ni Kírésito wo bi Lomo kasaogu káa do 'yi yómo 'yi e ní.

⁴² Nda káa zí kílon dó a née kí phiyí zí Yésu ñnyi ndéré ené do bi bi 'yi e ndaní doa wá ní. Zí 'yi e ndişiye gámásó'do wo. Simi bi ndikiní wo ní, zíye úku ledre zía kídí, “Mongú 'yi, ilizé ezé lolu zíyi ndéréómo zée wá.” ⁴³ Zía úkulúgu ledre zí 'yi ga gére née kídí, “Ndásé lá dujú se 'yi ga bi Babá kasa máa 'dódo ledre ené zíye ní wá. Máili kpá 'dódo bilámá ledre bi gi ro 'be 'bi Lomo ní zí ngíti géyi 'yi e. Kasaogu máa gi ro zíma méngi a kenée.” ⁴⁴ Gi do kací ledre née, zí Yésu kpá fú ndişi kí gámáne kí 'dodo ledre 'bi Lomo zí 'yi e simi 'Dici Kótruro ga bi simi Yudáya ore ní za mbá.

5

*Yésu gelé mizefi 'yi lódú kacíne e
(Lúru kpá Matáyo 4:18-22, Mária 1:16-20)*

¹ Kadra kíe'do zí Yésu ndéré tóroné do gbúróngó mongú mikavu bi Galiláya* ní, zí tú'dú

* **5:1** 5:1 Mongú Mikavu bi Galiláya ní: Gírígi e ndoloní 'bi eyé kídí Mikavu Geneseréta.

'yi e yóko royé cigí a zía ndíshiné 'dódo ledre 'bi Lomo zíye. ² Zía óyó komoné do lúrúndíki kuṙúngba e gbre mǎngíye odóngeríní go kó'dú gbúrúngó kenée, niyí go ndíshí lúgu mbírá eyé e. ³ Zía ndéré ékíne simi ngúru kuṙúngba, née wo bi 'bi Simúna ní. Zía úku ledre kídí, “Ìtrí 'dóso aka kuṙúngba ma'dáa mi'dí simi iní íri.” Simi bi Simúna ìtrí ní, zí Yésu ndíshí yéme roné bi ndíshí 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yi e.

⁴ Simi bi 'dodo asá ledre ní, zía úku ledre zí Simúna kídí, “Ìtrí tátá mu simi yana iní gí ro zíyí ónzó mbírá.”

⁵ Simúna ya zía ní, “Mongú 'yi, icizé rozé kí mbírá go bi ndre ba, kémbí éyí ndaá. Nda lá kací kúrúyí, mááyí ónzó a.”

⁶ Simi bi onzóní mbírá ní, zí tǔ'dú kénzé e útúye simi a. Gí zía bi ofuní nda go ní, zí mbírá tónóne lófoné. ⁷ Zí Simúna e tónó kéwu lafúye ga bi simi ngíti kuṙúngba ní, idíní ógu sáká yée. Zí lafúye ga gére née óguyé do tónóye lála mbírá kí kénzé ga gére née simi kuṙúngba. Zí kénzé e ídíye simi kuṙúngba ga bi gbre née cí'dí. Nda gí zí miówó ye, kuṙúngba ayí nda go ólú sí iní.

⁸ Simi bi Simúna Pétero lurú ledre née kenée ní, zía útúne sí sindí Yésu bi, ngúngú roné do úku ledre zí Yésu kídí, “Ngére, mááyí 'yi lúyú ledre, máútúásá ídí gbóo kíyí wá, ídí ìnyí gí cigíma 'dá'ba.” ⁹ Zí tara Simúna Pétero kí lafúne ga gére née ìdríne mbá mǎdrí gí zí tǔ'dú kénzé ga bi 'di'biní yée kenée ní. ¹⁰ Ngíti géyí lafú Simúna ga bi Yakóbo e kí Yiwáni wotí Zebedíya

ní, zí tarayé ìdríne kpá mbá miìdrí gí zí ledre máa nées.

Gí zí ledre bí gáa Simúna uku ní, zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Simúna ndá éré ngìrì wá. Tónóne cakaba ndéréne 'dá'dá, áyí ídí go 'yì 'dí'biógu 'yì e zí Lomo.” ¹¹ Geré nées ní, zí Simúna ìnyiyé kí lafúne ga gére nées ódóoto kuṙungba eyé e kó'dú gbúróngó ore, yóó, do útúye do kací Yésu.

*Yésu 'dí'bioyó sámá gí ro ngíti o'do
(Lúrú kpá Matáyo 8:1-4, Máriko 1:40-45)*

¹² Simi ngíti sɛndí kadra simi ngíti owú gara, zí ngíti o'do kí sámá roné óguné zí Yésu. Zía útúne kó'dú Yésu bí ngúngú roné zía kídí, “Ngére, togú utúasá kací komoyí miútúasá, ídí 'dí'bióyó sámá ba gí romá gí ro zí romá ídíne drá.”

¹³ Zí Yésu óto sílìne ro o'do nées do úku ledre zí o'do nées kídí, “Máṅúṅgu go, royí idí mu ídí drá.” Tí ma'dii, geré zí sámá úkúne gí ro o'do nées.

¹⁴ Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Ndá aka 'dí'bi ledre nées tarayí wá. Ídí aka ndéré zí 'yì 'dáná éyí kí. Zíyì í'bí tákpásílí zí Lomo káa zí bí Músa eké ledre a 'yì e idíní ndíṣì mēngì a kenée simi bí togú bilámá ledre mēngì roné go zíye ní. Gí ro do ówo a mbá kídí éyí mēngì roné go.”

¹⁵ Abú kenée ndotó, 'desì phanda ledre bí Yésu mēngì nées, aṅga go do bí ga bí kírí nées nées za mbá. Zí tų'dú 'yì e nda ndíṣì óguyé úwú ledre ga bí nì ndíṣì 'dódo yée ní. Zía kpá ndíṣìné kí yómo ngíti géyì gí do ndíyá eyé e. ¹⁶ Simi ledre ga gére nées mbá, kí'dí bí Yésu ili go íni ini zí Lomo ní,

zía ndéréne do bi bi 'yi e ndaní doa wá ní, zía ini ini zí Lomo íri.

*Yésu yomo o'do kí umbu sɪndɪne
(Lúrú kpá Matáyo 9:1-8, Máríko 2:1-12)*

¹⁷ Simi ngíti sɪlɪ kpí, Yésu ni go ndɪsɪ 'dódo ledre 'bi Lomo zí 'yi e. Farusáyo e† kí 'yi 'dódo lorɔ ga bi 'bi Lomo ní niyi koo mindɪsiyé gbóo kíri née. Ngíti géyi oguní gi simi gara ga bi 'bi Galiláya mingúngúcuá ní, ngíti géyi 'bi eyé gi simi kángá bi Yúdáya kpá kí Yerusaléma ní. Zí Ngére Lomo í'bi roko'bu zí Yésu, zía ndɪsɪné 'dí'bióyó ndiyá kɛ gi ro 'yi e ore. ¹⁸ 'Yi e niyi lúru bi ní, imbioguní ngíti o'do go do gbagbara ni kí umbu sɪndɪ gamá gi zía wá. Iliní koo olú kɛ ndéré oto wo kó'dú Yésu 'dɪcɪ íri. ¹⁹ Simi bi bi olú kí o'do née zí Yésu gi 'dí tara mbotu ndaá gi zí tú'dú 'yi e ní, zíye ékɪye kɛ do 'dɪcɪ 'dága. Zíye líkpí phɪtru bi mbí kí'dí bi Yésu ni ore ní, zíye imbi ési o'do née nyé kí gbagbara née gi doa zía íri.

²⁰ Simi bi Yésu owo kídí ya'dá ga gére née ngununí ledrené go ní, zía úku ledre zí o'do bi imbioguní wo née kídí, “Lúndu 'bi ené e, máotoómo lúyú ledre eyi go.”

²¹ Gi zí ledre bi Yésu uku née ní, geré zí Farusáyo e kí 'yi 'dódo lorɔ ga gére née tónóye ódroyé dengbɪye kídí, “O'do máa née 'be ené

† 5:17 5:17 Farusáyo: Née ngíti géyi Yúda ga bi ngára nditi'dofuní do lorɔ bi Músa eké ní wá ní. Ngununí kídí lomo ro 'yima'dí e ni bo, maláyika e niyi bo, 'yi e ndɪsɪnɪ kpá úru gi simi umbu. Ólo Moko 'bi 'yimikása e 23:6-8.

náambi bi ni ndịsi úku bisinyí ledre kenée née? Lomo ni dụnụ ne 'yi ótoómo lúyú ledre zí 'yi e."

²² Yésu owo sómú ledre eyé née go zía ndú'yú yée kídí, "Éyí bi ndịsísé sómú ledre do mimbé'desé gi zía kenée ní 'dí? ²³ Ledre máa wo be 'di ni gáa née gbóo zíma úku a, máotoómo lúyú ledre eyí go, togú kenée wá, máídí úku a máyá ñnyíogu mu 'dí'bi sáka eyí zíyí ndá'bayí 'be? ²⁴ Máílí úku a zíse, máa bi Lomo kasaogu máa káa do 'yíma'dí ní, mááyí kí roko'bu zíma do sogo kángá ona gi ro ótoómo lúyú ledre 'bi 'yi e kíe." Zía ñnyiné úku ledre zí o'do bi kí umbu sındíne née kídí, "ñnyíogu mu, 'dí'bi sáká eyí mu zíyí ndá'bayí 'be." ²⁵ Geré née ní, kíráwu zía ñnyíoguné 'dága tí do komo 'yi ga gére née mbá 'dí'bi sáka ené do ndá'bané 'be kí mongú rokinyi kí ndịsi í'bílúgu mbófo éyí zí Lomo. ²⁶ Zí ledre née ówóne komo tú'dú 'yi ga bi ore née mbá zíye ídíye kí mongú ngiri royé do ndịsiyé í'bílúgu mbófo éyí zí Lomo kídí, "Éyí bi mengi roné karaba ba, 'yíma'dí utúasá méngi a wá."

Yésu ndolo Lévi

(Lúru kpá Matáyo 9:9-13, Mária 2:13-17)

²⁷ Zí Yésu olúoguné gi ore ndéré ndíki Lévi kí ndịsi tara mákitabu ené 'bi 'dó'dú usóru gi zí 'yi e. Zí Yésu ndolo wo kídí, "Lévi, áyí go 'yi 'bi moko amá, ógu mu zíse ndéréze keyí." ²⁸ Lévi kala wá, zía ótoómo éyí ga bi 'bi moko née yóo do útúne lódú kací Yésu.

²⁹ Nda simi ngiti sílí, zí Lévi yéme mongú éyí miánu kí ñri Yésu. Zí Lévi ma'dáa ndólo tú'dú

lafúne ga bi ndịsini 'dó'dú ụsọrụ kéye í'bí a zí akúma ní, nda kpá kí ngíti géyí 'yí e gí ro zíye ánu éyí miánu máa née kí Yésu e. ³⁰ Simi bi Farusáyo e kí 'yí 'dódo lorụ e lurúni Yésu kí ánu éyí kí 'yí ga gére née kenée ní, zía sínýí ené royé misínýí. Zíye ndịsiyé úku mingúngurú ledre ro Yésu. Zíye úku ledre zí 'yí lódú kacíga kídí, “Éyí bi mongú 'yí esé née ndịsi ánu éyí gí roa kí 'yí lúyú ledre e kpá kí 'yí 'dó'dú ụsọrụ e káa zí née ní ní 'di?”

³¹ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Máúku zise, 'yí bi ndíyá ndaá roa wá ní, nderé ené zí dokotóro wá, 'yí ndíyá ndịsi nderéne gí ro do yómo née. ³² Máógụ amá gí ro 'yí ga bi ya yée niyí eyé bilámáye ní wá. Máógụ gí ro 'yí lúyú ledre e zíye óyóló'bó mimbé'deyé gí ro zíye ómoyé.”

*'Yí e ndu'yúní Yésu gí ro órú tara'yí
(Lúrú kpá Matáyo 9:14-17, Mária 2:18-22)*

³³ Nda gí ore, zí ngíti géyí 'yí e gí dongará 'yí ga gére née ndú'yú Yésu kídí, “'Yí lódú kací Yiwáni 'yí í'bí babatíza ndịsini órú tarayé zíye kpá ndịsi ini ini zí Lomo, 'yí 'bi Farusáyo e ndịsini méngí a kpá kenée. Sara 'yí eyí e orúní 'bi eyé tarayé wá gí zí 'di?”

³⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre kídí, “Simi sómú ledre esé ní, 'yí ga bi ndolooguní yée simi ayímbi 'bi ófú ro'yí ní ndaní ánu éyí wá tí bi mikánda adrúgu ni bo kíye ore ní? ³⁵ Sịndí kadra ni ógu wo bi niyí 'dí'bióyó wo gí dongará 'yí ené ga gére ní, zíye nda ndịsiyé kí 'bú.”

³⁶ Zía kpá úku ngíti muruwayi kídí, “Yì nda ìcì tóko tara mikánda bongó ro kuṛú a wá. Togú mengi kenée yá, mikánda bongó née ni lála lófo kuṛú a née zí unṅú a nda ídíne mongúne, bi ìcì a ndaá lolu wá. ³⁷ Kpá kenée, togú kára ili lótó le'yì ené yá, nda lótó a simi sorú ndoko wá. Gi zía simi bi le'yì née ni ú'bu ní, zí sorú ndoko née ndóko ené, zí le'yì sinyíne mbá bi. ³⁸ Bilámá a, idíní lótó le'yì tí simi mikánda ndoko. ³⁹ Ngíti géyì 'yì e iliní éwé yì eyé tí fú lá kuṛú le'yì. Gi zí kéyì née iliní eyé mikánda le'yì kóró‡ wá kídí ndumu eme yì ené ne.”

6

*Yésu uku ledre gi ro Sílì 'bi 'Dówúro
(Lúru kpá Matáyo 12:1-8, Máríko 2:23-28)*

¹ Kadra kí'edo simi Sílì 'bi 'Dówúro, zí Yésu ìnyiné kí 'yì lódú kacíne e ndéré 'decì bi kpurú gi simi yáká, simi bi kére ni aka lá ngoruné ní. Zí 'yì lódú kacíga ndìsì lófo ngoru kére ga gére née kí ánu a. ² Zí Farusáyo e ìnyiyé úku ledre kídí, “Áyi, tí bi ówosé bú karaba Sílì 'bi 'Dówúro ní, ndìsìsé nda méngi moko simi a gi ro 'di?”

³ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Farusáyo ga gére née kídí, “Ólosé esé ledre bi kóo Dawídi mengi simi bi kóo 'bú mengi yée kí 'yì ené e ní wá?

⁴ Kadra kí'edo 'bú mengi kóo Dawídi kí 'yì ené

‡ **5:39** 5:39 Mikánda le'yì kóró: Bilámá ledre bi 'dódoní gi ro Yésu ní ni káa zí mikánda le'yì kóró, loru 'bi Músa ni 'bi ené káa zí kuṛú le'yì kóró ní. Yúda e ndìsìní bándá le'yì kóró eyé kí simibi kí'edo ngíti géyì yá simibi gbre.

go kíngaya. Zía ndéré ólúne simi 'díçí 'bí Lomo, zía 'dí'bí ambata ga kóo ore, 'yì 'dáná éyì zì Lomo niyí ánu a dujú ye ní zía ánu a. Zía kpá í'bí a zì 'yì ené ga bì kóo niyí kéye ní." ⁵ Zì Yésu úku odu ledre yaá, "Máa Owú 'bí 'Yìma'dí mááyí Ngére do Sílí 'bí 'Dówúro."

*Méngì bilámá ledre simi Sílí 'bí 'Dówúro
(Lúru kpá Matáyo 12:9-14, Máriko 3:1-6)*

⁶ Simi ngíti sɛndí kadra kpí simi Sílí 'bí 'Dówúro, zì Yésu ndéré ólúne 'Díçí Kótruro ndísi 'dódo ledre. Ngíti o'do ni kpá ore sílía 'bí anú ngurogú mingúrógú méngì moko wá. ⁷ Ngíti géyì Farusáyo e kí 'yì 'dódo lorú e niyí kóo ore ndísi gámásó'do misi'di bì togú Yésu luyú ledre go yá, zíye 'di'bí wo. Gì zì kéyì nées ní, zíye ndísiyé sémbe wo misémbe kídí togú ni yéme sílì o'do nées karaba simi Sílí 'bí 'Dówúro yá. ⁸ Yésu owo sómú ledre bì niyí kée nées bú, zía ìnyìné úku ledre zì o'do bì kí mingúrógú sílìne nées kídí, "Ìnyìogú mu tóro do nyára bì kára gì do bì zì 'yì ga ba mbá lúru yì." Zì o'do nées tí ìnyì tóroné do komo 'yì e 'dága.

⁹ Zì Yésu úkulúgu ledre zì 'yì ga gére nées kídí, "Mándú'yú aka sée, ledre máa wo be 'di emene do méngì a simi Sílí 'bí 'Dówúro, méngì bisinyí ledre togú mbú méngì bilámá ledre bì yómo 'yì togú mbú ótoómo 'yì zía úyuné?"

¹⁰ Zía lúru bì kere gbaá 'yì ìtì ndaá. Zía úku ledre zì o'do nées kídí, "Dózo sílìyì mu." Nì 'dózo sílìne káa ní, sílì a nì go bilámáne. ¹¹ Zì ledre nées óto Farusáyo e kí 'yì 'dódo lorú e kí

mongú mimbé'de kési ro Yésu, zíye ndísi ódroyé dengbiye gámásó'do misi'di bi yée niyi 'dí'bi Yésu úfu wo doa.

Yésu gelé 'yimikása e sokó doa gbre

(Lúru kpá Matáyo 10:1-4, Mária 3:13-19)

¹² Simi ngíti sili gi do kaci ledre née, zí Yésu ndéré ekine do mongú landa, ndişiné ini ini zí Lomo. ¹³ Zí bi aráne nda go kí phiyi, zía ndólo 'yi lódu kacine e. Simi bi oguní ní, zía gelé ngíti géyi sokó doa gbre (12) zía úku ledre kidi, “Yée ga ba niyi go 'yimikása amá e.”* Niyi, ¹⁴ Simúna, bi Yésu ifi ngíti irja Pétero ní, niyi kí owú 'bi mbágáne Andiriya nda Yakóbo, Yiwáni, Phílipo, Batilimáyo, ¹⁵ Matáyo, Tóma, Yakóbo woti Alafáyo, Simúna bi ndişini ndólo wo Owúrará ní. Gi zía mimbé'dea ndişi ési gi ro 'yi ené e. ¹⁶ Yúda woti Yakóbo, nda Yúda Keriyóta bi i'bi ngbángá Yésu ní.

Yésu 'dodo ledre zí 'yi e, zía kpá yómo 'yi ndiyá e

(Lúru kpá Matáyo 4:23-25)

¹⁷ Zía nditíoguné kí 'yi ené ga gére née gi do bi ekíekí giri ndéré tóroné kenée, zí tú'dú 'yi e ndişi yóko royé cigi a. Zí 'yi lódu kaciga kí tú'dú ngíti géyi 'yi e gi simi Yúdáya mbá, yée ga bi gi simi Yerusaléma ní, nda kí ngíti géyi ga bi oguní gi gbála gi simi Táyire kí Sidóna ní. ¹⁸ Ngíti géyi 'yi ga gére née oguní 'bi eyé úwú ledre ga bi

* **6:13** 6:13 'Yimikása: Née 'yi ga bi Yésu i'bi roko'bu zíye, zía ndişi kása yée ndéré kí méngi moko ené e káa zí úku bilamá ledre ené zí 'yi e, kí sikipi 'yi ndiyá e kpá kí ógóyó bɛcayi lomo e gi simi 'yi e ní.

Yésu ma'dáa ndịsi 'dódo yée ní. Ngíti oguní 'bi eyé kí ndiyá eyé e gi ro zía yómo yée. Yée ga bi kí bicayi lomo e simiyé ní gi ro zía lágaóyó yée 'dá'ba. ¹⁹ 'Yi ga bi kí ndiyá royé ní mbá, zíye ndịsiyé trịtrị royé gi zía ofuní go gi ro zíye óto sịllye ro Yésu gi ro zí ndiyá eyé ùkùne mbá gi zía owoní go ni kí roko'bụ 'bi yómo 'yi e zíne.

²⁰ Zía óyó komoné lúru 'yi lódú kacíne ga gére ní, zía úku ledre zíye kídí, “Sée 'yi lerí e, Lomo i'bí úndru go zise gi zía áse go 'yi 'bi 'Be 'bi ené e. ²¹ Sée ga bi kí 'bú rosé ní, Lomo i'bí úndru go zise gi zía ni karanée í'bí éyí miánu bi ùkú wá ní zise. Sée ga bi áse cakaba ndịsísé íni ini ní, Lomo i'bí úndru go zise áse karanée ídí kí mongú rokinyi. ²² Togú 'yi e ndịsiní sógó sée, zíye 'dí'bióyó sée gi dongaráye 'dá'ba kpá kí ùkucáyi sée gi zía bi ngúnngusé ledremá máa bi Owú 'bi 'Yìma'dí ní, Lomo ni í'bí úndru zise.

²³ “Abú mengíní sée bisinyíne kenée ndotó, ídísé ídí kí rokinyi gi zía Lomo ni karanée 'dí'bióto sée 'be 'bi ené. 'Yi ga gére née 'yi eyé e ndịsiní kóo 'dó'do nébì ga kóna ní kpá kenée. ²⁴ Sée ga bi áse kí rokinyi gi zía áse kí tú'dú éyí e zise ní, odu a ni nda karanée ídí zise lerí simi bi ngára éyí ga gére née ndaní lolu zise wá ní. ²⁵ Sée ga bi áse bilámáse ndịsísé ánu dujú bilámá éyí e ní, áse karanée ídí do lerí éyí miánu. Kpá kenée, sée ga bi áse simi rokinyi ní, áse karanée ídí kí mongú lerí.

²⁶ “Sée ga bi 'yi e mbá ndịsiní mbófo sée ní, áse karanée ídí kí mongú lerí. 'Yi ga gére née,

'yi eyé e ndịsiní kóo mbófo nébì 'yi ɾanga e kpá kenée.”

*Óto 'bú ezeokó 'yi
(Lúrá kpá Matáyo 5:38-48, 7:12a)*

²⁷ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zí 'yi lódú kacíne ga gére née kídí, ídísé óto 'bú ezeokóse, zise ndịsísé méngì bilámá ledre zí 'yi ga bì otoní 'búse wá ní. ²⁸ Ndásé méngì lúgu bisinyí ledre zí 'yi ga bì méngì ní sée bisinyíne ní wá, ídísé ini ini zí Lomo gí royé. ²⁹ Togú 'yi ongbo komoyí bì gí 'dí keɾí ní yá, ídì óyóló'bó wo bì gí 'dí keɾí ní zía ongbo a. Togú 'yi ngaka éyí eyí yá, ndá lálalúgu a gí zía wá. ³⁰ Togú 'yi ombo éyí gí zíyí, ídì í'bí a zía, wo bì saká éyí gí zíyí ní togú ili í'bílúgu a wá, ndá lolu ndéré ndú'yú wo gí roa wá. ³¹ Éyí bì ili zí 'yi e méngì a zíyí ní, ídì méngì kpá wo zíye.

³² Togú ótosé dụú 'bú 'yi ga bì ndịsiní óto 'búse ní, Lomo méngì ené bilámá ledre zise wá. 'Yi ga bì nṅunṅuní ledre 'bì Lomo wá ní, ndịsiní óto dụú 'bú 'yi ga bì ndịsiní óto 'búye ní. ³³ Togú ndịsísé méngì bilámá ledre dụú zí 'yi ga bì ndịsiní méngì bilámá ledre zise ní yá, Lomo méngì ené bilámá ledre zise wá. 'Yi ga bì nṅunṅuní ledre 'bì Lomo wá ní, ndịsiní méngì bilámá ledre dụú zí 'yi ga bì ndịsiní méngì bilámá ledre zíye ní. ³⁴ Togú í'bí éyí lá dụú zí 'yi bì nì í'bí éyí zíyí ní yá, Lomo méngì ené bilámá ledre zíyí wá. 'Yi ga bì nṅunṅuní ledre 'bì Lomo wá ní, ndịsiní í'bí éyí dụú zí 'yi ga bì nìyí í'bí éyí zíye ní. ³⁵ Ídísé óto 'bú ezeokóse e

zísé ndìsìsé méngì bilámá ledre zíye. Togú í'bísé éyí go zíye yá, ndásé lolu sómù ledre a wá. Lomo ni méngì mongú bilámá ledre zísé kací a gí zía ásé go mbigí owú ga bi 'bi Lomo bi roko'bu a ofu go ní. Ndìsì lengbe méngì bilámá ledre zí bisinyí 'yì e kpá kí bilámáye e. ³⁶ Lerì lafúse idí méngì sée kpá káa zí bi lerìse ndìsì méngì 'Bùsé Lomo ní.

*Lerì lafúse idí méngì sée
(Lúrú kpá Matáyo 7:1-5)*

³⁷ “Ndásé 'dècì ngbanga 'yì wá káa bi Lomo ni kpá 'dècì ngbangasé. Ndásé úku sínyi ledre gí do bi 'yì wá, káa bi ásé kpá idí zí Lomo bisinyí 'yì e. Ídísé ótoómo lúyú ledre 'bi lafúse e gí ro zí Lomo kpá ótoómo lúyú ledre esé. ³⁸ Ídísé í'bí éyí zí 'yì e gí ro zí Lomo kpá í'bí éyí zísé. Togú méngìsé go kenée, Lomo ni méngì bilámá ledre zísé rómo wo bi méngìsé née kíe. Bilámá ledre ga bi ndìsìsé méngì yée née, Lomo ni méngì lúgu a zísé kpá kenée.”

³⁹ Zía kpá úku muruwayi máa wo ba kídí, “Simi sómù ledre esé ní, 'yì komo mi'dùtù ni 'dí'bi sílí ezené 'yì komo mi'dùtù lála wo ndéré kíe? Togú méngì kenée, ni lála ezené née zíye útú eyé gbengará simi gu. ⁴⁰ 'Yì bi ndìsìní 'dódo ledre zía ní, romo ené do 'yì 'dódo ledre zíne wá. Kí'dí bi owoyeme nda ledre go ní, zía ndìsìné méngì té ledre ga bi 'yì 'dódo ledre ené ndìsì méngì yée ní.

⁴¹ “Ndá ndìsì óto komoyí lá dujú ro owú ledre bi ngíti 'yì méngì luyú go, zíyì ndìsìyí úku dujú

ledre a ní wá. Ídí óto komoyì ro mongù lúyú ledre bì ndìsì lúyú a ngàrá ówo wá ní. ⁴² Bì áyí kpá 'yì lúyú ledre ní, áyí úku lárá ledre káa be 'dì zì ngítì 'yì idí ótoómo kí lúyú ledre. Yì 'yì mani ba ídí ótoómo 'bì eyì lúyú ledre kí, áyí nda fú úku ledre zì 'yì idí ótoómo kí lúyú ledre."

Ledre gì ro miáná kágá

(Lúru kpá Matáyo 7:17-20, 12:34b,35)

⁴³ "Née sù ledre bì bilámá kágá ndìsì ánáógu bilámá miánáne gì zía ní. Bisinyí kágá ndìsì ánáógu 'bì ené kpá té bisinyí miánáne. ⁴⁴ Ndìsìní ówoyéme kágá e mbá dùú gì ro miánáye. Utúasání líkpí mánnga gì komo ngéyé wá. Togú goófo yá, líkpíní gì komo ráka kpá wá. ⁴⁵ Gì zì kényì née ní, bilámá 'yì ndìsì méngì bilámá ledre dùú ne gì zía bilámá ledre máa née nì simì mimbé'de a. Bisinyí 'yì ndìsì méngì 'bì ené dùú bisinyí ledre gì zía mimbé'de a nì bisinyíne. Ledre bì 'yì ndìsì úku a kí méngì a ní, 'dìcì a nì yana mimbé'de a."

'Dìcì bì ubúní rìngì ní

(Lúru kpá Matáyo 7:24-27)

⁴⁶ "Éyì bì ndìsìsé ndólo máa gì roa Ngére, Ngére, ní 'dì? Bì ngàrá ílisé kpá méngì ledre ga bì mándìsì 'dódo yé zise ní wá ní. ⁴⁷ Máúku aka owú ledre zise gì ro 'yì bì ndìsì méngì ledre amá ní. ⁴⁸ 'Yì née nì cé káa zì 'yì bì togú ili úbù 'dìcì yá, nì aka ícì kágá 'dìcì née simì kánḡá ngírì kí, zía nda úbù a. Abú mongù iní nì ógu kí mongù síli é'dìné yá, 'dìcì née utú wá gì zía ubúní go do bilámá mìsì'diné. ⁴⁹ 'Yì máa wo bì ili úwú ledre

amá zía ndìsiné méngì ledre kací a wá ní, ni káa zí 'yì máa wo bi ụbụ ené 'dìcì ené do bilámá misi'diné wá ní. Simì bi mongú iní ni oḡu kpá kí mongú síli ní, geré zí 'dìcì nées útú ené gì zía ụbụnì eyé do bilámá misi'diné wá."

7

Yésu yomo ngúru 'yì 'bi moko

(Lúru kpá Matáyo 8:5-13, Yiwáni 4:43-54)

¹ Simì bi Yésu ukuasá ledre ga bi gáa ndìsì úku yée nées go ní, zíye ìnyiyé kí 'yì lódú kacíne e gì ore ndá'bayé simì gara bi Kapáranawúma ní.

² Simì gara ore, ngíti mongú 'yì 'bi asikíri e* 'bi Róma ni kóo bo 'yì 'bi moko ené 'bi 'be bi kí ledrené zía owóowó ní ni kí ndíyá kíngaya, kpá gbóo gì ro zí 'dówú a úkúne. ³ Simì bi mongú 'yì 'bi asikíri e nées uwú ledre Yésu ní, zía ìnyiné kása ngíti géyì mĩngburoko 'yì ga bi 'bi Yúda e ní zí Yésu idí óḡu yómo 'yì 'bi moko ené ba.

⁴ Zí mĩngburoko 'yì ga gére nées óḡuyé zí Yésu, zíye ngúngú royé kídí, "Áko mongú 'yì, utúasá mĩútúásá zíyì ndéréyì yómo 'yì moko 'bi mongú 'yì nées. Mongú 'yì nées ni zíze kára bilámáne.

⁵ 'Bú 'yì ezé e ni doa kíngaya, ụbụ mongú 'Dìcì Kótruro bi zíze kára ba ne." ⁶ Zí Yésu ìnyiné zíye ndéréye. Simì bi ñiyí nda go gbóo 'be ní, zí mongú 'yì 'bi asikíri e nées kása ngíti eze lámáne ndéré úku ledre zí Yésu do misi'di kídí, "Ngére, ndá 'dó'dó royì óḡuyì cù zíma 'be wá áyí yì

* **7:2** 7:2 Mongú 'yì 'bi asikíri e: Nì mongú 'yì bi ndìsì lúru bi do asikíri e miya (100) ní.

eyi mongú 'yi gi zía mándá 'bi amá kí ledremá owóowó wá.

⁷ “Née ngúru sí ledre bi máíli ógụ gi zía cù máa zíyi wá ní. Bilámá a ídí lá úku kúrúyi, ni óto 'yi moko amá zía ìnyìné gi do ndíyá. ⁸ Mándísi méngi moko sí lorụ zíma kpá ídíma kí asikíri e sí sílìma. Togú máyá ngúru a ídí ógụ yá, zía tí ógụné. Togú máyá ídí ndéré do bi káa yá, zía ndéréne. Togú máí'bí moko zí 'yi moko amá 'be yá, zía tí méngi a.”

⁹ Simi bi Yésu uwú ma'díi ledre bi o'do née uku kenée ní, zí ledre née ówóne komoa. Zía ìnyì óyó komoné úku ledre zí tú'dú 'yi ga bi ndìshìní lódú kací a née kídí, “Do ngará Isiréle e mbá, mándiki aka 'yi bi ngunu ledre 'bi Lomo go kíngaya káa zí 'bi o'do ba ní ní wá.” ¹⁰ 'Yi ga bi o'do née kasa yée zí Yésu, niyí ndá'baógụ bi íri ní, 'yi moko bi kí ndíyá ba roa eme yi ené go.

Yésu uru owú 'bi ngíti kára umbu

¹¹ Do kací ledre máa wo née ní, zí Yésu ìnyìné kí 'yi lódú kacíne ené e gi ore zí tú'dú 'yi lódú kací a útúye do kacíye zíye ndéréye simi ngíti gara kí ìrìné Náyína. ¹² Ngíti kára umbu ni kóo simi gara née ore ndiki owú kpá lá dụnú kíé'do owúo'do. Ábuwá bikérí owú née uyu yi ené go tú'dú 'yi e oguní go simi ini ore niyí go ndéré óto a. ¹³ Simi bi Ngére Yésu lurú kára née kenée ní, zí simikozo méngi wo zía úku ledre kídí, “Ndá lolu ini ini wá.”

¹⁴ Zí Yésu ma'dáa 'dí'bingéři gbagbara. Zí 'yi ga bi ndìshìní ìmbi umbu ba tóroyé. Zía úku ledre

zí umbu kídí, “Owú, ìnyìògù mu.” ¹⁵ Beré, zí owúphirangá líkpí phùtrù komoné, do ìnyìògù ndìsìné 'dága ndìsì ódroné. Yésù ya zía ní, ndá'ba mu zí mbágáyì 'be.

¹⁶ Zí tara 'yì ga bì simì ini née ìdrìne mbá miìdrì. Zíye ndìsìyé mbófo Lomo kídí, “Mbófo éyì, Lomo kasaogù ngúru mongú nébì go ógù ndìsì sáká zée 'yì ené e.” ¹⁷ Zí phanda ledre bì Yésù mengì née báyiné kací tara 'be ga bì simì káńgá bì Yùdáya ore ní za mbá.

*Yiwáni kasa 'yì ené e gbre zí Yésù
(Lúru kpá Matáyo 11:1-19)*

¹⁸ Née ní, zí 'yì lódù kací Yiwáni ìnyìyé ndéré úku ledre ga bì Yésù mengì yée née mbá zí Yiwáni. ¹⁹ Zí Yiwáni ma'dáa kása 'yì e gbre gì dongará 'yì lódù kacíne ga gére née kídí, ndérésé aka mu ndú'yú Ngére, “Nì née go tí owú 'bì Lomo bì kóo uku ledre a kídí née nì kásaógù wo ní, ala née aka ngíti 'yì kpí?”

²⁰ Zí ya'dá ga bì Yiwáni Babatíza kasa yée née ndéréóguyé zí Yésù zíye ndú'yú wo kídí, “Mongú 'yì, mongú 'yì ezé Yiwáni kasa zée ógù ndú'yú yì kídí, áyì ba go tí 'yì bì Lomo uku ledre kásaógù wo káa do 'yì yómo 'yì e ní ala áyì aka ba ngíti 'yì kpí?”

²¹ Simì sìnđí kadra máa bì kóo née ní, Yésù nì go ndìsì yómo tú'dú 'yì ndíyá e gì simì rìkí ndíyá eyé e. Zía kpá lágaóyó bicayi lomo e gì simì ngíti géyì 'yì e 'dá'ba. 'Yì máa yée ga bì komoyé 'dùtù mì'dùtù ní zía líkpí a. ²² Simì bì mengì onzó moko bì gáa 'yì 'bì Yiwáni ogù ndikiní wo roa

ní, zía ìnyìné úku ledre zíye kídí, “Ledre ga bi lúrúsé yée kí yée ga bi úwúsé yée ní, ídísé ndéré úku a zí Yiwáni. 'Yì ga bi kóo ngará lurúní bi wá ní, niyí go lúrú bi, yée ga bi kóo miḡigírí ní niyí go gámá. Yée ga bi kí sámá royé ní, royé eme go. Mimbílí ngbùtù niyí go ndìsì úwú ledre. Umbu e urúní ḡì simi umbu go. 'Yì ga bi ndìsìní lúrú yée káa zí moko ndaá simiyé wá ní, niyí go úwú bilámá ledre 'bi Lomo. ²³ 'Yì bi ni í'bí roné ndìsì lódù kacíma simi ledre e za mbá ní, ni ídí mbigí 'yì amá, Lomo ni óto wo zía ídine kí mongú rokinyi.”

²⁴ Simi bi 'yì ga bi Yiwáni kasaogù yée née nda'baluguní royé ní, zí Yésù ndá'ba ndìsì ódroné zí tù'dù 'yì ga bi gáa ba kídí, “Simi bi kóo ndìsìsé úwú ledre ga bi Yiwáni ndìsì úku yée zise simi yana súwú ní, lúrúsé kóo wo kací komosé káa zí bicayi 'yì bi sómù ledre ené ni gbre gbre káa zí lómí ga bi síli ndìsì ílíló'bó yée ní? ²⁵ Togù kenée wá ní, ndérésé nda kóo íri lúrú 'yì bi esì bilámá bongó roné ní? 'Yì ga bi ndìsìní esì bilámá bongó ga bi ugúní yée kí tù'dù kèsì ní, niyí ye 'yì ga bi ndìsìní ndìsì 'be 'bi mongú ngére ní, ḡì zía niyí yì eyé 'yì ga bi kí tù'dù éyì e zíye ní. ²⁶ Ni ma'díi, máówo bú kídí ndérésé kóo lúrú Yiwáni ḡì zía ówosé bú kídí ni nébì. Máúku zise, roko'bu ledre ené romo do 'bi nébì e. ²⁷ Née o'do bi ekéní ledre a simi miéké kúrú Lomo kídí, “ 'Mááyí kása 'yì kása amá zíyì 'dá'dá, ḡì ro zía yémeómo m̀isi'di zíyì nzíyìné.’

28 Máúku zíse ma'díi, 'yìma'dí ga bì ndikioguní yée do sogo káńgá ba za mbá, wo bì ni rómo do Yiwáni ní ndaá. Dụú 'yì bì ni cúku'dée 'be 'bì Lomo ní, ledre ené ni rómo 'bì Yiwáni ne.”

29 Simi bì tụ'dụ 'yì ga gére née uwúní ledre bì Yésu uku kenée ní, zíye ìnyiyé za kí 'yì 'dó'dụ ụsórụ e mbá ńgúngu ledre 'bì Lomo, gị zía Yiwáni í'bí kóo babatíza go zíye. 30 Zí Farusáyo e kí yée ga bì niyí 'bì eyé 'yì 'dódo lorụ ga bì kóo Músa eké yée ní, ási eyé miási gị ro Lomo kpá kí úwú ledre ga bì Yiwáni ndịsị úku yée ní gị zía Yiwáni í'bí ené kóo babatíza zíye wá.

31 Zí Yésu úku ledre gị ro 'yì ga gére née kídí, “Mááyí ótoásá 'yì ga ba kí 'dì? Bì ngára ńgununí ledre amá wá ní? 32 Bìlámá a niyí káa zí minzéré owú e do bi ndeke kí lafúye ní. Yée ga bì ndịsíní úku ke'bì kí ụcụ kídri ní, zíye úku ledre zí ngíti géyì lafúye kídí,

“ ‘Ledre esé sinyí kenée gị zí 'dì? Togú ukuzé ke'bì rokinyi kí ụcụ kídri yá, ìlisé lé'bé ke'bì wá, togú ukuzé nda ke'bì ini yá, ìlisé kpá ini ini wá ní.’

33 Lúrúsé aka, simi bì kóo Yiwáni Babatíza ma'dáa ogụ dongarase zía ndịsíné káa zí órú roné miórú ní, anu éyì miánu kíngaya wá, nda kpá 'yì éwé le'yì wá, zíse ndịsísé fála wo kídí ni kí bicayi lomo e siminé. 34 Simi bì Owú 'bì 'Yìma'dí ógụ ndịsị dongarase kí ánu kótrụ éyì kpá kí éwé éyì e ndro kése ní, ndịsísé kpá fála Maa kídí Mááyí 'yì mimbé'de kpá 'yì kóyó zíma ụnzụ 'yì lúyú ledre e kí 'yì 'dó'dụ ụsórụ óto yée

káa do ezegámá e. ³⁵ Sée ga bi ndísisé úwú ledre ga bi Yiwáni uku yée kí yée ga bi máogụ ndísi úku yée ní, ásé ówoyéme a duụ se kídí ndísişé úku née ledre ga bi 'bi Lomo ní."

Yésu ootomo lúyú ledre 'bi ngíti kára

³⁶ Nda gi do kací ledre ga gére née simi ngíti sílǐ kpí, zí ngíti mongú 'yi ni Farusáyo kí iriné Simúna. Zía yéme éyí miánu 'be 'bi ené do ndólo Yésu gi roa. Zí Yésu ndéréne go óguné íri do ndísişé ánu éyí. ³⁷ Ngíti kára ni kóo bo simi gara bi Simúna ni simi a ore ní. 'Yi ga bi ore ní owoní wo mbá ni kára bi miméngi ledre ené emengú ní. Simi bi kára máa née uwú ledre kídí Yésu ni 'be 'bi Simúna bi Farusáyo ore ní, zía 'dí'bi bilámá sụ'bú mindonyo bi kí ndonyoné trụụ ní, ndéréne ólúne káe ru 'díci bi Yésu niyí ndísi ánu éyí simi a kí 'yi e ní. ³⁸ Zía óyó roné gi 'dí sogo Yésu ndéré útúne sí şindia bi, 'dí'bi şindí Yésu ma'dáa ngbúo ndíşiné ini ini roa. Zí do sogo şindí Yésu sílǐne zílí'béte gi zí ini komoa. Simi bi ini asá ini ní, zía ndíşiné ó'dó ini komoné née gi ro şindí Yésu kí bi doné bi alamiála née. Zía 'dí'bi sụ'bú mindonyo bi gáa ogụ káe ní dudu a mbá ro şindí Yésu.

³⁹ Simi bi Simúna bi Farusáyo lurú ledre ga bi kára née ni ndísi méngi yée ro Yésu kenée ní, zía ndísi ódroné zine kí roné kídí, "Áyi, ábuwá mongú 'yi ba ndaá 'bi ené nébi wá ke. Idí idí nébi yá, káa bi owo go kídí kára née ni 'yi lúyú ledre, utúasá ótoómo wo ndósoóguné ndísi óto sílǐne roné wá."

⁴⁰ Simi bi Yésu owo kídí Simúna ni go ndìsì sómù ledre kenée ní, zía ìnyìné úku ledre zí Simúna kídí, “Máílí aka gáa úku owù ledre zíyì.”

Zí Simúna úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ódro mu mongù 'yì.”

⁴¹ Zía úku ledre kídí ya'dá e niyí kóo bo gbre, zíye ìnyiyé ndéréye sáká kèsì gí zí ngíti mongù 'yì. Gí dongará ya'dá ga bi gbre née, ngíti 'yì saká 'bi ené míya ìnyì (500), 'bi ngíti a 'bi ené òyú cì gbre doa sokó (50). ⁴² Kèsì bi ya'dá ga gére née sakání ní ùkú yì ené go. Roko'bù bi zíye í'bílúgu a kíe ní ndaá 'bi ené lolu kpá wá. Zí m̀ngì kèsì lúru a kenée, zía úku ledre zí ya'dá ga gére née kídí, “Ndásé lolu sómù ledre wá, kèsì née idí mu ndásé í'bílúgu a wá. Gí dongará ya'dá ga bi gbre née, ambi ni óto 'bù m̀ngì kèsì née za kíngaya ní ne?”

⁴³ Zí Simúna úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Mongù 'yì, o'do bi kí tú'dù kèsì kacíne ní, ni óto 'bù m̀ngì kèsì née ne kíngaya.”

Yésu ya zía ní, “Úku go ma'díi, wo bi kí tú'dù kèsì sogoné ní, ni óto 'bù m̀ngì kèsì ne kíngaya.”

⁴⁴ Zí Yésu óyó komoné zí kára gáa ndìsì ìni ìni ní, zía úku ledre zí Simúna kídí, “Lúru go Simúna, kára ba ñgunḡu ledremá go rómo doyì kíe. Bi gáa máogù 'be 'bi eyì ona ní, í'bí eyì ìní zíma lúgu 'buru gí ro s̀ndíma kíe wá. Zía léfe za cù ìní komoné ro s̀ndíma do ndìsìné ó'dóoyó a kpá za cù kí bì doné. ⁴⁵ Simi bi máólù zíyì 'be ona ní, fáka máa kí í'bí mandá zíma kí 'búne wá. Kára née í'bí mandá zíma ne kí 'búne, zía fáka s̀ndíma ndá simi kó'dúne. ⁴⁶ 'Dí'bi máa

simi sụmụ bilámáne kpá wá, kára née 'di'bi nda máa ne simi sụmụ káa zí m̀ngí 'be ni nda ne wo ní.† 47 Máúku zíyị Simúna, gị zía b́ kára née ̀ngụngu ledremá go ḱngaya ní, Lomo lụlụoyó tú'dú lúyú ledre ené ga kóo née go za mbá. 'Yì b́ otoomoní lúyú ledre ené lá cúku'dée ní, 'bú 'yì e ni doa kpá cúku'dée. 'Yì b́ otoomoní lúyú ledre ené mongúne ní, 'bú 'yì e ni doa kpá mongúne.”

48 Zí Yésu úku ledre zí kára máa née kídí, “Máúku zíyị, máótoómo lúyú ledre eyì e go za mbá.”

49 Zí ngíti géyị ̀ngu ga b́ niyí kpá ore ní, ̀nyiyé ndịsị úku ledre dengb́ye kídí, “O'do née ili ótoásá roné ḱ Lomo ndịsị ótoómo lúyú ledre 'b́ 'yì e 'dá'ba.”

50 Zí Yésu kpá úku ándá ledre zía kídí, “Gị zía b́ ̀ngụngu ledremá go ní, ómo yì eyì go. Ndá'ba mu 'be, mimbé'deyì idí idí teéteké.”

8

Muruwayi gị ro kífú

1 Nda gị do kací ledre máa wo née ní, zí Yésu ̀nyiné ḱ 'yì lódú kacíne ga b́ sokó doa gbre (12) née ndịsị gámáye ḱ úku bilámá ledre gị ro 'be Lomo zíye. 2 Ngíti géyị kará ga b́ kóo Yésu lagaoyó b́cayi lomo e gị simiyé, ḱ yée ga b́ kóo s̀kpì yée gị do ndíyá, káa zí Maríya b́ gị simi Magidála b́ Yésu lagaoyó b́cayi lomo e gị simi a ̀nyị doa gbre, 3 nda ḱ Zowána me'be Kúza. Kúza

† 7:46 7:46 Kací ondu 'b́ Yúda e kára née lefe kóo sụ'bù do Yésu kpá ro s̀ndí a gị ro 'dódo a kídí née 'di'bi wo go simi sụmụ.

ma'dáa ni manda 'bi 'yi 'bi moko ga bi 'bi ngére Eróde ní. Nda kpá kí ngíti kára kí ìrìné Suzéna, nda kpá kí ngíti géyi kará e. Kará ga gére née ndìşiní kóo lódú kací Yésu kí 'yìmikása ené e kí ndìşì í'bí eyí ga bi Yésu iliní yée kí 'yìmikása ne e ní zíye.

⁴ Zí tǔ'dú 'yi e ìnyiyé gí simi gara gí ore kpá kí ngíti géyi kací do 'be ga bi ore ní ndìşì óguyé zí Yésu kí úwú bilámá ledre ga bi ndìşì úku yée ní. Zía úku ngíti ledre zíye simi muruwayi kídí, ⁵ “Kadra kǐé'do, zí ngíti o'do 'dí'bi kúfú zía ndéréne yáká. Simi bi ogú go yáká ní, geré zía tónóne óyú kúfú. Zí ngíti géyi lé'béútúye do mama, zí 'yi e ndìşiyé 'dítí a kí ndéréye. Gí zía bi niyí do nyará bi ní, zí solú e óguyé ánu yée. ⁶ Zí ngíti géyi útú 'bi eyé do landa. Gí zía bi ngára mi'be'be kǎngá ndaá ore bilámáne wá ní, zíye útúóguyé 'diya. Simi bi birará kadra suwu nda ní, zíye gágáye rúfú gí zía mi'be'be kǎngá nda zí cíyiye ólúne simi a wá. ⁷ Ngíti géyi utúní 'bi eyé dongará kǐni e. Zíye útuyé ngbóroye ndro kí kǐni ga gére ní. Simi bi kǐni ga gére olùindíní nda yi eyé ní, zí kére ga gére née nda ídí eyé mbá andulé, anání eyé lolu wá. ⁸ Ngíti géyi utúní 'bi eyé do bilámá kǎngá, do útuyé ngbóroye kí mingburoko kókó şindíye do ánaye mbá mụdu.”

Simi bi ukuasá ledre née go ní, zía 'dùtù a kí ledre bi kídí, “Ídísé sómú simi ledre née bilámáne.”

⁹ Zí 'yi lódú kacíga ìnyiyé ndú'yú wo kídí, “Ini ledre gí simi muruwayi née yaá 'di?” ¹⁰ Zía úku ledre zíye kídí, “Máúku phútrù ledre gí ro ledre

'be 'bi Lomo zise go fúó. Mándiṣi úku a zí ngíti géyì 'yì e simi muruwayi.

“ ‘Abú niyí tí lúró bi, utúasání lurúndikiní éyì wá.

Abú niyí tí úwú ledre e, utúasání ówoyéme a.’

¹¹ “Ini ledre gi simi muruwayi bi gáa ba ni kídí, kúrú Lomo bi ndiṣiní úku a zí 'yì e ní ni káa zí ndiṣiní óyọ kufú ní. ¹² Kufú máa yée ga bi utúní do mama ní, niyí 'bi eyé káa zí 'yì máa yée ga bi ukuní tí ledre 'bi Lomo go zíye, 'di'biotoní eyé ngírì simi yana mimbé'deyé wá ní. Simi bi ngére 'bi bicayi lomo e lurú ngára cíyí a ndaá do mimbé'deyé wá ní, zía óguné 'diya 'dí'bióyó a gi simiyé 'dá'ba káa bi niyí lánýá ro ledre 'bi Lomo, zía yómo yée ke. ¹³ Kufú máa yée ga bi utúní do landa ní, niyí 'bi eyé káa zí 'yì máa yée ga bi togú ukuní ledre 'bi Lomo go zíye yá, zíye ngúnṣu a 'diya kí 'búne, tí lá cíyí ledre ma'dáa ndaá 'bi ené ngírì simi mimbé'deyé wá. Simi bi 'do'dó ndiki yée go ní, geré zíye ónzóoto ledre 'bi Lomo bi ṅuṅguní née. ¹⁴ Kufú máa yée ga bi utúní 'bi dongará kìnì e ní, niyí 'bi eyé káa zí 'yì máa yée ga bi ṅuṅguní tí ledre Lomo go ní, ndaá 'bi ené za kí mimbé'deyé mbá wá, gi zí kényì née roko'búyé ndaá 'bi ené e wá. Gi zía mimbé'deyé ni yì ené kpá mongúne gi ro éyì ga bi 'bi sága ba, kpá kí rokinyi bi 'bi sága ba. Gi zí kényì née utúasání eyé tóro ngbúó méngì ledre 'bi Lomo wá. ¹⁵ Kufú máa yée ga bi utúní 'bi eyé simi ngomu káṅgá ní, niyí 'bi eyé káa zí 'yì

máa yé ga bi uwúní ledre 'bi Lomo zíye 'dí'bi a do mimbé'deyé kíngaya, zíye ndísiyé méngì mbá bilámá ledre ga bi Lomo ili ní.”

*Muruwayi gi ro bimióngó
(Lúru kpá Mária 4:21-25)*

¹⁶ Zí Yésu kpá ìnyiné úku ngíti muruwayi gi do kací wo bi 'dá'dá ní kídí, “Máúku zise 'yì bi kíé'do káa yaá unduoto pho'du go 'dìcì kacíne kí ndulú zía ló'bu'dútú a sí pheré togú zía ésióto e ru sí rangba ní nda. Togú unduotoní pho'du go kí ndulú 'dìcì yá, ndísiní lengbe óto a gá do éyì 'dága gi do bi zía óngó bi 'dìcì komo 'yì e. ¹⁷ Sínđí kadra ni ógú zì 'yì e ówoyéme ledre amá mbá zaá bilámáne wo bi kíé'do zía ló'boné ní nda gi zía Lomo ni nda 'dódo a za cù ne zíye fúó. ¹⁸ Ídísé úwú ledre ga bi mándísi úku yé zise ba bilámáne zise ngúnngu a. Gi zía togú 'yì ngúnngu ledre amá go yá, Lomo ni nda 'dódo yata ledre e zía za kíngaya. 'Yì bi ili ngúnngu ledre amá wá, gi zía somú yì ené ya nées owo yì ené ledre bú, owú ledre bi owo nées, Lomo ni lúlú a gi simi doa mbá zía ídíákáne gbékpíe.”

*Mbágá Yésu kí lúnduga
(Lúru kpá Matáyo 12:46-50, Mária 3:31-35)*

¹⁹ Gi ore, zì ngíti géyì owú 'bi mbágá Yésu, nda kpá kí mbágáye Maríya ndéréye lúru Yésu. Simi bi oguní kí'dí bi Yésu ni ore ní, bi óguyé ndaá kóo gbóo ro Yésu ma'dáa wá gi zì tú'dú 'yì e. ²⁰ Zí ngíti 'yì gi dongará tú'dú 'yì ga bi ndísi 'dódo ledre zíye nées ìnyiné ndéréne ndoo gi zì

Yésu uku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, mbágáyì kí lúnduyì e niyí sága 'dáa oguní zíyì.”

²¹ Zía úkulúgu ledre zí 'yì ga gére née mbá kídí, “Máúku zíse ma'díi, 'yì ga bi ndìşiní úwú ledre 'bi Lomo bi mándìşì 'dódo a, zíye ndìşiyé méngì ledre e kací a ní, niyí go kpá mbágáma e kí lúndumá e.”

Yésu ucuomo mongú síli

(Lúrú kpá Matáyo 8:23-27, Máriao 4:35-41)

²² Nda simi ngíti sílì, zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacíne e kídí, “Doguzé aka mikavu mu sága gí 'dí keřì.” Zíye ékíye simi kuřungba, go ndéréye gí ro 'dógu bi sága.

²³ Zíye ndéréóguyé go simi yana mikavu, ří zí Yésu útú 'dú'du ené. Zí mongú síli óguné kpì kpì kpì, zí iní ndìşì kádané gí zía simi kuřungba, zí kuřungba ndìşì kízíné kí izi roné kí éwé iní siminé áyíne go kpá gbóo gí ro ólú sì iní, umbu ogu go zíye.

²⁴ Gí zí ngìřì, zí 'yìmikása ené ga gére née úru wo kídí, “Mongú 'yì, mongú 'yì, 'di'diya ñnyíogu mu azé go úyu.” Zí Yésu úrúne ndíki ledre ni go tí ndìşì méngì roné kenée.

Zía ñnyiné úku ledre zí síli kídí, “Ídí tóro tí, ndá ílí wá.” Zía kpá úku ledre zí iní bi ndìşì káda ba kídí, “Ídí tóro kpá tí, ndá káda wá.” Tí ma'díi zí síli kí mikáda iní tóroyé zí bi ídine síi.

²⁵ Zía ñnyiné úku ledre zí 'yìmikása ené ga gére née kídí, “Érésé ngìřì gí zí 'di, ngúngusé aka esé ledremá fú lá wá ke?”

Zí tarayé ìdríne mbá miìdrí gí zí ledre máa wo nées zíye ndíṣì ódroyé dengbíye kídí, “Bì káa lárá 'yì bì káa be 'dì bì odro lá kí tarané zí síli kí iní úwú kúrú a ní.”

*Yésu lagaoyó bicayi lomo e gí simi ngíti o'do
(Lúru kpá Matáyo 8:28-34, Mária 5:1-20)*

²⁶ Zíye 'dógu mikavu Galiláya ndéréóguyé simi gara 'bì 'yì ga bì Gerésá ní. ²⁷ Ábuwá ngíti o'do ni kóo simi ngíti gara simi kángá nées íri, ni kí tú'dú bicayi lomo e siminé. Kpálá bì Yésu nditiogu gí simi kurúngba ní, geré zíye ndíkíye kí o'do bì kí bicayi lomo e siminé nées. Ni nda yì ené kóo gí zíye go kí nzanga komoné ndíṣì nda gámá ené go ngírá, olúogu nda gí 'be ndíṣì 'dú'du ené dongará bì ga bì zí umbu e ní. ²⁸ Kpálá bì lurúndiki Yésu ní, zía tónó gbúrógbóne gí zí nzanga bicayi lomo ga gére nées, zía ndéré útúne gbri kó'dú Yésu do kpá gbúrógbóne 'dága kídí, “Yésu, yì owú 'bì mbigí Lomo, éyì bì íli méngì a kíma ní 'dì? Mángúngú romá zíyì, ndá geré 'dó'do máa wá.” ²⁹ O'do nées uku ledre kenées gí zía, Yésu ódro zí bicayi lomo ga gére nées idíní olúogu gí simi o'do nées 'dá'ba. Ndíṣíní nda kóo méngì wo bisinyíne zí 'yì e nda kóo ndíṣì éré wo mbá miéré. Abú utú'dì'biní ba zaá wo do ódó sílía kí sùndia miódó cú kí ká'dá késì, í'í, zía ndíṣì 'dècì éyì ga gére nées gí roné mbá kí roko'bù bicayi lomo ga gére nées. Zía ndíṣì gámáne gí zíye nda lá ríjì 'dága.

³⁰ Zí Yésu ndú'yú bicayi lomo bì simi o'do nées kídí, “Ìrìyì náambi?”

Zíá úkulúgu ledre zí Yésu tara o'do née kídí, “ìrìmá owútú'dú.” Ifi ìrìné kenée gí zía niyí simi o'do née tí tú'dú ma'díi. ³¹ Zíye ngúnḡú royé zí Yésu kídí, “Ndaá aka geré ógó yée zíye ndéré útúye simi mongú gu 'bì nduwú bì gí ro bicayi lomo e ní wá.”

³² Tú'dú mikúrú niyí kóo kpá ro ngíti owú landa ore ndísi ánu éyí. Zí bicayi lomo ga gére úku ledre zí Yésu idí ngúnḡu a zíye ndéré ólú ndísiyé simi mikúrú ga bì íri née. ³³ Zíye ólúoguyé gí simi o'do née ndéré ólúye mbá simi mikúrú ga gére ní. Zí éyí idíne simi do mikúrú ga gére née káa zí nzanga ní, zíye údúyè ruḡ ngásá ndúrú'búye, ndéré útúye simi mikavu nónúye gí zí iní do úyuyé mbá.

³⁴ Simi bì 'yì 'bá'bá mikúrú ga gére née lurúní ledre bì mengí roné kenée ní, zíye ìnyiyé ngásá ndá'bayé simi gara kí úku ledre bì mengí roné née zí 'yì e kpá kí ngíti géyì bì ga bì gbóo gbóo ore ní mbá. ³⁵ Zí 'yì e ndéréye kací ledre ga bì uwúní ní. Zíye ndéréye ndíki o'do bì bicayi lomo e olúoguní gí simi a ba nì go ndísi cigí sındí Yésu bì kenée komoa onḡó yì ené go nì go kí bilámá bongó roné. Zí ngírì ledre née ólúne ro 'yì ga bì lurúní ní mbá. ³⁶ Zíye ndísiyé úkutátá a zí 'yì ga bì lurúní kí komoyé wá ní kídí, ma'díi Yésu yomo o'do née go. ³⁷ Gí zí ngírì ledre bì mengí roné née, zí 'yì 'bì Gerésá e úku ledre zí Yésu idí mu ólúogú gí simi kánḡá eyé gí ore 'dá'ba. Zí Yésu ékíye kí 'yì ené e simi kuḡngba zíye ndéréoyó royé gí ore 'dá'ba.

³⁸ Zí o'do bì lagaoyóní bicayi lomo e gí simia ba

ṅúṅú roné zí Yésu kídí, “Mongú 'yì azé ndéré ezé kése.” Zí Yésu úku ledre zía kídí, ³⁹ “Ndá'ba aka 'be zíyì úku ledre bì Lomo mengì zíyì nées zí 'yì e 'be írì.” Tí ma'díí, zí o'do nées ndá'bané 'be ndéré kí úku ledre bì Yésu mengì zía nées zí 'yì e simì gara ore mbá.

Yésu uru nyí Yáyi ro gí simì umbu

(Lúru kpá Matáyo 9:18-26, Máriko 5:21-43)

⁴⁰ Zí Yésu ìnyiyé gí ore 'dógu bì ndá'balúgu royé simì Galiláya. Simì bì oguní írì ní, zí tú'dú 'yì e 'dí'bi wo simì sümü gí zía ndişiní go kú sǒngó wo. ⁴¹ Ngíti mongú 'yì nì kóo bo ore kí iríné Yáyi ro, nì mongú 'yì bì ndişì lúru bì kací moko simì 'Díçì Kótruro 'bì Lomo ní. Zía óguné útúne sí sǐndí Yésu ṅúṅú roné zía idí ógu 'be 'bì ené. ⁴² Ábuwá, bikérí nyí a, odu owú ma'dáa kpá dujú nées kíé'do nées, owú 'bì simìbi sokó doa gbre nì kí ndíyá gbála, go gbóo kí umbu.

Simì bì Yésu uwú ledre nées kenée ní, zíye ìnyiyé kí Yáyi ro e go ndéréye lúru ndíyá. Gí zía 'yì e ofuní go, bì ndéré ndaá lolu kóo bilámáne wá. ⁴³ Ábuwá ngíti kára nì kóo kpá bo dongará tú'dú 'yì ga gére nées ore nì kí ndíyá 'bì kará e roné ndişì nda kóo méngì wo bisinyíne ndaá do bilámá misì'diné káa zí bì lengbe ní wá. 'Dí'bi kíe 'dényé simìbi sokó doa gbre. Tí lá 'yì bì nì yómo wo ní ndaá. ⁴⁴ Zí kára nées ólúne ndoo gí ngará tú'dú 'yì ga gére nées ndéré óto sǐlìne ro tara bongó bì ro Yésu ní. Geré zí bisinyí sáma ndíyá bì kóo ndişì léféogú ro kára nées káa zí 'díya ní tóro ní.

45 Yésu owo gáa go kídí 'yì oto s̀l̀l̀ne go roné. Zía ndúndu'yú kídí, “Ambí oto s̀l̀l̀ne romá ne?”

Simi bi 'yì e itíní nda go mbá kangú ní, zí Pétero bi ngúru 'yìmikása ené ní úku ledre kídí, “Mongú 'yì, lúru aka lá tú'dú 'yì ga ba, zíyì úku ledre yá ambi oto s̀l̀l̀ne royì ne?”

46 Yésu ya, “Abú tí kenée ndotó, máówo go kídí 'yì oto s̀l̀l̀ne go romá, gí zía roko'bu bi romá ní mengì moko go.”

47 Simi bi kára née lurú ledre bi mengì roné kenée ní, bi ló'bo a ndaá lolu wá, zía ìnyìné tí do komo tú'dú 'yì ga gére née ógu útúne s̀ s̀ndí Yésu úku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, máoto s̀l̀l̀ma máa royì gí zía mááyí kí ndiyá, gí zí keyì née, ndiyá bi romá ní ukú go.” 48 Zía úku ledre zí kára née kídí, “Owú 'bi amáa, ndiyá ukú gí royì gí zía bi ngungu ledremá ní. Ndéré yì eyì mu, mimbé'deyì idí idí teeteké.”

49 Simi bi Yésu ni ngbúrú ndìsì úku ledre máa wo née yá, sanda ogu go zí Yáyiromongú 'yì bi ndìsì lúru bi kacì 'Dìcì Kótruro 'bi Lomo ní kídí, “Owú ootomo 'dówú go, ndá lolu ndolo mongú née zía ndéréne gbékpìe wá.”

50 Simi bi Yésu uwú ledre bi ukuní zí Yáyiromongú kenée ní, zía óyó komoné úku ledre zí Yáyiromongú kídí, “Mimbé'deyì ndaá 'dècì gí zí ledre bi ukuní née wá, idí lá ngungu ledremá kídí roko'bu ni bo zíma, owú 'bi eyì née ni ómo ené.”

51 Zí Yésu ìnyiyé gí ore mbá ndéréye 'be 'bi Yáyiromongú íri. Simi bi Yésu ayì olú 'dìcì íri ní, zía úku ledre d̀d̀ú zí 'yìmikása ené e ota. Née kóo Pétero e kí Yiwáni nda kí Yakóbo. Nda lá d̀d̀ú

'bumiowú kí mbágáa zíye ólúye 'díjí ini. ⁵² Ini ni kenée mindéréne. Zí Yésu ma'dáa ñnyiné úcuómo 'yì e kídí, “Ndásé ini ini wá, owúkára ba uyu ené e wá, 'du'du yì ené lá mì'dú'du.”

⁵³ Zí 'yì ga bì ndịsìní ini ini née útúye kúkuḡú ḡi zía owoní tí go owúkára née uyu go miúyu ma'díí. ⁵⁴ Zí Yésu 'dí'bi sílí umbu do úku ledre kídí, “Owú 'bi amáa, ñnyíḡu mu.” ⁵⁵ Beré, zí owúkára líkpíhútrụ komoné, zí 'dówú a ndá'baḡḡuné. Zía úku ledre kídí idíní í'bí éyì miánu zía. ⁵⁶ Zí tara mbágá owú née kí 'bua ñdríye mbá miídrí. Tí lá zí Yésu úku ledre zíye kídí ledre bì menḡi roné née ndaní úku a zí 'yì e wá.

9

Yésu í'bí roko'bu zí 'yìmikása ené e (Lúrú kpá Matáyo 10:5-15, Máriaḡo 6:7-13)

¹ Simi bì Yésu ndolo yoko 'yìmikása ené ga bì ñnyì doa ḡbre go mbá do bì kíé'do ní, zía í'bí cóngó ro kí roko'bu zíye ḡi ro zíye rómo komo bìcayi lomo e kíe kpá ḡi ro zíye ndịsìyé 'dí'bióyó ndíyá kíe ḡi ro 'yì e 'dá'ba. ² Zía kása yée kídí, “Ndérésé mu kí 'dódo bìlámá ledre bì ḡi ro 'be 'bì Lomo ní, zise kpá kí síkpi 'yì e ḡi do ndíyá eyé e.” ³ Zía kpá úku ledre zíye kídí, “Simi bì áse go ndéré ní, ndásé ídí kí sómú ledre ḡi ro 'dí'bi éyì ga bì káa zí nḡbángbá ní, togú kombo, togú ambata, togú mbú kési, nda kí ngítí ḡéyì bongó e, ḡi ro zí éyì máa ga ḡere née sáká sée wá. ⁴ Togú óḡusé go simi ngítí 'be, mḡngí 'be maáḡe 'dí'biní sée go simi sụmụ yá, ndásé ndéréókpó wá, ídísé

ndịsị ore. ⁵ 'Be b̄i ógụsé simi a 'di'biní sée simi s̄umu wá ní, ídísé ụ'b̄ụ 'b̄uru b̄i ḡi ro s̄ind̄ise c̄iki ore z̄ia 'dódo a kídí asiní go ḡi ro bilámá ledre amá." ⁶ Yóó, z̄í 'ȳimikása ga gére née ndéréye kací tara 'be ga b̄i ore ní za mbá k̄i úku bilámá ledre 'b̄i Lomo z̄í 'ȳi e kpá k̄i 'dí'bióyó ndíyá ḡi ro 'ȳi e 'dá'ba.

⁷ Z̄í ngíti géȳi 'ȳi e úku ledre ga b̄i Yésu ndịsị ménḡi yée née mbá z̄í Eróde Andipá. Ngíti géȳi somúní 'b̄i eyé kídí Yésu n̄i Yiwáni 'ȳi í'b̄i babat̄iza z̄í 'ȳi e b̄i kóo ufuní wo ní urú go ne ḡi simi umbu ndịsị ménḡi ledre ga gére née ne. Z̄í ledre máa née kóo s̄inyíne mis̄inyí ro Eróde. ⁸ Ngíti géȳi yá Yésu n̄i nda mbú néb̄i kóo k̄i ịr̄iné Iliya ní urú ne ḡi simi umbu z̄ia ndịs̄iné ménḡi ledre ga gére ní, ngíti géȳi ya n̄i ngúru 'ȳi ḡi dongará néb̄i ga kóo uyuní 'des̄i ní urúne z̄ia óḡuné ndịsị ménḡi ledre ga gére ní. ⁹ Z̄í Eróde ndịs̄iné úkuló'bó ledre z̄ine k̄i roné kídí, "'Ȳi née ndaá Yiwáni wá. Ḡi z̄ia ufuní kóo Yiwáni go, do ónḡo 'd̄eç̄i goa t̄u, ayí urú láráne k̄ie 'di? Née ndaá wo wá. Togú kenée yá, máili aka lúru wo c̄u k̄i komomá."

Yésu í'b̄i éȳi miánu z̄í 'ȳi e álfu ịnyị

(Lúru kpá Matáyo 14:13-21, M̄ariko 6:30-44, Yiwáni 6:1-14)

¹⁰ Z̄í 'ȳimikása ga b̄i Yésu kasa yée ndéré k̄i úku bilámá ledre 'b̄i Lomo z̄í 'ȳi e ní ndá'baóḡuyé, z̄iye úku ledre ga b̄i menḡiní yée ịri ní mbá z̄í Yésu. Ḡi do kací ledre ga gére ní, z̄í Yésu ma'dáa 'dí'bi yée ndéré k̄iye simi ngíti ow̄u gara 'b̄i Galiláya ore k̄i ịr̄iné Beteseyída. ¹¹ Z̄í 'ȳi e úwú

ledre a kídí nderení go kí 'yì lódù kacíne e simi Beteseyída, zíye lódùògù wo gị írí. Zía 'dí'bi yée simi sùmù do ndịsìné úku bilámá ledre gị ro 'be 'bì Lomo zíye. Zía ndịsìné kpá kí sịkpì 'yì máa yée ga bi kí ndíyá ní gị do ndíyá eyé e.

¹² Simi bi 'yìmikása ené e lurúní kídí kadra utú go ní, zíye óguyé úku ledre zía kídí, “Mongù 'yì, lurúzé kadra utú go ili go zí 'yì ga gére née báyiye ndéréye do bi ga bi niyí útúásá ndíki bi 'dú'du kí éyì miánu zíye doa gị zía bi bi azé doa ba yì ené owù bi, bi 'dú'du kí éyì miánu utúásá ídí ona gị ro sáká tù'dù 'yì e káa zí née wá.”

¹³ Zí Yésù úkulúgu ledre zí 'yìmikása ené ga gére née kídí, “Ásé í'bì éyì miánu zíye.”

Zí 'yìmikása ga gére née úkulúgu ledre zía kídí, “Í, mongù 'yì, azé ndíki éyì miánu í'bì a zí tù'dù 'yì e káa zí née gị 'da? Odù éyì bi zíze ona lá dūú ambata e ìnyì kí mióngbó kénzè e gbre. Née ndaá éyì bi nì méngì moko ní wá. 'Búó azé 'dí'bi mongù komo késì ndéré úgú éyì miánu kíe téé?” ¹⁴ 'Yì ga gére née niyí kóo tù'dù, ya 'dá e ngúcuyé niyí 'bì eyé álifù ìnyì (5,000).

Zía úku ledre zí 'yì lódù kacíne e kídí, “Ífi báyisè yée idíní ndịsì bi, do bi e kékíé'do cì gbre doa sokó (50).” ¹⁵ Zí 'yì lódù kacíga ífi báyi 'yì ga gére née tí kenée káa zí bi Yésù uku ní, zí 'yì e ndịsìyè bi.

¹⁶ Zí Yésù ìnyìné 'dí'bi ambata ga bi ìnyì kí kénzè ga bi gbre née, zía sịkpì a 'dága, zía í'bì mbófo éyì zí Lomo gị roa, zía 'dí'bi ambata, zía 'déwe simi a. Zía í'bì kása a zí 'yì lódù kacíne e,

idíní í'bí a zí 'yì ga gére nées ánu a. ¹⁷ Zí 'yì ga gére nées ánu éyì zíye léreyé mbá. Zí 'yìmikása e ẓnzụ 'dúcu gbété e sokó doa gbre (12) kí ngítí éyì miánu ga bi idíakání ní.

Pétero uku mbigí ledre gị ro Yésu

(Lúrú kpá Matáyo 16:13-19, Márikó 8:27-29)

¹⁸ Simi ngítí sịndị kadra zí Yésu ñnyiné lá kí 'yì lódú kacíne e ndéréye lé do ngítí owú bi kí'dí bi ngára tų'dú 'yì e ndaní íri wá ní, zía ndịsịné ini ini zí Lomo. Zía ñnyiné ndú'yú 'yìmikása ené ga gére nées kídí zíye na, “Úkusé aka mbigí ledre zíma, 'yì e ndịsịní úku ledre gị do bimá kídí mááyí amá kú mbị náambi?”

¹⁹ Zí 'yìmikása ené ga gére nées úkulúgu ledre e zía mbá mịngúngúcua, “Ngítí géyì ya ni Yiwáni 'yì Bábátízí 'yì e kóna ní, ngítí géyì ya í'ì, ni nébị kóo 'desị kí ñriné Ilíya ní, ngítí géyì ya ni ngúru nébị gị dongará nébị ga kóna uyuní ní urú ne zía ndá'baógụné nées.”

²⁰ Zía nda ndú'yú za cù sómụ ledre 'bi 'yìmikása ené ga gére nées kídí, “Sara aka nda sée, ndịsịsé 'bi esé úku a dongaráse ní kídí, mááyí náambi?”

Zí ngúru 'yìmikása ené bi Pétero ní úkulúgu a zía kídí, “Áyí Kírésịto, wo bi Lomo kasa wo ógu yómo zée 'yìma'dí e ní.”

²¹ Zí Yésu ésị sịlịne komoyé kídí, “Ndásé aka úku ledre nées zí 'yì e wá.”

Yésu uku ledre gị ro miúyuné

(Lúrú kpá Matáyo 16:20-28, Márikó 8:30—9:1)

²² Zí Yésu kpá úku ledre zí 'yi lódú kacíne e kídí, “Gì zía bì mááyí Owú 'bì 'Yìma'dí ní, ngíti géyì m̀ngburoko 'yi e kí m̀ngburoko manda ga bì 'bì 'yi 'dáná éyì e zí Lomo ní, nda kí 'yi ga bì ndìsìní 'dódo lorù ní ǹyí úfu máa, simì s̀lì ota zíma úrúma.”

²³ Zí Yésu úku ledre zí tú'dú 'yi ga gére née kídí, “Máúku zise ma'díi, togú 'yi ili idíne 'yi lódú kacíma, idí idí nzíyiné g̀ ro úyu g̀ romá. ²⁴ 'Yì bì ili yómo roné ne kí roné ní, ǹ úyu ené g̀ zía utúasá ené yómo roné wá. Wo bì ǹ ótoómo roné mbá zíma, togú umbu yá, née idí úyu kí lódú kacíma ní, mááyí yómo wo. ²⁵ Wo be 'di emene, zíyì óyó sogoyì zí tú'dú gbékpì éyì ga bì 'bì do sogo kàngá ba mbá zíyì ndìsìyì lódú dùú kacíma g̀ ro zíyì idíyì kí trídri bì za fí ní? ²⁶ Simì odu s̀ndì kadra kí'dí bì karanée Owú 'bì 'Yìma'dí ǹ ndá'baógù do sogo kàngá ba kí maláyika e kpá kí roko'bu bì Babá i'bì zíma ní, mááyí kpá ási g̀ ro 'yi bì asi kí úwú ledre amá ní. ²⁷ Máúku zise ma'díi, ngíti géyì 'yi e g̀ dongarase bì áse tóro née utúasání aka úyu cakaba wá, 'búó togú lurúní roko'bu 'bì 'be 'bì Lomo go.”

Yésu 'dodo Roko'buné

(Lúru kpá Matáyo 17:1-8, M̀ríko 9:2-8)

²⁸ Simì s̀lì ìnyì doa ota g̀ do kací ódro née ní, zí Yésu ìnyìné 'dí'bì 'yìmikása ené ota, née kóo Pétero, Yiwáni, nda kí Yakóbo, zíye ndéréye do ngíti mongú landa do bì ené bì utúasá komoa g̀ ro zíne ndìsìné doa ìni ini zí Lomo ní. ²⁹ Simì bì ǹ aka c̀kì ìni ini zí Lomo ní, zí roko'bu 'bì Lomo óyóló'bo tosoa, zí toso simì komoa óyóló'bo

roné kpí, zí bongó bi roa ní ényíne kpílélé. ³⁰ Zí ya'dá e gbre Músa e kí Iliya, ³¹ ólúóguyé simi roko'bu 'bi Lomo zíye ndìsiyé ódroyé dongaraye kí Yésu. Ndìsiní kóo úku mìsi'di ledre umbu bi Yésu ni ndéré úyu a simi Yerusaléma ní.

³² Simi bi niyí ndìsi ódro ní, zí Pétero e kí lafúne ga bi gbre née útúye 'dú'duyé. Zíye gbúgbu úrúye ndíki Yésu kí ya'dá ga bi gáa gbre oguní zía ní. Zí roko'bu 'bi Lomo oto wo zí roa ndìsi rírí mírírí. ³³ Simi bi Pétero lurú kídí ya'dá ga gére née niyí go ndéré eyé ní, zí Pétero ma'dáa úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yi, 'yi ga gére née ayíní nda ndéré 'da, idizé ndìsi kéye ona. Azé yéme kútú ota (3) zise kéye, kíé'do zíyi, ngíti a zí Músa ngíti a nda 'bi ené zí Iliya.” Pétero uku ledre née lá simi mituluru owo wá.

³⁴ Simi bi Pétero ni aka ciki ndìsi úku ledre née kenée ní, zí roko'bu 'bi Lomo óguné káa zí burungú ní, sólu Yésu kí ya'dá ga gére née nda kí Pétero e kí lafúne ga gére née yeré. Zí ngiri méngi Pétero e gi zí ledre née miméngi kíngaya. ³⁵ Zí Lomo úku kása ledre kpuru gi simi burungú née zí Pétero e kí lafúne ga gére née kídí, “Ba Owú 'bi amá, mágélé wo máa. Ídísé úwú ledre gi taraa.” ³⁶ Simi bi Lomo odro go zíye ní, niyí idí kie ní Músa e kí Iliya ndaní eyé lolu wá, nda lá Yésu ngúcuné. Simi sɔndí kadra bi kóo née, ukuní ledre née zí 'yi e wá.

*Yésu lagaoyó bicayi lomo e gi simi owúo'do
(Lúru kpá Matáyo 17:14-18, Mária 9:14-27)*

³⁷ Zí bi áráne kí p̄h̄yí, z̄íye ndítíó̄ḡuyé gi do landa girí. Zí t̄ú'd̄ú 'ȳi ga bi otoomoní yé̄e ore ní ó̄ḡuyé z̄í Yésu. ³⁸ Ábuwá ngíti o'do ni dongará 'ȳi ga gére n̄ee kírí n̄ee ndiki ow̄u kpálá kpó kíé'do ow̄u n̄ee b̄icayi lomo e olúní go simi a. Zí o'do n̄ee ótr̄u ledre z̄í Yésu kídí, “Mongú 'ȳi, ó̄ḡu aka yómo ow̄u 'bi amá, od̄u ow̄u bi z̄íma ní tí d̄úú n̄ee kíé'do n̄ee. ³⁹ B̄icayi lomo ga gére n̄ee nd̄is̄i nda ménḡi wo b̄isinyíne kí láláónz̄o wo bi z̄ía nd̄is̄ine kí gbúróbóne gi z̄íye, z̄í somú nd̄is̄i olúó̄ḡuné gi taraa kotr̄u kotr̄u kotr̄u káa. Ili nd̄is̄i ótoómo wo wá 'búó toḡu lurú cóngó ro ow̄u n̄ee uk̄u go m̄iúkú. ⁴⁰ Má'dí'bió̄ḡu wo z̄í 'ȳi lódú kac̄iȳi ga ba gi ro z̄íye lágaóyó dokéké ga gére n̄ee gi simi a ní, utúasání k̄ie wá, z̄íma nd̄is̄imá s̄óngó ȳi ba.”

⁴¹ Zí Yésu ìnyin̄e úku ledre z̄í 'ȳimikása ga gére n̄ee kídí, “Ílisé nḡun̄gu ledre 'bi Lomo kí m̄imbé'desé kíé'do wá gi z̄í 'di. Azé nd̄is̄i go fú lá k̄ese kenée?” Z̄ía úku ledre z̄í 'b̄um̄iow̄u n̄ee kídí, “Ó̄ḡu kí ow̄u n̄ee girí mu yáa.”

⁴² Simi bi ow̄u n̄ee ni go ó̄ḡu z̄í Yésu ní, z̄í éȳi kpá láláónz̄o wo bi nd̄is̄i kángba wo b̄isinyíne. Zí Yésu lágaóyó b̄icayi lomo ga gére n̄ee gi simi a z̄ía í'bílúgu wo z̄í 'b̄ua. ⁴³ Zí tara 'ȳi ga gére n̄ee ìdr̄ine mbá m̄īdr̄i. Z̄íye úku ledre kídí, “Lurúzé m̄bigí roko'b̄u 'bi Lomo go cú kí komozé.”

Simi bi 'ȳi e niyí aka fú kí ledre m̄aa n̄ee yá, z̄í Yésu óyóló'bó roné úku ledre z̄í 'ȳi lódú kac̄ine ga gére n̄ee kídí, ⁴⁴ “Íd̄isé úwú ledre ba z̄ise óto a simi dosé. S̄ind̄i kadra ni ó̄ḡu do í'bí Ow̄u 'bi 'Ȳima'dí z̄í ezeokóga.” ⁴⁵ Owo'di'biní ini ledre gi

simi ledre bi Yésu uku née wá, gi zía ni yí ené miótoécíné gi zíye. Utúasání kpá gbawá ndú'yú wo, gi zía ngìrì mengì yí ené yéé miméngì.

Ambí ni ídí manda zí lafúne e ne

(Lúru kpá Matáyo 18:1-5, Mária 9:33-37)

⁴⁶ Zí 'yì lódú kací Yésu gère née tónóye go ndìsì úkuló'bó ledre dongaráye yaá, “Ambí gi dongaráze ba ni ídíne manda 'dá'dá zí lafúne e ne?” ⁴⁷ Zí Yésu 'dí'bióto ngíti owú tóroné cigíne gi zía owo sómú ledre 'bì 'yìmikása ené ga gère née go. ⁴⁸ Zía úku ledre zíye kídí, “Lúrúsé owú ba go? 'Yì bì 'dí'bi owú káa zí wo ba go simi sùmù gi romá ní, 'di'bi máa go simi sùmù. 'Yì bì 'di'bi máa go simi sùmù ní, 'di'bi kpá Lomo bì kasaogu máa ní go simi sùmù. 'Yì bì ndìsì 'búó'bù roné m' 'búó'bù ní, ni ídí kí ledrené owóowó zí Lomo.”

⁴⁹ Zí Yiwáni ngúru 'yìmikása 'bì Yésu ìnyìné úku ledre zí Yésu kídí, “mongú 'yì, nderé ndikizé ngíti o'do kí ndìsì lága óyó bicayi lomo e gi simi 'yì e kídí í'bí roko'bù zíne yì. Zíze úçuómo wo gi zía owozé bú ndaá 'bì ené ngúruzé wá.”

⁵⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Yiwáni kídí, “Ndásé úçuómo wo wá. Ndìsì née go óto moko ezé zía ngbóro tátá roné. Née ndaá ezeokóze wá.”

'Yì 'bì Samáriya asiní gi ro Yésu

⁵¹ Simi bì sùndì kadra ni nda go gbóo gi ro zí Yésu ma'dáa ndá'balúgu roné komo ere ní, zía yéme roné ndéréne simi Yerusaléma. ⁵² Zía kása 'yì kasa ené e idíní yémeómo bi nzíyìné simi ngíti owú gara kí ìrìné Samáriya. ⁵³ Simi bì 'yì kasa ga bì Yésu kasa yéé née oguní íri ní,

'yi 'bi Samáriya e ya yée utúasání eyé yémeómo bi zí Yésu wá gí zía ndaá 'bi ené ngu eyé wá, ili ndéré ené mindéré simi Yerusaléma. ⁵⁴ Zí ledre bi 'yi 'bi Samáriya e mengíní ngára iliní yéme bi zí Yésu wá ní sínyíne ro 'yi lódú kací Yésu ga bi Yakóbo e kí Yiwáni ní. Zíye úku ledre zí Ngére Yésu, idí úku ledre, Lomo idí úcuógu pho'du gí komo ere simi Samáriya gí ro zí 'yi ga gére née áráónzó royé 'dá'ba. ⁵⁵ Yésu ya zí 'yi lódú kacíne ga gére ní, idíní ótoómo ledre née 'dá'ba, sómú ledre eyé née ndaá bilámáne wá. ⁵⁶ Yóó, zíye ndéréókpóye, 'dú'duyé nda gbála simi ngíti owú gara kpí.

*Ambí ni idí bilámá 'yi lódú kací Yésu ne
(Lúru kpá Matáyo 8:19-22)*

⁵⁷ Yésu niyí aka fú do misi'di mindéréye simi Yerusaléma, zíye ndíkíye kí ngíti o'do. Zí o'do née úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yi, máíli zíze ndéréze kéyí kí'dí bi íli ndéré ní.”

⁵⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do née kídí, “Máa Owú 'bi 'Yíma'dí 'be ndaá 'bi ené gí romá wá, mááyí yi amá 'yi gámá 'dáa 'dága gba o'do bangá e niyí kí gu eyé ga bi ndişíní olú 'dú'du simi a ní. Kpá gba solú e niyí mbá kí 'be 'bi eyé e. Éyí ga gére née ndaní gí romá mbá wá, gbawá bi 'dówúro zíma.”

⁵⁹ Simi ngíti sındí kadra, zí Yésu úku ledre zí ngíti o'do kídí, “Ógu mu lódú máa.”

O'do née ya zí Yésu ní, “Ngére, máóto aka babá kí.”

⁶⁰ Yésu ya zía ní, ngíti géyì 'yì ga bì ñgunṅuní ledremá wá ní, niyí yì eyé go káa zí umbu e ní, idíní ndìsì cigí 'bùyì zíye óto wo. Yì bì ñgunṅu ledremá go ba ní, ídí mu ndéré kí úku bilámá ledre bì gi ro 'be 'bì Lomo ní zí 'yì e.

⁶¹ Kpá kenée simì ngíti sɔ̀ndì kadra, ngíti o'do ya zí Yésu ní, “Máṅṅunṅu ledreyì go Ngére, mááyì lódù yì. Tí lá ili aka zíma ndéréma 'dící kacíma zí 'yì amá e, zíma nda ndá'baógumá lódù kacíyì.”

⁶² Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Máúku zíyì, 'yì bì ni kí misómù ledre gbre gbre ní, utúasá ídí 'yì 'be 'bì Lomo wá.”

10

Yésu kasa 'yì ené e cì ota doa sokó doa gbre

¹ Gí do kací ódro ga bì Ngére Yésu odro yée née mbá, wo Yésu ma'dáa zía ñnyiné ndólo 'yì e cì ota doa sokó doa gbre (72) zía úkuí'bì ledre tarayé idíní ídí gbre gbre ndéré kí úku ledre zí 'yì e do bì ga bì née ili ndéréógu doyé ní mbá.

² Kídí, tú'dù 'yì e niyí go nzíyiyé gí ro ñgunṅu mikánda bilámá ledre bì máógu kíe ní, 'yì kasa eyení aka zíma gí ro zíye 'dí'bi bilámá ledre máa ba báyiyé kíe zí tú'dù 'yì e mbá wá. Káa zí bì Ngére Lomo ni ne m̀ngí moko ma'dáa ní, ídísé ini ini zía ídí géléógu yata 'yì kasa e gí ro zíye báyiyé kí úku bilámá ledre ené zí 'yì e za mbá.

³ Ídísé mu ndéré. Ásé ídí dongará bisinyí 'yì e íri káa zí kábìrìkì ga bì dongará máárára e m̀ngíye ndaá ní. ⁴ Ndásé 'dí'bi komo késì gí ro ndéré kí

úgú éyì miánu kíe zíse wá, gba kombo, ndásé 'dí'bi a wá, ndásé kpá 'dí'bi yata éyì sɪndí drú yata wo bi sɪndise ní wá. Ndásé kpá sínyi sɪndí kadra kí í'bí mandá zí 'yì e do mìsi'di wá.

⁵ 'Be bi ógusé go simi a ní, ídísé í'bí mandá. Gi do kací a nées, mizefì ledre bi ásé úku a zíye ní idí idí kídí Lomo idí idí kíse simi 'be ba. ⁶ Togú mɪngí 'be nées ni 'yì bi kí ledre 'bi Lomo do mimbé'dené ní, mandá bi ásé í'bí a kí úndru 'bi Lomo siminé ní, ni idí káa do úndru simi 'be nées. Togú ledre 'bi Lomo ndaá 'bi ené simi 'be nées wá, úndru 'bi Lomo ogú ené ore kpá wá. ⁷ 'Be bi 'di'biní sées go simi a simi sùmù ní, ídísé ndísi dùú ore, ndásé gámá faa wá. Éyì miánu esé e kí iní miéwé esé e idí idí dùú yée ga bi i'biní go zíse ore ní. Ni miútúásáne zí 'yì 'bi moko ndíki éyì kací moko bi mengi wo ní.

⁸ 'Be ga bi za mbá ásé ógú simiyé ní, togú mɪngíye 'di'biní sées go simi sùmù yá, ídísé ndísi ore, zíse ánu éyì ga bi niyí í'bí yée zíse ore ní. ⁹ Togú 'yì ndíyá niyí ore yá, zíse ini ini zí Lomo kí óto sɪlìse doyé gi ro zí ndíyá eyé ùkúne gi royé. Zíse úku ledre 'bi Lomo zíye kídí, sɪndí kadra ogú go zíye, idíní mu ngúngu ledre 'bi Lomo gi ro zíye óguyé 'be 'bi Lomo. ¹⁰ 'Be bi 'di'biní sées simi sùmù wá ní, ídísé ólúógu ókpó esé, zíse úku ledre zíye kídí, ¹¹ “Azé go ù'bù 'buru gi ro sɪndíze ótoómo a çikí zíse ona. Ídísé ówo a kídí, sɪndí kadra 'bi ledre ga bi 'be 'bi Lomo ní, ni go gbóo.” ¹² Gi do kací ledre máa wo nées, zí Yésu úku ngíti ledre kpá zí 'yìmikása ga gère nées gi ro 'yì ga bi niyí asi gi ro ledre 'bi Lomo ní kídí, “Máúku zíse

zaá ma'díi, 'yì ga bi za mbá niyí ási gî rosé ní, 'do'dó bi Lomo ni í'bí a royé ní, ni rómo do wo bi kóo i'bí ro 'yì lúyú ledre ga bi kóo simi káṅgá bi Sodóma ní.”

¹³ Zía kpá úku ngíti ledre gî ro 'yì ga bi ndîşî gámá kí ledre 'bi Lomo dongaráye ní kídí, “Sée 'yì ga bi 'bi gara Korazíni kí sée ga bi simi Beteseyída ní, karanée 'dá'dá íri Lomo ni í'bí 'do'dó rosé gî zía ílisé ṅuṅgu ledre ené wá. Mingburoko ledre ga bi 'bi Lomo máméngî simi gara esé ba, idí máméngî kóo née simi gara 'bi ngíti géyî 'yì e káa zí yée ga bi simi Táiyire kí Sidóna ní, káa bi oyólo'bóní sómú ledre eyé go, ṅuṅguní ledre 'bi Lomo go 'desî.

¹⁴ Ídísé ówo a bilámáne kí'dí bi karanée Lomo ili go 'dèçî ngbanga 'bi 'yìma'dí e do sogo káṅgá ní, sée 'yì 'bi Korazíni kí Beteseyída, Lomo ni 'dó'do sée rómo do 'bi Táiyire kí Sidóna. ¹⁵ Kpá kenée gî rosé, sée 'yì ga bi simi mongú gara bi Kapáranawúma ní. Ndásé sómú a bi kídí 'bi esé ledre ni idí bilámáne kadra 'dèçî ngbanga ní wá gî zía ásisé kpá kí ṅuṅgu ledre 'bi Lomo go. Ásé idí kpá simi 'do'dó kí umbu bi odu a ndaá ní.”

¹⁶ Zí Yésu ma'dáa nda kpá úku ngíti ledre zí 'yì ga bi ni kása yée née kídí, “Togú 'yì asi gî rosé, asi née go kpá gî romá. Togú 'yì 'di'bi sée simi sümü, 'di'bi née go kpá máa simi sümü. Wo bi asi gî romá go ní, asi née go kpá gî ro Lomo bi kasaogu máa ní.”

Mindá'baogu 'yì ga bi Yésu kasa yée ní

¹⁷ Simi bi 'yì ga bi Yésu kasa yée nda'baoguní ní, zíye úku ledre zí Yésu kí mongú rokinyi kídí,

“Ngére, simi bi ndịsịzé 'dódo ledre eyị zị 'yị e ní, zị bicayi lomo e ndịsịyé éré ngịrị gị zị ịrịyị bi ndịsịzé ịfị a ní, zía ndịsị ngásáóyó roné.”

¹⁸ Zị Yésu úku ledre zíye kídí, “Málúrúndíkí Satána go kí útúóyo roné gị komo ere káa zị mi'bílé'be iní ní. ¹⁹ Roko'bu née ni gị ro zise ndịsịsé méngị okó kí Satána kíe, zise kí rómo komoa simi ledre e za mbá za fí utúasá úfu trịdrịsé wá. ²⁰ Ndásé ídí kí rokinyi lá gị zía bi bicayi lomo e ngasáoyóní royé gị zise ní go wá. Ídísé ídí kí rokinyi gị ro ịrịsé bi Lomo ni éké a simi búkụ 'bi trịdrị komo ere ní.”

Yésu i'bí mbófo éyị zị Lomo

(Lúrú kpá Matáyo 11:25-27, 13:16,17)

²¹ Simi kadra bi kóo née ní, zị 'Dówú Lomo óto Yésu zía ídíne kí rokinyi, zía úku ledre zị Lomo kídí, “Babá, áyí Ngére do ere kpá kí do sogo kángá mbá, mbófo éyị zíyị, zíyị ótoécị roko'buyị gị zị 'yị ga bi ndịsịní óto royé kí royé káa do 'yị ówo ledre e ní, zíyị nda 'dódo a zị yée ga bi 'yị ówo ledre e lurúní yée moko ndaá simiyé wá ní. Méngị 'díyị kenée gị zía née ledre bi utúasá miútúásá kací komoyị ní.”

²² Zía kpá úku ledre kídí, “Babá, otoomo ledre e go za mbá do sílíma gị zía owoyeme máa duú ne. Kpá káa zị bi máówoyéme wo duú máa ní. 'Yị máa yée ga bi ngunḡuní ledre amá go, niyí go 'yị amá e ní, mááyí 'dódoyéme wo zíye.”

²³ Simi bi Yésu niyí nda go céré ye kí 'yị lódú kacíne e ní, zía úku phútrụ ledre zíye kídí, “Lúrúsé go, Lomo méngị bilámá ledre go zise,

ndìsìsé go lùrú a kí méngì m̀ngburoko ledre ga bì kí roko'buyé ní cù kí komosé. ²⁴ Máúku ledre née zíse gbékpíne wá. Tù'dù nébì e kí m̀ngburoko ngére tonóní kóo go 'desì óto komoyé g̀ ro zíye lùrú ledre ga bì ásé lùrú yée ba, tí lá lurúndikiní wá, kpá g̀ ro úwú ledre ga bì ásé úwú yée ba, uwúní kpá wá.”

Muruwayi g̀ ro bilámá 'yì 'bì Samáriya

²⁵ G̀ do kací ledre ga gére ní, nda go kpá simi ngíti s̀lì, zí nguru mongú 'yì 'dódo lorù ga bì 'bì Lomo, ìnyìogù tóroné 'dága úzu Yésù kí'dí bì Yésù nì 'dódo ledre zí 'yì e ní kídí, “Mongú 'yì, éyì bì máídí méngì a g̀ ro zíma ndíki tr̀dri bì za fí ní 'dì?”

²⁶ Yésù ya zía ní, “Sara bì áyí tí mongú 'yì 'dódo lorù ní, lorù ma'dáa uku yaá 'dì? Sara ndìsì ólo a zíyì ndìsìyì 'dódo a zí 'yì e lará a káa be 'dì?”

²⁷ Zía úkulúgu ledre zí Yésù kídí, “Ídí óto 'bú Ngére bì Lomo eyì ní kí m̀mbé'deyì k̀é'do, kí lomo royì mbá za kí roko'buyì kí sómù ledre eyì mbá.’ ‘Zíyì óto 'bú lafúyì e káa zí bì óto 'búyì kí royì ní.’ ”

²⁸ Zí Yésù úkulúgu ledre zí o'do bì gáa née kídí, “Bilámáne, ídí méngì ledre ga gére née kenée, áyí ndíki tr̀dri bì za fí ní.”

²⁹ O'do née ili kpá fú óto roné zí Yésù kídí ledre bì née ndìsì úku a née, née owoyeme bú. Zía ndú'yú Yésù kídí “Lafúma ga bì máídí óto 'búye ní náambi?”

³⁰ Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do née do ngíti misi'diné kpí kídí, “Kadra kíé'do, ngíti o'do inyi kóo gi simi Yerusaléma ndéréne simi ngíti owu gara kí iriné Zériko, zí 'yi ugu e útúye roa ócò wo gbóo kí umbu zíye ngáka éyí ené e gi roa mbá do ngásáókpó eyé ótoómo wo ngbali bi kenée.”

³¹ Kutrú gi do kací 'yi ugu ga bi ngasá bayiní royé née ní, zí ngúru 'yi 'dáná éyí ógúné kpá kací misi'di née. Zía ógundíki o'do née ngbali bi. Zía 'dècì bi gi dogboṛu misi'di yóó, ókpó ené.

³² Zí ngíti o'do gi simi kúfú 'yi ga bi ndiṣiní ndolo yée Lévi e ní, ni kpá 'yi méngi moko simi 'Dìcì Kótruro 'bi Lomo. Simi bi lurú o'do née ngbali bi ní, zía kpá 'dècì bi yóó do ókpó ené. ³³ Zí 'yi 'bi Samáriya ógundíki o'do née kpá fú ngbali bi, zí lerí o'do née méngi wo kíngaya. ³⁴ Zí Samáriya née ndósoógúné truú ro o'do née do sɔ̀kpì wo 'dága. Zía lúgu unḡú ga bi roa née drá, zía óto kágá komo a do ódó a. Zía ìmbì óto wo do bangá ené bi ndiṣi ìmbì 'yi ní ndéré óto wo simi 'dìcì 'bi ṅgu e gi ro do lúru bi kací a ore. ³⁵ Simi bi bi arálo'bó roné ní, zía ótoómo késì zí 'yi bi ndiṣi lúru bi kací bi máa née. Zía úkuómo ledre kídí togú késì ba ukú go, ídì kpá lúru kací a kí késì bi ni bo ní, mááyí ndá'baóḡu í'bílúgu a.

³⁶ Simi bi Yésu ukuonzó ledre ga gére née go ní, zía inyiné ndú'yú 'yi 'dódo lorú née kídí, “Simi sómú ledre eyí ní, gi dongará ya'dá ga bi ota máúku ledreyé née, ambí mengi bilámá ledre zí 'yi bi 'yi ugu e ocóní wo ní ne?”

³⁷ Zía úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “‘Yi bi saká o'do bi 'yi ugu e ocóní wo ní mengi bilámá ledre

ne.”

Yésu ya zía ní úku go ma'díi, “Ndéré mu zíyì ndìsìyì méngì bilámá ledre zì 'yì e kpá kenée.”

Márata e kí lémìné maríya

³⁸ Yésu niyí aka kpá fú do mìsi'di mindéréye simi Yerusaléma. Zíye ndéréóguyé simi gara bì Márata e kí lémìné niyí simi a ní. Zí Márata 'dí'bi yée 'be 'bi ené ore simi sùmu. ³⁹ Zí Maríya lémì Márata ma'dáa ndéré ndìsìné cigí Ngére Yésu ndìsì úwú ledre 'bi Lomo bì ndìsì 'dódo a ní. ⁴⁰ Gì zía bì Márata 'di'bi nda ambá sìnđi kadra go ngúcuné simi moko ndìsì yéme éyì miánu zì Yésu kí 'yì kasa ené e ní, zía óguné úku ledre kídí, “Ngére, úku aka ledre zì Maríya idí ógu sáká máa. Lúru aka mongú moko bì mándìsì méngì a lá ngúcumá ba, ni nda lá ndìsì ené cigíyì iri gbékpìne ní.”

⁴¹ Zí Ngére Yésu úkulúgu ledre zì Márata kídí, “Márata ndá óto tú'dù gbékpì ledre ga gére née kí ledreyé zíyì owóowó wá. ⁴² Lémìyì gelé go ledre 'bi Lomo gì ro ndìsì úwú a. Née go éyì bì kí ledrené owóowó rómo do ledre e za mbá ní. Utúasání 'dí'bióyó a gì zía wá.”

11

Yésu 'dodo mìsi'di 'bi ìni ini zì Lomo zì 'yì ené e (Lúru kpá Matáyo 6:9-13, 7:7-11)

¹ Kadra kí' do zì Yésu lúru ngíti owú bì zía ndéré ndìsìné doa ìni ini zì 'Buné Lomo. Simi bì ini asá ini go ní, zì ngúru 'yì lódù kacíga óguné ndú'yú wo kídí, “Ngére, 'dódo aka mìsi'di 'bi ìni

ini zí Lomo zíze káa zí bi kóo Yiwáni 'yì Bábátízì 'yì e ndìsì 'dódo a zí 'yì lódú kacíne e ní.”

² Gì ore zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Togú ásá gì ro ini ini zí Lomo yá, ídísé ini a káa,

“ “Buzé,

iriyí idí idí kí úndruné,

'yì e za mbá idíní ówo yí káa do Ngére eyé.

³ Ídí í'bí éyì miánu ezé 'bi karaba zíze.

⁴ Ídí ótoómo lúyú ledre ezé zíze,

káa zí bi ndìsìzè ótoómo a zí yée ga bi ndìsìní lúyú rozé ní.

Ndá ótoómo zée zíze lúyú ledre gì zí úzu éyì wá.’ ”

⁵ Zí Yésu kpá fú 'dodo yata ledre kídí, “Togú ngúru 'yì gì dongaràse nderé kí yana ndulú úku ledre zí eze 'be 'bi ené kídí, ‘Togú nzíyi éyì miánu nì bo do sílíyì yá, sáká aka máa kíe. ⁶ Ngu ogù go zíma cakaba, nzíyi éyì ndaá do sílíma zíma í'bí a zía wá.’

⁷ “Zí eze 'be 'bi ené née úku kása ledre zía cìkì gì 'dìcì gírì kídí, ‘Ndá 'dó'do máa wá, mbotu nì yì ené go mì'dútuné, azé yì ezé kí owú e go kpá mbá mì'dú'duzé. Éyì bi zíma ñnyìógumá í'bí a zíyì cakaba ní ní ndaá 'bi ené e wá.’ ⁸ Abú eze 'be 'bi ené née ili ñnyìógù méngì sáká éyì zía wá, nda lá gì zía bi nì fú lá ndìsì ngúnḡú roné ní, zí eze 'be 'bi ené née ñnyìóguné í'bí sáká éyì nda za kíngaya rómo wo bi gáa ili ní.”

⁹ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Máuku zíze, togú ìlisé éyì, ídísé ómbo a, Lomo nì í'bí a zíze. Éyì bi ìlisé ní, ídísé gámásó'do a, ásé ndíki a. Togú ndìsìsé kpá fú ngúnḡú rosé gì ro éyì yá, niyí í'bí a

zise. ¹⁰ Ni ma'díi, 'yi bi ndisi ombo eyi gi zi Lomo ní, ni í'bí a zía. Wo bi ndisi gámásó'do eyi kí iri Lomo ní, ni ndíki a. Wo bi ndisi ngungú roné gi ro eyi ní, Lomo ni líkpí misi'di a zía.

¹¹ “Sée 'bumiowú e, togú owú 'bi eyi ombo kénzé gi zíyi, gi ro zíne ánu a ní, áyí nda í'bí zía kámá? ¹² Togú ombo gi zíyi mbú 'bu ngononí, áyí nda í'bí zía ágarabu? ¹³ Togú sée 'yíma'dí e kí lúyú ledre rosé ówosé kací í'bí bilámá eyi bú zí owú 'bi esé e ní, 'Búsé Lomo bi komo ere ní, ni í'bí 'bi ené nda za cú 'Dówú Lomo bi eme romo do eyi e mbá ní zí 'yi bi ni ini ini gi roa ní.”

Yésu lágaóyó bicayi lomo

(Lúrú kpá Matáyo 12:22-30, Máriko 3:20-27)

¹⁴ Kadra kíé'do zí Yésu lágaóyó bicayi lomo gi simi ngíti o'do. Geré zía o'do nées tónóne ódróné. Zí tara tú'dú 'yi ga bi ore nées ídríye mbá miídrí. ¹⁵ Zí ngíti 'yi gi dongará 'yi ga bi ore ní úku ledre kídí, Belezabúbú bi ngére 'bi bicayi lomo e ní í'bí roko'bu ne zí Yésu ndisíné lágaóyó bicayi lomo e kíe. ¹⁶ Zí ngíti géyi 'yi ndú'yú wo idí méngi ledre bi kí roko'bu bi gi komo ere ní gi ro zíye lúrú a.

¹⁷ Yésu owo sómú ledre eyé nées bú, zía úku ledre zíye kídí, togú 'yi 'bi kángá kíé'do, togú mbú 'be kíé'do ndisíní méngi okó dengbíye yá, 'be 'bi eyé nées ni báyi ené. ¹⁸ Kpá kenée togú Satána ndisíní méngi okó dengbíye yá, toro yemení royé wá, niyí báyi eyé mibáya. Máúku ledre nées kenée gi zía úku ledre kídí, Belezabúbú í'bí roko'bu ne zíma lágaóyó bicayi lomo kíe.

¹⁹ Togú málágaóyó bicayi lomo e kí roko'bu bi gi

zí Belezabúbù ní, sara 'yì esé e ndìşìní lágaóyó yéé kí roko'bù 'bì ambi? 'Yì esé maáge niyí úku yéme a ye kídí sómù ledre esé ndaá mbí wá.
²⁰ Togú kenée wá, málágaóyó bicayi lomo e kí roko'bù 'bì Lomo, 'dodo go kídí Lomo oḡu go káa do Ngére dosé.

²¹ Míngí 'be bì ni yì ené kí roko'buné ní, 'yì ugu utúasá ndéré ugu éyì ené wá. ²² 'Búó togú roko'bù 'yì ugu romo do 'bì míngí 'be née go yá, ni nda fú ndéré ngáka 'be née kí éyì ga bì simi 'be née mbá do ífibáya yéé.

²³ 'Yì bì nḡuḡu ledre amá wá ní, ni okó romá. 'Yì máa wo bì ndolo yoko 'yì e zíma wá ní, ndìşì báyi 'yì amá e.

²⁴ “Togú bicayi lomo olúoḡu go ḡi simi 'yì, ni ndéré gámásó'do kpá té ngíti 'yì ḡi ro olú ndìşìné simi a. Togú ndiki ngíti 'yì mbá wá, ni úku ledre kídí, 'Bílámá a máídí ndá'ba kí'dí bì kóo mándìşì ndìşì ní.’

²⁵ “Togú nderé ndiki 'Dówú Lomo ndaá simi mimbé'de 'yì née fú lá wá, ni ídí ené kí rokinyi. ²⁶ Ni ndéré ndóloóḡu lafúne e bicayi lomo e ñnyì doa ḡbre yéé ga bì nda bisinyíye kíngaya ní zíye ndìşìyé kéye mimbé'de 'yì née, zí 'yì née nda síní tátá roné 'dá'dá.”

²⁷ Simi bì Yésu ni aka fú ndìşì úku ledre ga gére ní, zí ngiti kára ore ñnyiné úku ledre kídí, “Yésu, mbágáyì bì ndiki yì ní, Lomo í'bí úndru go zía.”

²⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre kídí, “Lomo ni í'bí úndru zí 'yì ga bì ndìşìní úwú ledre ené zíye 'dí'bióto a do mimbé'deyé ní.”

*'Yì e iliní lúró ledre bì kí roko'buné ní
(Lúró kpá Matáyo 12:38-42, Máriko 8:12)*

²⁹ Simi bì tų'dú 'yì e niyí fú lá ndịsị ógụ ní, zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Sée 'yì luyú ledre e ga bì cakaba ba, ílisé lúró ngíti ledre bì kí roko'buné ní. Útúásásé lúró a wá, go tí lá wo bì kóo mengi Yóna ní. ³⁰ Ledre bì mengi roné zí Yóna ní, 'dodo go zí 'yì 'bì Nịnévị kídí Lomo kasa wo ne. Kpá kenée, Maa Owú 'bì 'Yìma'dí, nì méngi roné zíma kenée gi ro zí 'yì ga bì cakaba ba, ówo a kídí Lomo kasaogụ Maa ne. ³¹ Mongú ngére nì kóo bo kára, ìnyị kú gi simi kángá ené Séba ógụ úwú ledre gi tara Solomóna. Nì karanée 'dēcì ngbangasé, gi zía maa bì márómo gi do Solomóna ní, ílisé úwú ledre gi taramá wá. ³² 'Yì 'bì gara Nịnévị oyólo'bóní kóo mimbé'deyé zíye ụngụngụní ledre 'bì Lomo gi zí Yóna. Niyí 'dēcì ngbangasé, gi zía maa bì márómo do Yóna ní, ílisé ụngụngụ ledremá wá.”

*Bimióngó emesá
(Lúró kpá Matáyo 5:15, 6:22,23)*

³³ “Ụnduotoní eyé Pho'dụ 'dịcị do ló'bụ'dụtu a sị phéré wá, ndịsini óto a do nyára bì gi ro zía óngó bì zí 'yì e 'dịcị ore mbá. ³⁴ Komosé nì bimióngó. Togú komoyi nì bilámáne, áyí ndịsị simi bimióngó. Togú komoyi ndaa bilámáne wá, áyí ndịsị ndịsị simi mituluru. ³⁵ Ledre ga bì má'dódo yée zise ní niyí go bimióngó zise. Ídísé ówo a kídí ndaní eyé mituluru wá. ³⁶ Togú ledre 'bì Lomo nì go simisé, ngítí owú bisinyi ledre

utúasá ídíáká simisé wá, ásá útúásá ówo ledre ga bi Lomo ili zí 'yì e ndìsì méngì yéé ní mbá.”

Yésu uku ledre bisinyí ledre 'bi Farusáyo e (Lúrú kpá Matáyo 23:1-36, Máriko 12:38-40, Lúka 20:45-47)

³⁷ Simi bi Yésu 'dodo asá ledre go ní, zí ngúru 'yì gi dongará Farusáyo e óguné ndólo wo gi ro éyì miánu 'be 'bi ené. Zí Yésu ndéréne ndìsìné do bi éyì miánu. ³⁸ Simi bi m̀ngì 'be née lurú Yésu tonó geré ánu éyì lugu s̀lìne kací ondù eyé 'bi Farusáyo e kí wá ní, zí tara ídrìne miìdrì.

³⁹ Zí Ngére Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Sée Farusáyo e, ndìsìsé yéme lá dùú sanáse gi 'dí sága, yemesé esé mimbé'desé wá. Mimbé'desé ni mi'dúcuné kí 'bú éyì kpá kí bisinyí ledre e. ⁴⁰ Ówosé ledre wá gi zí 'di, ndaá 'bi ené bi kídí Lomo bi yeme sanáse née, yeme mimbé'desé kpá ne ní wá? ⁴¹ Togù ndìsìsé go í'bí éyì zí 'yì lerì e, Lomo ni ídí kí rokinyi kìse zìse ídìse mbigì 'yì ené e.

⁴² “Sée Farusáyo e, Lomo ni karanée 'do'dó sée kíngaya. Abú ásé tí ndìsì í'bí mìkawu éyì esé e zía yá,* ili ídìsé kpá ndìsì méngì bilámá ledre zí 'yì e, zìse kpá óto 'búa.

⁴³ “Sée Farusáyo e, Lomo ni karanée 'dó'do sée kíngaya gi zía bi ndìsìsé óto ledresé owóowó simi 'Dìcì Kótruro e, ílisé ndìsì dùú do m̀ngburoko bi ndìsì e, ílisé kpá 'yì e idíní ndìsì óto úndrusé togù ayíní go í'bí mandá zìse ní.”

* **11:42** 11:42 Kìé'do gi simi sokó: Kací Lorù 'bi Mùsa, togù Yúda e owoní éyì go niyí ífi simia sokó, do 'dí'bi kémbì a gi simia do í'bí a zí Lomo.

44 “Sée Farusáyo e, Lomo ni karanée 'dó'do sée kíngaya gi zía 'yi e ndịsini lúru rosé gi 'dí sága ni bilámáne, owoní eyé bi kídí mimbé'desé emengú ní wá.”

45 Zí ngúru 'yi 'dódo lorú ñnyiné úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yi, ndịsị née go kpá úkucáyi zée.”

46 Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Sée 'yi 'dódo lorú e, Lomo ni karanée kpá 'dó'do sée kíngaya gi zía ndịsịsé gága 'yi e idíní ndịsị lódú kací lorú, tí lá méngịsé esé e wá.”

47 Zía kpá úku ngíti ledre kídí, “Sée Yúda e, abú ndịsịsé ó'bó yéme bi e zí nébị ga bi kóo ufuní yée 'desị ní ndotó, Lomo ni karanée 'dó'do sée kíngaya gi zía bulúndusé e ufuní kóo nébị ga gére née ye. 48 Ndịsịsé née 'dódo a kídí ledre bi kóo bulúndusé e mengini née ni bilámáne, ufuní nébị e, zise ídí 'bi esé 'yi ó'bó bi e zíye. 49 Gi zía bi Lomo ni yi ené 'yi komokenzi ní, zía úku ledre kídí, ‘Mááyí kása nébị amá e kí 'yimikása amá e zí Yúda e, niyi úfu ngíti géyi, zíye 'dó'do ngíti géyi bisinyíne.’ 50 Gi zí kéyi née, sée Yúda ga bi cakaba ba, Lomo ni nda 'dó'do go sée gi ro nébị ga bi kóo bulúndusé e tonóní úfu yée kú simi sịndị kadra bi kóo otoogu do sogo káṅgá ní. 51 Tónóne gi ro Káyina wotị Ádama bi kóo ufu Ábele lúnduné ní, ndéréoguné gi ro Zakariya bi kóo ufuní wo za cù dongará 'dịcị 'bi Lomo kí mbayi kí'dí bi ndịsini 'dáná éyí zí Lomo ní. Máuku zise ma'díi, sée 'yi ga bi cakaba ba niyi 'dódo sée gi ro ledre ga gére née.

52 “Sée 'yì 'dódo lorù e, Lomo ni karanée kpá 'dó'do sée kíngaya gí zía ílisé esé zí 'yì e ówo mbigí ledre bì 'bì Lomo ní wá. Gí zía sée, ílisé esé kpá ledre 'bì Lomo wá.”

53 Simi bì Yésù ukuonzó ledre ga gére ní, zí Farusáyo e kí 'yì 'dódo lorù e ndìsiyé fála ledre gáa ndìsì úku yée ní kí ndìsì ndú'yú 'dó'do wo kí ndu'yú e, 54 gí do bì 'dí'bì wo kídí luyú ledre go.

12

Komosé idí idí rosé

1 Nda simi ngíti sǐlǐ gí do kací ledre máa wo née ní, zí tú'dú 'yì e yóko royé 'dii cigí Yésù gí ro úwú ledre bì gí taraa ní. Gí zía bì ofuní nda kóo go ní, zíye ndìsiyé 'dítílúyú do sogo sɛndí lafúye. Simi bì Yésù tonó ódro ní, zía úkuútu ledre fì zí 'yì lódú kacíne e kídí, “Komosé idí idí rosé gí zí Farusáyo niyí 'yì mani e.” 2 Karanée 'dá'dá íri simi odu sɛndí kadra 'bì 'dəcì ngbanga, bikérì lúyú ledre 'bì Farusáyo ga gére née wo bì yaá 'dodooguní do nyára bì wá ní ndaá. Niyí karanée ózoogù yée za mbá zí kadra. 3 Ledre ga bì za mbá úkuúgusé yée miúkuúgu simi mitulurù togú mbú simi bì ólúsé go 'dìcì ní, Lomo ni karanée 'dódoogù yée zí tú'dú mbílí e mbá úwú a.

4 Máúku zise, ndásé éré ngirì 'yì ga bì roko'bu eyé ni cúku'dée lá duú 'bì úfu sanáse bì ni kángá ní wá. Ngíti éyì bì niyí méngì a gí do kací a ní ndaá 'bì ené e wá. 5 'Yì bì ídísé éré a ní, ni Lomo gí zía ni ne kí roko'bu 'bì úfu 'yì kpá kí roko'bu

'bi ónzó 'yi ku mongú pho'du bi ngára ìlì kú wá ní. Máúku zise ídísé éré wo.

⁶ Lúrúsé aka, abú minzéré owú solú ndaní kí ledreyé owóowó zí 'yìma'dí e wá yá, Lomo owo yée kékíé'do mbá bú. Wo bi kíé'do yaá owo wá ní ndaá. ⁷ Abú gba bì dosé, Lomo owo kékíé'do mbá. Ásé kí ledresé zí Lomo owóowó rómo do tú'dú owú solú e. Gí zí kẹyì nées, máyá zise ní, ndásé éré ngìrì gí zí gbékpì roko'bù 'bi 'yìma'dí e wá.

⁸ 'Yì bì eré ngìrì gí zí gbékpì roko'bù bi lá 'bi 'yìma'dí e ní, zía ódó mimbé'dené úku ledre fúo dongará tú'dú 'yi e kídí nées ni 'yi amá gí zía nées ngunṅu ledremá go ní, Maa Owú 'bi 'Yìma'dí, karanée kadra 'dəcì ngbanga, Mááyí tóro do komo Lomo kí maláyika ené e úku ledre gí ro 'yi nées kídí, ma'díi nées 'yi amá ngunṅu ledremá go. ⁹ 'Yì bì ni éré ngìrì gí zí roko'bù 'bi 'yìma'dí e zía óyó sogoné zíma ní, mááyí karanée kpá óyó sogomá zía do komo maláyika e kadra 'dəcì ngbanga. ¹⁰ Máúku aka ngítì ledre zise, togú 'yi uku cayì ledre gí do bi Má, Owú 'bi 'Yìma'dí yá, Lomo ni ótoómo ledre zía. Togú uku sinyi ledre kídí roko'bù bi Mándìsì méngì ledre e kíe ba ndaá roko'bù 'bi 'Dówú Lomo bì ogú gí zí Lomo wá, Lomo otoomo ledre zí 'yi nées wá.

¹¹ Togú karanée 'di'bioguní sée gí zía bi ngunṅusé ledre amá ní simi 'Dìcì Kótruro e kó'dú mingburoko 'yi 'dáná mbayi 'bi Lomo, togú mbú kó'dú ngére e yá, ndásé éré ngìrì kí ndìsì sómú ló'bó ledre bi ásé úkulúgu a togú ndu'yúní

sée go ní wá. ¹² 'Dówù Lomo ni úkuí'bí ledre bi zíse úkulúgu a ní ne zíse.

Muruwayi gi ro bicayi 'yi bi kí tú'dù éyí e zíne ní

¹³ Zí ngúru 'yi gi dongará 'yi ga bi Yésu ndiši ódro zíye nées ìnyiné úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yi, idí úku ledre zí mongú lúndumá, éyí ga bi 'buzé uyuomo yée ní, idí mu ífi simiyé zía í'bíogú 'bi amá.”

¹⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Lúru goó, máogú amá do sogo kángá ona gi ro ífi simi éyí ga bi 'busé uyuomo yée ní wá.” ¹⁵ Gi do kací ledre nées ní, zí Yésu ndá'bané kpá úku ledre zí tú'dù 'yi ga bi ndiši ódro zíye ní kídí, “Komosé idí idí rosé, ndásé 'dí'bi 'bú éyí 'bi sága ba óto a zíse 'dá'dá wá, gi zía tú'dù éyí 'bi sága ba yomoní eyé 'yi wá abú áyí kíye ba cù káa zí 'díya.”

¹⁶ Nda gi ore zí Yésu ìnyiné úku ngíti ledre zíye simi muruwayi kídí, “Ngíti o'do, o'do kóo mongú yáká ené zí kéré ánáye zía nguku, do róngoyé mbá mīróngo. ¹⁷ Zía ndišiné sómú ledre kídí, ‘Kíbi ba kéré aná zíma go kíngaya, bi ngára gbagba eye wá ba, mááyí ndíríoto yée 'da?’

¹⁸ “Zía úku ledre zíne kí roné kídí, ‘Togú kenée yá, mááyí ndúruoyó kurú gbagba nées 'dá'ba, zíma úbú mīkanda nda mongúne, zíma ndírí kéré nées za kí mīnzéré éyí ga bi 'bi 'be ní mbá simi a. ¹⁹ Kíbi ngíti a, māmēngi moko wá, mááyí ánu kí éwé lá dūyú éyí ga gére nées zí odu ledre amá ídine dūyú rokinyi.’

20 “Zí Lomo úkulúgu ledre zí o'do née kídí, ‘Ówo ledre wá gí zí 'dí, sómú yá trìdrì nì do sílìyì? Togú kenée yá, mááyí 'dí'bi 'dówúyì kí ndulù ba togú éyì ga bi kí ledreyé zíyì owóowó née niyí nda ídí 'bi ambí yá?’ ”

21 Yésù ya née ledre bi nì méngì roné zí 'yì ga bi otoní komoyé dọ̀ú gí ro éyì ga bi 'bi sága ba iliní óto ledre 'bi Lomo zíye owóowó wá ní.

*Ndásé sómú simisé gí ro éyì wá
(Lúrú kpá Matáyo 6:25-34)*

22 Zí Yésù ndá'bané úku ledre zí 'yì lódù kacíne ga gére née kídí, “Bi kenée ní, máúku zíse, ndásé sómú ledre gí ro trìdrìsé, éyì bi ásé ánu a ní, togú mbú sanáse kí bongó bi ásé ísì a ní wá. 23 Trìdrì idí ídí ne kí ledrené owóowó gí zía romo do éyì miánu kí bongó. 24 Lúrúsé aka solú e, tí bi ngára ledreyé ndaá owóowó wá ní, Lomo ndìsì lúrú bi kacíye. Ledresé nì zí Lomo owóowó nì lúrú bi kacíse rómo 'bi solú e mbá. 25 Éyì ga bi 'yì e ndìsìní sómú ledreyé née mbá, i'bíní eyé trìdrì zí 'yì e wá, Lomo ndìsì í'bí trìdrì zí 'yì e dọ̀ú ne. 26 Káa zí bi gbékpì éyì ga gére née, i'bíní eyé trìdrì zí 'yì wá ní, ndásé óto komosé dọ̀ú royé wá.

27 “Lúrúsé aka misúrú kágá ga bi simi súwú ní, kí lámá ga bi royé ní mbá, ngíti géyì mírìrìye gindri gindri 'di'bioguní bongó zíye wá. Abú za cù mongú ngére kóo kí ìrìné Solomóna ní, abú nì kí tú'dù éyì zíne, bongó ené emeoguní káa zí misúrú kágá ga gére née mbá wá. 28 Éyì bi ìlísé ngúnngu ledre 'bi Lomo gí zía wá ní 'dí. Togú

bi Lomo lurú bi kací gbékpí misúrú kágá e simi súwú bú ní, ni nda 'bi ené ótoómo kí í'bí bongó e zise ga bi kí ledresé zía owóowó wá ní káa be 'di? ²⁹ Ndásé óto mimbé'desé dujú gi ro éyí miánu kí éyí miéwé, zise ndìsìsè sòmú simisè gi royé wá ³⁰ 'Yì ga bi ɲuɲguní ledre 'bi Lomo wá ní, 'bú éyí ga gère néesè ndìsì 'dí'bióyó sòmú ledre eyé gi zí Lomo. Ndásé sòmú ledre wá, 'Bùsè owo éyí ga bi ìlisè yée ní mbá bú ni í'bí yée zise. ³¹ Bilámá a idísé óto Lomo zise káa do Ngère esé. Owo éyí ga bi ìlisè yée ní mbá bú, ni í'bí yée zise.

³² “Sée 'yì lódú kacíma e, ɲìrì ndaá méngìsè wá. 'Bùsè bi komo ere ní, yemeomo bi go 'be 'bi ené gi rosé. ³³ Ndásé óto komosé dujú ro éyí ga bi 'bi do sogo káɲgá ba wá gi zía ndìsìní sinyí eyé misínyí zíye ndìsì ùkú eyé kpá miúkú. Ídísé óto komosé dujú ro ledre 'bi Lomo bi ùkú wá, sinyí kpá wá ní. ³⁴ Bi bi óto éyí eyí bi kí ledrené owóowó doa ní, mimbé'deyí ni ídí kpá fú íri.”

Ndásé ndìsì lîgì rosé wá

(Lúrú kpá Matáyo 24:45-51)

³⁵ “Sée 'yì amá e máúku zise, ndásé ndìsì lîgì rosé wá. Kací kadra mbá idísé ídí nzíyisè gi ro mindá'baógumá, ³⁶ cé káa zí 'yì 'bi moko bi ndìsìní tí fú lá gó'do sòngó mongú 'yì eyé kí ndá'baógu gi simi ayímbi gi ro zíne ìnyìnè 'diya líkpí mbotu zía ní. ³⁷ Togú mongú 'yì néesè ogu ndiki 'yì 'bi moko ené ga gère néesè kí óto komoyé kacíne yá, ni ídí kíye kí rokinyi zía méngì bilámá ledre zíye gi ro zíye ídíye kpá kí rokinyi. ³⁸ Sîndí kadra 'bi mongú néesè ndaá miówoné wá. Togú

simi kútú ndulú togú kí simibi miará yá, 'yì ówo a ndaá. Mongú ledre tí lá togú ogú go yá, ni méngì bilámá ledre zì 'yì 'bì moko ga bì ni ógundíki yée nzíyiyé ní. ³⁹ Úwúsé aka ledre ba, 'yì bì owo bú bilámáne kídí 'yì ugu ni ógú karaba lágá 'déwe mbotu ené zía ugu éyì e ní, 'yì néesé utúasá ené ólúogú gí 'be wá. ⁴⁰ Nì kpá kenée gí ro mında'baogú Owú 'bì 'Yìma'dí. Ídísé ídì nzíyísé gí zía mında'baogumá ówosé esé e wá, Mááyí líyì sée mìlíyì.”

⁴¹ Zì ngúru 'yìmikása 'bì Yésu bì kí irìné Pétero ní ìnyìné ndú'yú Yésu kídí, “Ngére, muruwayi bì úku néesé ni dujú zíze togú kpá za zì ngíti géyì 'yì e mbá?”

⁴² Zì Ngére Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Bilámá 'yì bì ni kí komokenzì zía ndìshíné méngì ledre bì miútúásáne bì mongú 'yì ené utúasá go óto wo zía ndìshíné lúru bì kací 'yì kasa ené e gí ro zía ndìshíné í'bí éyì eyé e simi sìnđì kadra ené ní, ni náambi? ⁴³ Nì ídì bilámáne zì 'yì kasa bì mongú 'yì ené ni ógundíki wo ndìshì méngì moko ené do bilámá mìsi'diné ní. ⁴⁴ Máúku zise ba ma'dí, mongú 'yì néesé ni óto wo zía ndìshì lúru bì kací éyì ené e mbá. ⁴⁵ Togú zì 'yì 'bì moko néesé somú a kídí, 'Mongú 'yì amá ógú aka 'diya wá,' zía ndìshì ené kóyó ené kí ócò ngíti géyì 'yì 'bì moko ga bì ya'dá e kí kará e kí le'yì komoné. ⁴⁶ Nì líyì ní mongú 'yì ené ógundíki wo go ngbúrú ro ledre néesé kenée, mongú 'yì néesé ni 'dó'do wo bisinyíne do ógóóyó wo zía ndéré ndìshíné zì 'yì ga bì ngunṅuní ledre 'bì Lomo wá ní.

⁴⁷ “Togú 'yì 'bì moko bì owo éyì ga bì mongú 'yì

ené ili zíne méngì a ní bú bilámáne zía ásiné kí méngì a ní, ma'díi, mongú 'yì ené née ni 'dó'do wo kíngaya. ⁴⁸ Tí lá 'yì moko máa wo bi owo ené éyì bì mongú ené ili zíne méngì a ní wá ní, togú luyú ledre go yá, mongú 'yì née ni tí 'dó'do wo ndaá za kíngaya wá. Kpá kenée 'yì máa wo bi Lomo méngì bilámá ledre go zía ní, Lomo ili zía méngì ledre bilámáne zíne. 'Yì máa wo bi Lomo méngì bilámá ledre go zía za kíngaya ní, Lomo ili zía méngì ledre zíne kpá za kíngaya.”

*Máogù gì ro zì 'yì e ífì simiyé
(Lúru kpá Matáyo 10:34-36)*

⁴⁹ Zí Yésu kpá úku ledre kídí, “Máogù amá kí bikìdrì do sogo káńgá ba wá, yì ené pho'du. Nì kóo ídí bilámáne togú do sogo káńgá máa tonó go árá. ⁵⁰ Tí lá mááyí ógù ídí simi mongú úzu éyì, zíma 'dó'dóma mi'dó'dó kíngaya, 'buó togú 'do'dó máa née ùkù go. ⁵¹ Lúrúsé iri káa zì éyì bì máogù kótrù sée ní? f'i, máogù gì ro zíse ífì simisé. ⁵² Togú 'yì e niyí 'be 'bi eyé ìnyì yá, yée ga bi gbre ní niyí óyóló'bó royé ídíye okó ro yée ga bi ota ní. Togú kenée wá, yée ga bi ota ní, niyí óyóló'bó royé ídíye okó ro yée ga bi gbre ní. ⁵³ 'Bumíowù ni ídí okó ro wotíne, zì wotíja ídíne okó roa. Mbámíowù ni ídí okó ro nyíne, zì nyíja ídíne okó roa. Togú kára ni ídí okó ro me'be wotíne, zì me'be wotíja ídíne okó roa.”

*Ídíse ówo éyì bì ayí go méngì roné ní
(Lúru kpá Matáyo 16:2,3, 5:25,26)*

⁵⁴ Zía kpá úku ngíti ledre zì tù'dù 'yì ga gére née mbá kídí, “Togú lúrúsé iní ni go ùlù gì gbére

kíngaya yá, geré zise ówo a kídí iní ni go ógu é'dì. Tí ma'díi zí iní é'dìné.” ⁵⁵ Kpá kenée togú síli ni go ndìsì ílíógu ìrì ìrì yá, áse geré ówo a kídí bi miṛì ogu go. Tí ma'díi, zía ídine kenée. ⁵⁶ Sée ga bi ótosé rosé káa do 'yì ówo ledre e, kí ndìsì ówo ini ledre gì simi toso síli ledre ga bi ndìsìní ílí komo ere kí yée ga bi bi ona ní, sara ówoyemesé ini ledre gì simi lílì ledre bi Lomo ndìsì mengì yée zíma cakaba ba wá ní gì zí 'dì?

⁵⁷ “Ni kóo ídì bilámáne zise ówo ma'díi ledre zise méngì wo. ⁵⁸ Togú ngíti 'yì i'bí ngbángáyì go zí ngére e yá, ídísé yéme dongarase kéne 'dá'dá zía kí 'dí'bi ókpó yì do ngbanga zíye 'dècì ngbanga royì do i'bí yì zí asikiri e ndéréye kíyì simi sígìni. ⁵⁹ Togú ótoómo go zí éyì méngì roné kenée, áyí ídì simi sígìni 'búó togú kèsì bi ilinì gì zíyì née i'bíónzó go, áyí fú ólúógu.”

13

Ídísé óyóló'bó mimbé'desé zí Lomo

¹ Simi sɪndì kadra máa bi kóo née ní, zí ngíti géyì 'yì e úku ledre zí Yésu kídí, Piláto i'bí okó go ro 'yì ga bi 'bi Galiláya bi niyì ndìsì 'dáná éyì zí Lomo simi 'Dìcì Kótruro do úfu ngíti géyì.

² Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Lúrúsé ìri káa zí éyì bi umbu bi ngíti géyì 'yì 'bi Galiláya ga gére uyuní née ni gì zía bi lúyú ledre eyé romo do 'bi lafúye go mbá ní? ³ Máúku zise, togú óyóló'bósé mimbé'desé zise ngúnngu ledre 'bi Lomo wá, ngíti géyì 'yì e gì dongarase niyì úyu kpá kenée. ⁴ Sara nda yée ga bi kóo sokó doa ìnyì doa ota mongú 'dìcì nduruzónzó yée simi

Yerusaléma cigí m̀kavu bi Silowámo ní. Sómùsé ledre née méngìné roné zíye kenée née g̀i zía bi lúyú ledre eyé romo do 'bi ngíti géyì 'yì ga bi simi Yerusaléma ní? ⁵ Ya'dá ga gére née luyúní eyé ledre wá. Togú óyóló'bósé mimbé'desé zise ndá'baógusé zí Lomo wá, ásé úyu kpá kenée.”

Muruwayi g̀i ro kágá bi aná wá ní

⁶ G̀i do kací ledre máa wo née ní, zí Yésu tónóne úku muruwayi kídí, “Ngíti o'do 'diyì kóo ndórí 'bi 'be yáká ené. Kadra kíé'do zía ndéréne g̀i ro miáná a, ogu ndiki ené fú lá miáná a wá.

⁷ Zí m̀ngì yáká née úku ledre zí 'yì 'bi moko bi oto wo ndìsì lúru bi kací yáká née ní ní kídí, 'Ndórí ba m̀ngì kára go simibi ota aná wá. Sì ledre bi zía ndìsìné g̀i roa kírí née ní ní ndaá, 'dùtù bi née go gbékpìe, ídí lágáoyó a 'dá'ba.’

⁸ “Zí 'yì 'bi moko née úkulúgu ledre zí mongú 'yì ené née kídí, 'Mongú 'yì, ootoomozé aka kenée kí simibi kíé'do. Mááyí aka íci'díkí a gbaá, zíma únzù ngénye nyanu léfe a sí a. ⁹ Togú aná lolu kpá wá, kí bi ngíti a zíze nda lágáoyó a.’ ”

Yésu yomo ngíti kára simi Sílì 'bi 'Dówuro

¹⁰ Simi ngíti s̀ndì kadra simi Sílì 'bi 'Dówuro, zí Yésu kóo ndìsìné 'dódo ledre zí 'yì e simi nguru 'Dìcì Kótruro e. ¹¹ Ábuwá ngíti kára ni kóo dongará 'yì ga bi Yésu ndìsì 'dodo ledre zíye née ore ni kí dokéké e siminé, zíye gó'du wo zía ndìsì

ndéréne g̀i zíye nda goro goro káa kí simibi e sokó doa ìnyì doa ota. ¹² Zí Yésu lúru kára née, zía ndólo wo kídí, Mamá, ógu girí zíma 'dá'dá yáa. Zí kára née óguné, zí Yésu úku ledre zía

kídí, “Ndíyá bi ndịsị 'dó'do yí kí tú'dụ simibi ba Lomo 'di'bioyó go.” ¹³ Zía óto sịlịne ro sogo kára née, geré zí sogo 'dózo roné, zía tónóne í'bílúgu mbófo éyí zí Lomo.

¹⁴ Zí ledre bi Yésu mengị née sínýí ené ro mongú 'yí 'bi 'Dịcị Kótruro misínyí kídí yomo 'yí simi Sịlị 'bi 'Dówúro gị ro 'díya. Zí mongú 'yí 'bi 'Dịcị Kótruro née kpá úku ledre zí 'yí e kídí, “Azé kí gbékpị sịlị e ñnyị doa kéré gị ro méngị moko simi a, ídísé ógụ dongará sịlị ga gére ní gị ro do 'dí'bioyó ndíyá gị rosé simi a. Ndaá simi Sịlị 'bi 'Dówúro wá.”

¹⁵ Zí Ngére Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Ndịsịsé lóndo rosé kenée gị zí 'di? Sara bi ndịsịsé líkpí bangá esé e simi Sịlị 'bi 'Dówúro ndéré káye gị ro éwé iní ní. ¹⁶ Kára née ni bulúndu Abarayáma, Satána odóngerị kóo wo kí simibi sokó doa ñnyị doa ota (18). Mándá líkpí wo simi Sịlị 'bi 'Dówúro wá?”

¹⁷ Zí ledre bi Yésu uku née sínýíne ro ezeokóga ga gére ní. Zí bi émené ro tú'dụ 'yí e mbá gị zí mongú bilámá ledre bi Yésu mengị née.

*Muruwayi gị ro kúfú kágá bi musitáda ní
(Lúru kpá Matáyo 13:31-33, Máriko 4:30-32)*

¹⁸ Zí Yésu úku muruwayi záye kídí, “Be 'bi Lomo ni káa zí 'di? Éyí bi mááyí óto ásá a kée ní 'di? ¹⁹ Be 'bi Lomo ni káa zí kúfú kágá bi musitáda 'yí 'diyị wo yáká ené ní. Abú kúfú a ni nzéré káa zí kúfú kịndrị ní yá, ni ngbóró ógụ ené mongú kágá kí tú'dụ mirásáne e zí tú'dụ solú e ndịsị ógụ útúye komoa kpá kí úbú 'be 'bi eyé e.”

20 Zía kpá úku ándá ledre kídí, “Éyí bi mááyí óto ásá 'be 'bì Lomo kíe ní 'dì? 21 Nì ídì káa zí owù 'de'dì bi cúku'dée ní, niyí lótó mongù le'yì kíe, zí le'yì nées 'dì'dìné gì zía.”

*Owù mbotu bi cúku'dée ní
(Lúrú kpá Matáyo 7:13,14,21-23)*

22 Zí Yésu ìnyiné gì ore ndéréne kí ólúne kací do 'be e kí gara ga bi kací misi'di ní kí 'dodo ledre 'bì Lomo zí 'yì e gì zía ndéré ólúne simi Yerusaléma. 23 Zí ngíti 'yì gì dongará 'yì ga bi ndìsì 'dódo ledre zíye ní ndú'yú wo kídí, “Ngére, Lomo nì yómo lá dùyú ngíti géyì 'yì e ndaá 'yì e mbá wá?”

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye mbá kídí, 24 “‘Yì idì gámásó'do misi'di za kí roko'buné mbá gì ro zía ólúne 'be 'bì Lomo. Tù'dù 'yì e niyí yéme royé gì ro zíye ólúye íri, utúasání eyé ólú wá. 25 Simi bi togù Lomo 'dùtu mbotu ené go ní, sée ga bi nì 'dùtuómo sée sága ní, ásé tóro tara mbotu ndìsì ngúnḡú rosé kídí, ‘Mongù 'yì, idì líkpí mbotu zíze.’

“Nì úkulúgu ledre zíse gírí kídí, ‘Máówo amá sée wá. Máówo amá kpá bi bi óḡusé gì doa ní wá?’

26 “Ásé úku ledre zía kídí, ‘Luyúze komoyí go, anuzé kóo éyí miánu kí éwé éyì e kése, ndìsì kóo kpá 'dódo ledre simi gara ezé e.’

27 “Nì úkulúgu ledre zíse gírí kídí, ‘Ma'díi, máówo amá sée wá, máówo amá kpá bi bi óḡusé gì doa ní wá. Ídísé ìnyì gì ore 'dá'ba sée 'yì lúyú ledre e.’

28 “Gì ore, ásé ndịsị ini ini kị ndịsị náná do sosé gị zía ásé lúró kása Abarayáma e kị Isáka e kị Yakóbo e nda kị ngíti géyị nébị e kị ndịsị 'be 'bị Lomo íri. Tí lá sée, ndásé íri wá. 29 Ríkí sị do 'yịma'dí e gị do sogo káṅgá ba za mbá niyí ógụ simi ayímbi 'be 'bị Lomo íri. 30 Ídísé lúró ledre née bilámáne. 'Yị ga bi kóo ledreyé ndaá zí 'yịma'dí e owóowó wá ní, niyí nda yị eyé go kị ledreyé zí Lomo owóowó.”

Yésu kasalugu Farusáyo e zí Eróde Andipá

31 Cìkí simi sịndí kadra bi Yésu ndịsị 'dódo ledre simia née ní, zí ngíti géyị Farusáyo e ógụyé úku ledre zí Yésu kídí, “Ólúogụ mu gị ona 'dá'ba gị zía ngére Eróde Andipá yeme ledre go gị ro úfu yị.”

32 Zí Yésu úkulúgu ledre zí Farusáyo ga gére née kídí, “Ídísé ndá'ba úku ledre zí Eróde 'yị mani née kídí, karaba kị kílóndó máili aka lágaóyó bicayi lomo e gị simi 'yị e kị yómo 'yị ndíyá e kị. Nda simi ota sịlị zí moko máa née úkúne.” 33 Karaba kị kílóndó ndéréogụné simi sịlị ota, mááyí ídí mindéréma 'dá'dá gị simi Yerusaléma, ngíti éyị ụçụomo máa yana wá. Nébị ga bi kóo 'dá'dá ní ufuní yée mbá íri.

34 Zí Yésu ṅụṅgú roné gị ro 'yị ga bi 'bị Yerusaléma ní kídí, “Áko, sée 'yị ga bi 'bị Yerusaléma ní, mááyí kị mongú lerị gị rosé gị zía Lomo kasa kóo nébị e zise, zise úfu yée. Zise óngboónzó ngíti géyị 'yị ga bi Lomo kasa yée zise kị bilámá sanda ní kị tutú. Máí'bí romá gị ro kótrụ sée trịé káa zí mbágángo bi kotrụ owú

'bi ené e sí fúndúne ní, ílisé esé e wá. ³⁵ Ídísé ówo a bilámáne kídí Lomo oyó sogoné go zíse. Útúásásé lúru máa cakaba wá 'búó togú sındí kadra ogú go zíse úku ledre kídí, 'Úndru idí idí zí wo bi ni ógu kí ịrị Ngére Lomo ní.' "

14

Yésu ndéré ngu 'be 'bi ngíti Farusáyo

¹ Nda go simi ngíti sındí kadra kpí simi Sílí 'bi 'Dówúro, zí ngúru manda 'bi Farusáyo e ndólo Yésu gi ro éyí miánu 'be 'bi ené. Zí 'yí máa yée ga bi niyí okó ro Yésu ní, ndísiyé lúru sémbe Yésu. ² Niyí idí kíe ní, ngíti o'do sındí ká sílí ụrúní mbá miúrú gi dongará 'yí ga bi ore ní, ịnyí toro go 'dága kó'dú Yésu kenée. ³ Zí Yésu ndú'yú Farusáyo máa ga gére née kí 'yí 'dódo lorú e kídí, "Ni miútúásáne do yómo 'yí simi Sílí 'bi 'Dówúro?" ⁴ Ukuluguní ledre mbá wá. Zí Yésu 'dí'bi sílíne ro o'do née geré zí ndíyá ụkúne gi roa. Zí Yésu kásalúgu wo 'be, bilámáne.

⁵ Gi do kací ledre née ní, zí Yésu ndú'yú yée kídí, "Togú ngúru 'yí gi dongaráse née zí owú 'bi ené, togú ngúru bangákulú ené útúne simi gu simi Sílí 'bi 'Dówúro ní, ni ótoómo a ịri gi zía née ndaá sílí 'bi moko wá?" ⁶ Ledre ndaá tarayé mbá wá.

⁷ Simi bi Yésu lurú ngu ga bi ndísiní ógu gelení mbá mingburoko bi ndísi gi ro ndísi doa ní, zía ịnyiné úku muruwayi kídí, ⁸ "Togú ndoloní yí go simi ayímbi yá, ndá lúru té mongú bi ndísi gi

ro ndịsi doa wá, éyí née kenée ndoloní kpá ngíti mongú 'yí bì romo doyí ní go. ⁹ Simì bì mongú ngu née ogu go ní, m̀ngí 'be nì ógu síkpì yí kídí, 'Ídí ndéré ndịsi do bì máa wo bì 'dáa, mongú 'yí bì ogu ba nì ógu ndịsi ona.' M̀nyiyí nì ídí kí komokenyí. ¹⁰ Togú ndoloní yí go do ngíti bì, kídí bì ógu go íri ní, ídí aka ndéré ndịsi do owú bì ndịsi kí. 'Yí bì ndolo yí née nì ógu síkpìóto yí ne do bì bì yeme gí royí ní. Áyí ówó komo 'yí ga bì ore née geré miówó. ¹¹ Gí zía 'yí bì ndịsi óto roné cúku'dée ní, nìyí síkpì wo 'dága. Wo bì ndịsi síkpì roné 'dága ní, nìyí óto wo nde."

¹² Gí ore zí Yésu ndá'bané úku ledre zí m̀ngí 'be kídí, "Togú yéme éyí miánu go gí ro 'yí e yá, ndá ndólo lá duú ezegámáyí e kí sụmuyí e kí m̀ngburoko 'yí ga bì kí éyí e zíye ní wá. Gí zía togú iliní kpá yéme éyí miánu gí ro 'yí e yá, nìyí ndólo kpá té duú yí. I'bíluguní éyí bì kóo m̀ngí zíye née go zíyí. ¹³ Simì bì óto ayímbi go ní, ídí ndólo 'yí lerí e kí m̀gígírí e, kí yée ga bì kí siri ro s̀ndíye ní, nda kí 'yí komo mi'dùtù e. ¹⁴ Abú utúasání m̀ngí lúgu ledre zíse wá yá, karanée simì s̀ndí kadra bì Lomo nì úru mbigí 'yí e ené e gí simì umbu ní, Lomo nì í'bí úndru zíyí."

*Muruwayi gí ro mongú Ayímbi
(Lúru kpá Matáyo 22:1-10)*

¹⁵ Simì bì ngúru 'yí gí dongará 'yí ga bì ndịsiní gbóo cigí Yésu ánu éyí, uwú ledre bì Yésu ndịsi 'dódo a née kenée ní, zía ñnyiné úku ledre kídí, "'Yí ga bì karanée nìyí ndịsi ánu éyí simì ayímbi 'be 'bì Lomo ní, nìyí ídí kí rokinyi."

16 Zí Yésu úkulúgu ledre zí o'do née kídí, “Ngíti o'do mengi kóo mongú ayímbi zía ndóloyoko tú'dú 'yì e gí roa. 17 Simi bì sɪndi kadra utúasá go ní, zí mɪngi 'be kása 'yì 'bì moko ené ndéré kí úku ledre zí 'yì e kídí, ‘Sɪndi kadra utúasá go oguní mu.’

18 “‘Yì ga bì ndoloní yée ní oguní eyé e mbá wá, ya yée niyí kí moko eyé e. Mizefi 'yì ya, ‘Máúgú yáká cakaba máli ndéré lúru a. Gí zí keyi née, máutúasá ogu wá.’

19 “Ngíti a ya, ‘Máúgú ití e cakaba inyi gi ro ndisi mengi moko kiye, mááyí aka ndéré úzu yée togú utúasání go mengi moko yá. Máutúasá ogu wá.’

20 “Ngíti a ya, ‘Máófú kára cakaba, máutúasá ogu wá.’

21 “Zí 'yì 'bì moko ndá'bané úku ledre ga gére née zí mongú 'yì ené. Zí bì sínýine roa gbála. Zía kása 'yì 'bì moko née kídí, ‘Ídí olúogu do misi'di íri ziyi ndólo 'yì lerí e kí mɪgɪgɪrɪ e, kí 'yì komo mi'dutu e, kí yée ga bì kí siri ro sɪndiye ní.’

22 “Zí 'yì 'bì moko née ndéréne, zía ndá'baoguné úku ledre zí mɪngi 'be kídí, ‘Mongú 'yì, 'yì ga gére née oguní go, tí lá ngíti géyi bì ndisi niyí aka gbékpíe 'yì ndaní doyé wá.’ 23 Zía kpá kása ándá 'yì 'bì moko née, ‘Ídí olúogu do misi'di kí 'be 'bì 'yì e, ziyi ndólo yée gi ro zí bì ndisi ga gére née ídiye mbá kí 'yì e doyé. 24 ‘Yì ga bì mándólo yée 'dá'dá ngára oguní wá ní, ma'dii utúasání ndéne úzu to'do éyi miánu bì máyéme gi royé ba wá.’ ”

*Lódú kací Yésu ni mongú ledre
(Lúru kpá Matáyo 10:37,38)*

²⁵ Nda gi ore, zí Yésu ìnyìné kpá fú lódú misi'di ndéréne simi Yerusaléma. Tú'dú 'yì e niyí go kpá ruu do kací a. Zía óyó komoné úku ledre zíye kídí, ²⁶ “Togú 'yì ili ídí 'yì lódú kacíma yá, ídí óto 'búma rómo do 'buné kí mbágáne, kí me'bené kí owú 'bì ené e kí lúnduné e kí lémìné e kpá kí kuřu'buné mbá, ni fú ídí 'yì lódú kacíma. ²⁷ Ndaá kpá lá dujú wo née wá, 'yì bì ili go ídíne 'yì lódú kacíma ní, ídí í'bí roné zí umbu gi romá.

²⁸ “Ledre née ni káa zí togú 'yì ili úbú 'dìcì yá, ni aka ówo roko'bu kəsì do sílíne kí ni fú tónó moko. ²⁹ Togú mengì kenée wá, ni méngì moko née lá mburu yana zí roko'bu a úkúne zí 'yì e kúgú wo. ³⁰ Zíye úku ledre kídí, ‘Oto dosì moko, mengionzó wá romo wo go mburu yana.’

³¹ “Kpá kenée ngére bì ni kí 'yì e zíne álifú sokó, togú ili ndéré útú kí okó do ezené ngére bì ni yì ené kí 'yì e ené álifú cì kéré a ní yá, ni aka lúru roko'buné kí ni fú ndéré méngì okó née. ³² Togú owo go kídí roko'buné nda yá, ni kákasa zí ezeokóne née kídí, ‘Okó ndaá ídí wá, yée idíní yéme dongaráye.’ ³³ Ni gi rosé kpá kenée. Togú 'yì ili ídí 'yì lódú kacíma yá, ídí ótoómo yì ené e za mbá, zía ídíne 'yì lódú kacíma.

³⁴ “To'do ni bilámá éyì. Togú ayá lolu wá ní, áyí méngì lárá a káa be 'dì zía áyálúgu roné? ³⁵ Bì ngára moko ndaá lolu simi a, gbawá gi ro do méngì ngíti géyì éyì e kíe wá ní, odu a dujú do léfeóyó a 'dá'ba.

“Yì bì uwú ledre bú ní, idí úwú ledre bì máúku née.”

15

Muruwayi gi ro Kábiríki (Lúru kpá Matáyo 18:12-14)

¹ Kadra kíé'do 'yì 'dó'dú ʊsórʊ e gi zí 'yì e kí tú'dú 'yì lúyú ledre e oguní go ndísi úwú ledre ga bì Yésu ni ndísi 'dódo yée zí 'yì e ní. ² Zí Farusáyo e kí ngíti géyì 'yì 'dódo lorʊ e ndísiyé úku mingúngúrú ledre ro Yésu kídí, “O'do née ootomo 'yì lúyú ledre e zíye ndísiyé ánu éyì kéye.”

³ Zí Yésu ódroné zíye simi muruwayi kídí, ⁴ “Togú áyí kí kábiríki e zíyì míya (100), zí wo bì kíé'do ní ìndrìné, útúásá ótoómo yée ga bì cì eso doa sokó doa ìnyì doa eso (99) née zíyì ndéréyì gámásó'do wo bì ìndrì kíé'do née wá?

⁵ Simi bì ndíki go ní, áyí idí kí mongú rokinyi zíyì ó'bo a ndá'ba kée 'be. ⁶ Simi bì ógʊ goó 'be ní, áyí ndóloyóko lafúyì e yá, ‘Mándólo sée gi ro zíze ndísizé kése kí rokinyi gi zía kábiríki amá bì ìndrì ní mándíki go.’ ⁷ Yésu ya zíye ní, ledre née ni kpá kenée komo ere. Togú 'yì lúyú ledre kíé'do, oyólo'bó sómú ledre ené go zía ngúngu ledre 'bì Lomo yá, Lomo ni idí kí rokinyi gi roa rómo do tú'dú 'yì ga bì oyólo'bóní sómú ledre eyé wá ní.

Muruwayi gi ro kési bì ìndrì ní

⁸ “Sara togú ngíti kára ni kí komo kési ené sokó (10), zí wo bì kíé'do ní útúìndrì roné gi simi a

çikì 'dìçì ore, utúasá ̀ndu pho'du zía ndìsìné ókósó'do a gì zía ndíki a kí ní wá? ⁹ Simì bì ndíki go ní, ñi ndóloyóko lafúne e kí eze 'be 'bì ené e zía úku ledre zíye kídí, 'Mándólo sée gì ro zíze ndìsìzé kése kí rokinyi gì zía késì amá bì ìndrì ní, mándíki go.' ¹⁰ Ledre née ñi kpá kenée komo ere. Togú 'yì lúyú ledre kìé'do oyólo'bó sómù ledre ené go zía ngúnngu ledre 'bì Lomo yá, maláyika e mbá ñiyì ídí kí rokinyi gì ro bì kéré 'yì lúyú ledre bì oyólo'bó sómù ledre ené zía ngúnngu ledre 'bì Lomo ní."

Muruwayi gì ro owù bì ìndrì ní

¹¹ Zí Yésù kpá úku ngíti muruwayi kídí, "Ngíti o'do ñi kóo bo kí wotíne e gbre. ¹² Zí wotíja bì owù ní úku ledre zí 'buyé kídí, 'Babá, éyì sílíyì ga bì gì ro ífi báyi yée zíze owù 'bì eyì e ní, í'bì 'bì amá mu gì simiyé.' 'Buyé kala kpá wá, zía ífi báyi éyì sílíne zía í'bì 'bì owù 'bì ené bì owù ní.

¹³ "Lá owù sílì cúku'dée, zí wotíja bì owù ní úgúoyó 'bì ené éyì bì 'buyé í'bì zía ní mbá 'dá'ba, zía 'dí'bì késì ndéréne gbála simì ngíti káṅgá. Zía sínnyíonzó késì née íri simì ledre ga bì ngára moko ndaá simiyé wá ní. ¹⁴ Ñi ídí kée ní, 'bú utú go simì káṅgá bì ñi simia íri née, késì ndaá lolu zía ánu éyì kée wá. ¹⁵ Zía ídíne káa do 'yì 'bì moko 'bì ngíti o'do gì dongará m̀ngí káṅgá ga bì íri ní, ndìsì lúrú bì kací mukúrú ené e kí í'bì éyì miánu zíye. ¹⁶ 'Yì í'bì éyì miánu ndaá zía wá, ñi nda kóo go gbóo gì ro ánu éyì miánu ga bì 'bì mukúrú e ní.

¹⁷ "Zía sómùlóbó simì doné zía úku ledre kídí, "Yì 'bì moko ga bì 'bì babá ní, éyì miánu ñi gì

royé bo kíngaya. Mááyí ndịsị úyu gị zí 'bú ona ba. ¹⁸ Mááyí ndá'ba zíma úku ledre zía máyá, “Babá, málúyú go ro Lomo kpá royí. ¹⁹ Máútúásá amá lolu ídíma káa do owú 'bi eyí wá. Ídí nda óto máa dongará 'yí 'bi moko eyí e.” ²⁰ Yóó, zía ìnyìné ndá'bané 'be zí 'buné.

“Zí 'bụa lúrúndíki wo gị gbála kí ógụné do misi'di, zía ídíne kí mongú simikozo gị roa. Zía ngásáne ndéré útúne ro wotíne fáka wo í'bí mandá zía kí 'búne.

²¹ “Zí wotíja úku ledre zía kídí, ‘Babá, málúyú go ro Lomo kpá royí. Máútúásá lolu ídíma káa do owú 'bi eyí wá.’

²² “Zí 'bụa úku ledre zí 'yí moko e kídí, ‘Ngásásé mu 'di'diya ndéréógụ kí bilámá bongó, kí ngo'di kí éyí sịndí zía ési yée. ²³ Zise ndéréógụsé kí zoro ítí óngóonzó a gị ro zize ánu a kí rokinyi. ²⁴ Wotíma ba nì kóo go umbuné. Bì ba ní, nda'baogụ go trídri. Ìndri kóo go, nda'baogụ go.’ Zíye tónóye ánu éyí kí rokinyi.

²⁵ “Ledre ba nì ndịsị méngi roné ní, wotíja bì mongú ní nì aka 'bì ené yáká. Zía ìnyìné gị yáká girí go sikala ndá'baógụné 'be. Zía ógụ ólúne simì gboru kídri kí do 'yí e, ke'bi nì go ndịsị méngi roné zíye 'be. ²⁶ Zía ndólo ngúru 'yí 'bi moko bì 'be ore ndú'yú wo kídí, ‘Éyí bì méngi roné ní 'di?’ ²⁷ Zí 'yí 'bi moko née úkulúgu ledre kídí, ‘Bisinyí ledre ndaá, lúnduyí kóo ìndri ní, nda'baogụné zí 'bụsé úku ledre do óngóonzó zoro ítí gị ro zí 'yí e ánu a, bì niyí ndịsị ndéndeke née.’

28 “Zí ledre née sínyíne ro wotíja bí mongú née gbála, zía ásiné cìkì do mìsi'di ili ógu 'be wá. Zí 'bùyé ndéréne dódó roné roa idí mu ógu 'be. 29 Zía úkulúgu ledre zí 'bùyé kídí, ‘Lúrú aka, tú'dú simibi ga ba za mbá azé keyí ona. Zíma ndísimá óto úndrúyí kí méngí moko kpá káa zí 'yí 'bí moko ní, í'bí zíma gbawá owú ina zíma gí ro zize ánu kí lafúma e. 30 Lúrú aka nda 'yí máa bí sinyionzó késí eyí mbá do kará ga bí moko ndaá simiyé wá ní, simi bí ledre romo wo, nda'baogu nda goó 'be ní, zíyí úfu za cú ítí zía gí ro zí 'yí e óguyé ánu a.’

31 “Zí 'bùya úkulúgu ledre zía kídí, ‘Lúrú ledre máa née kíe? Mbé bí azé keyí ona ní, éyí ga bí 'bí amá ní niyí fú mbá 'bí eyí. 32 Ufuní ítí née gí zía lúnduyí née ni kóo go umbuné. Bí ba ní, nda'baogu go trídri. Ìndri kóo go, nda'baogu go.’ ”

16

Muruwayi gí ro ngíti 'yí 'bí moko

1 Zí Yésu úku ledre zí 'yí lódú kacíne e kídí, “Ngíti mongú 'yí ni kóo bo, zí 'yí e úku ledre zía kídí, 'yí 'bí moko ené bí ndísi lúrú bí kací késí ní, ndísi sínyi késí. 2 Zí mongú 'yí née ndólo 'yí 'bí moko ené née úku ledre zía kídí, ‘Máuwú tú'dú bisinyí ledre go gí royí. 'Dí'biógu aka késí ga bí ndísi méngí moko kíe ní zíma lúrú a. Gí zía tónóne karaba ndéréne 'dá'dá, ndá lolu 'yí 'bí moko amá ona wá.’

3 “‘Yí 'bí moko née ya zía ní, ‘Mongú 'yí amá ni go ootomo máa gí simi moko. Roko'bumá ndaá

gi ro ndéré kí íci gu kíe zí 'yì e gi ro késì wá, máútúásá kpá ómbo éyì wá, mááyì méngì ba goó 'dí? ⁴ Zía sómúndíki ledre kídí togú kenée yá, gi ro zí 'yì e 'dí'bi née simi sümü gi do kací a bi née ndaá lolu simi moko wá ní, née ni méngì éyì káa.'

⁵ “Zía ndólo 'yì ga bi kóo ndìşiní 'dí'bi késì 'bi mongú 'yì ené gi zía ní. Zía ndú'yú mizefiyé kídí, “Dí'bi kóo késì 'bi mongú 'yì amá gi zíma ndu?’

⁶ “Zía úkulúgu ledre zí 'yì 'bi moko née kídí, ‘Má'dí'bi kóo gi zíyì kúkú sù'bù míya ìnyì doa ota.'

“'Yì 'bi moko née ya, ‘Ídí nda éké a lá dọ̀yù míya eso.'

⁷ “Zía ndú'yú ngíti 'yì kídí, “Bi eyì 'bi ené ndu?’

“Zía úkulúgu a zí 'yì 'bi moko née kídí, ‘Suwáli kére álifú kíé'do.'

“Zí 'yì 'bi moko née úku a zía ya, ‘Éké nda lá míya ìnyì doa ota.'

⁸ “Zí mongú 'yì née úku ledre zí 'yì 'bi moko ené née kídí méngì née komokenzì zíyì. 'Yì 'bi do sogo káṅgá niyì kí komokenzì gi royé kí royé romo do 'yì ga bi 'bi Lomo ní. ⁹ Sée 'yì lódú kacíma e, ídísé méngì bilámá ledre zí 'yì e kí éyì ga bi zise do sogo káṅgá ba, gi ro karanée togú éyì ga gére née ̀kúní go yá, áse nda ndíki bilámá bi bi za fí ní komo ere.

¹⁰ “'Yì bi utúásá go lúru bi kací owù éyì ní, ni kpá útúásá lúru bi kací mongú éyì. Togú utúásá lúru bi kací owù éyì wá, utúásá kpá lúru bi kací mongú éyì wá. ¹¹ Togú i'bíní owù éyì 'bi do sogo káṅgá ba gi ro zíyì lúru bi kací a, útúásá lolu kíe

wá ní, niyí nda í'bí mongú éyí 'bi komo ere ní zíyí káa be 'di? ¹² Togú útúásá lúru bi kací éyí 'bi ngíti 'yí wá ní, ambí ni nda í'bí éyí zíyí gí ro zía ídíne káa do 'bi eyí ní ne?

¹³ “‘Yí kíé'do utúásá ídí 'yí 'bi ngére e gbre wá. Ni óto 'bú wo bi kíé'do ní, zía sógó ngíti a. Kpá kenée, útúásá óto ledre Lomo kí kési zíyí mbá owóowó wá.”

¹⁴ Gí zía bi Farusáyo e niyí kí 'bú kési doyé kíngaya ní, simi bi uwúni ledre bi Yésu uku nées kenée ní, zíye ndísiyé kúgú wo míkúgú. ¹⁵ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ndísisé óto rosé zí 'yí e kí ledresé owóowó, ówosé esé bi kídí Lomo owo ledre ga bi do mimbé'desé bú ní wá. Éyí bi do sogo káṅgá ba ndísiní lúru a kí ledrené owóowó ní, moko ndaá bi ené simi a zí Lomo wá.

¹⁶ “‘Dá'dá gí zí Yiwáni babatiza, 'yí e ndísiní aka kóo mbá óto úndru lorú bi kóo Músa eké kpá kí ledre ga bi kóo nébi e ndísiní úku yée ní. Simi bi Yiwáni ogú nda ndísi 'dódo bilámá ledre gí ro 'be 'bi Lomo kídí, 'yí e idíní ówo Lomo káa do Ngére eyé ní, mimbé'deyé ni go mbá íri. ¹⁷ Abú karanée Lomo ni óyóló'bó do sogo káṅgá ba kí ere yá, ngíti éyí bi kíé'do gí simi ledre ga bi kóo ekéni yée simi lorú niyí 'dí'bíoyó a 'dá'ba ní ndaá.

¹⁸ “‘Yí bi ootomo me'bené, zía nda ndéréne ofú ngíti kára ní, luyú ledre go. Nda gí ore o'do bi ofú kára nées go ní, luyú kpá ledre go.”

Lázoro e kí o'do bi kí tú'dú éyí e zíne ní

¹⁹ “Ngíti mongú 'yí ni kóo bo, kací kadra mbá ndísi ési roné fú lá bilámá bongó, zía ndísiné

ánu fú lá bilámá éyí miánu. ²⁰ Zí ngíti géyí 'yí e ndísiyé ímbíógu ngíti 'yí lerí nì kí ìrìné Lázoro, roa ba za mbá unḡú, ndísi óto wo tara mbotu 'be 'bì mongú 'yí née. ²¹ Lázoro ma'dáa ili tí lá zíne ndísiné ánu nyunyú éyí miánu bì nì ndísi rẹre sí tarabíza 'bì o'do née bì ní káa bì née nì úyu gí zí 'bú ke. Simì ledre ga gére née mbá zí ísì ndísiyé léwe unḡú ga bì ro Lázoro ní.

²² “Nda simì ngíti sílì, zí 'yí lerí née úyuné. Zí maláyika e 'dí'bi wo ndéré kíe do bi kí'dí bì Abarayáma ndísi ndísi ní. Zí mongú 'yí née úyuné do óto bi zía. ²³ Zí trídri a ndéréókpó 'bì ené geré do bisinyí bi bì 'bì 'do'dó kíngaya ní. Nì síkpi doné lúru bi 'dága káa ní, zía lúrúndiki Lázoro 'yí lerí bì kóo ba gbála kí ndísi eyé kí Abarayáma do bilámá bi. ²⁴ Gí zí éyí miówo, zí o'do née gbúrógbóne 'dága kídí, 'Áko mongú 'yí Abarayáma, ótoómo ledre zíma, mááyí go úyu. Kása aka Lázoro idí lá ési nzisìlìne bì do tifi ní simì iní kídri, ógu é'de a dondenemá, gíe zí owú bì ìdrìne romá.’

²⁵ “Zí Abarayáma úkulúgu ledre zía kídí, 'Sómú aka lá simì bì kóo áyí aka do sogo káḡá ní, rokinyi nì duḡú 'bì eyí, zí lerí ídìne duḡú 'bì Lázoro. Bì ba ní, áyí go simì lerí Lázoro nì go simì rokinyi. ²⁶ Nda kpá lá duḡú née wá, mongú gu nì go dongaráze kése. 'Yí ndaá gí yáa ndéréne ìri togú girí óḡuné yáa wá.’

²⁷ “Zí mongú 'yí née úkulúgu ledre zí Abarayáma kídí, 'Togú kenée yá, kása nda lá Lázoro ma'dáa zíze 'be 'dáa. ²⁸ Lúndumá e niyí bo ìri ìnyí, idí úku ledre zíye ndaní méngi bisinyí

ledre zí 'yì e wá, káa bi niyí ógu kpá simi 'do'dó bi mááyí simi a yáa ba ke.'

29 "Zí Abarayáma úkulúgu ledre zía kídí, 'f'i Lázoro utúasá ndéré íri wá. Idíní ndìşì úwú lorù bi kóo Músa eké kí ledre ga bi kóo nébì e ndìşiní úku yée ní.'

30 "O'do née ya, 'f'i, mongú 'yì, ili za cù 'yì bi urú go gì simi umbu ní, zía ndéréne uku ledre née zíye ne niyí fú ngúnḡu a.'

31 "Abarayáma ya zía ní, 'Togú utúasání eyé ngúnḡu ledre 'bi Músa e kí nébì e wá, abú 'yì urú gì simi umbu zía ndéréne úku ledre zíye ya, utúasání eyé kpá fú lá ngúnḡu a wá.' "

17

Yésu 'dodo ledre zí 'yì lódú kacíne e

(Lúru kpá Matáyo 18:6,7,21,22, Máriko 9:42)

¹ Zí Yésu ìnyìné úku ngíti ledre zí 'yì lódú kací née kídí, "'Yì bi ndìşì lónḡo lafúne e gì rò zíye lúyú ledre ní, ni go gbóo. 'Yì máa née ni ndíki mongú bisinyí nduwú. ² 'Yì káa zí née, 'be kóo do ódóngéřì mongú tutú ro goa do úcù wo kíe bu simi mongú iní zía úyuné íri. Gì zí wo bi ni óto owú bi cúku'dée káa zí wo ba zía lúyú ledre ní.

³ Komosé idí idí rosé.

"Togú ngúru 'yì gì dongará 'yì ga bi ngúnḡuní ledremá go ní, luyú ledre go yá, idísé lóru wo. Togú oyólo'bó sómú ledre ené go yá, idísé ótoómo ledre zía.

⁴ "Togú luyú ledre royí kí'dí ìnyì doa gbre (7) kadra kíé'do, zía kpá óḡuné zíyì kí'dí ìnyì doa gbre (7) kadra kíé'do ya idí ótoómo ledre zíne yá,

ídí ótoómo ledre zía.” ⁵ Kadra kǐé'do zí 'yìmíkása 'bì Yésu ìnyiyé úku ledre kídí, “Ngére, ídí sáká zée, zíze ñgúnṅu ledre eyì nda za kíngaya.”

⁶ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Abú ledre 'bì Lomo bì ñgúnṅu ní ñi cúku'dée káa zí kífú kágá bì musitáda ní yá, áyí útúásá úku ledre zí mongú kágá bì káa zí ngónó ní kídí, ‘Ì'bìoyó royì gi ore, zíyì ndéré tóroyì gbála simi míkavu 'dáa.’ Kágá née ñi úwú yìi, zía méngì a tí kenée.”

⁷ Zí Yésu kpá úku ngíti muruwayì zíye kídí, “Togú 'yì 'bì moko nda'baogu go 'be gi do bi moko gáa ndìsì méngì a ní, mongú 'yì ené ñi geré úku ledre zía ya, ‘Ógu ndìsì bi ánu éyì?’ ⁸ F'i, mongú 'yì ené ñi úku ledre zía kídí, ‘Méngì éyì miánu 'bì tagá zíma ánu a kí, áyí nda fú ógu ndìsì bi ánu 'bì ené éyì.’ ⁹ Simi ledre ga gére née mbá, mongú 'yì née utúasá ené í'bì mbófo éyì zí 'yì moko née wá gi zía née moko bì oṅu gi roa ní. ¹⁰ Ledre née ñi gi rosé kpá kenée. Togú méngìsè moko bì i'bíní zise ní go yá, ídísé lá úku a kídí, ‘Azé 'bì ezé lá 'yì 'bì moko e, ndìsìzé méngì duú moko bì i'bíní zíze ní.’ ”

Ya'dá e sokó kǐ umbunonó royé

¹¹ Simi bì Yésu ñi do mǐsì'di mindéréne simi Yerusaléma ní, nderé kóo kpurú gi dongará káṅgá ga bì gbre, Samáriya kí Galiláya ní. ¹² Zíye ndéréóguyé go simi ngíti do 'bé, zí ya'dá e sokó (10) mbá kí umbunonó royé ógu tóroyé dogboṅu mǐsì'di re kenée. ¹³ Simi bì Yésu oṅu nda go gbóo ní, zíye ìnyiyé mbá ótrú ndólo wo kídí, “Áko, Yésu, mongú 'yì, ídí lúru leríze zíyì sáká zée ke.”

14 Zí Yésu lúru yée zía úku ledre zíye kídí, “Ídísé ndéré zí 'yì 'dáná éyì e gí ro zíye lúru rosé togú umbunonó née ukú go yá.” Niyí ndéréogu yana ní, royé ni go bilámáne.

15 Simi bi ngúrúyè lúru roné ni go bilámáne ní, zía ndá'baóguné ndísi í'bílúgu mbófo éyì zí Lomo kí kúrúne 'dága. 16 Zía útúne ló'bu komoné bi kó'dú Yésu ndísiné mbófo wo gí zía ndaa 'bi ené Yúda wá, ni gí simi kúfú 'yì ga bi Samáriya e ní.

17 Zí Yésu ndú'yú wo kídí, “Ndaa 'bi ené bi gáa ása sokó ní wá? Sara yée ga bi ñnyì doa eso ní niyí nda goó 'da? 18 Bi zí 'yì lóngó ba óguné dudu ne í'bílúgu mbófo éyì zí Lomo ní?” 19 Zí Yésu úku ledre zí o'do máa née kídí, “Gí zía bi ngúnngu ledre 'bi Lomo go ní, Lomo yomo yì go, ndá'ba yì eyì mu 'be.”

Ledre gí ro 'be 'bi Lomo

(Lúru kpá Matáyo 24:23-28,37-41)

20 Nda gí ore zí Farusáyo e ndú'yú Yésu kídí, “Lomo ni ógu ídine káa do ngére do sogo kángá kí be 'di?” Yésu ya zíye ní, “Miógu Lomo ídine káa do ngére, lurúní eyé kí komo 'yì káa zí bi ndísisé sómú a née wá. 21 'Yì e utúasání kpá úku a bi kídí, ‘Lúrúsé aka, ni goó ba, togú ni goó bi 'dáa ba wá,’ gí zía Lomo ni cakaba go dongarése.”

22 Zí Yésu úku ledre zí 'yì lódú kacine ga gére née kídí, “Sindí kadra ni ógu zise ídise nziyise gí ro lúru mindá'baógu Owú 'bi 'Yìma'dí, tí lá útúasásé lúrúndíki a wá. 23 Ngíti géyì 'yì e niyí

úku ledre zíse kídí, 'Owú 'bi 'Yìma'dí ogụ go ona togú mbú ogụ go 'dáa yá,' ndásé úwú ledre eyé ga gére née wá. ²⁴ Gị zía mindá'baógu Owú 'bi 'Yìma'dí nì ídì káa zí mì'bílé'be iní bì 'bìle'be zía óngóné kú gị komo ere zaá gị bì ní. ²⁵ Éyị bì nì aka ídì ní, 'yị ga bì niyí aka trịdri ba niyí ási gị romá, zíye 'dó'do máa kíngaya kí tú'dú rịkị sị do 'do'dó e kí.

²⁶ “Sìmì sịndị kadra bì Mááyí ndá'baógu sìmì a ní, mìméngị ledre 'bì 'yìma'dí e nì ídì ené cé káa zí ledre kóo 'yị e ndịsịnì méngị a sìmì sịndị kadra bì kóo 'bì Nówá ní. ²⁷ 'Yị e otoní yị eyé komoyé dụụ ro éyị miánu eyé e kí éyị miéwé eyé e, zí ngíti géyị kí ófụ royé. Zí ledre née méngị roné kenée gị sìmì sịndị kadra bì zí Nówá kí 'yị 'bì 'be 'bì ené e ólúye mbá sìmì kuřungba ní. Zí mongụ iní úcuné úfuónzó 'yị ga bì kóo sága ní mbá.

²⁸ “Ledre née méngị kóo roné kpá kenée sìmì sịndị kadra 'bì ngíti mongụ 'yị kí ịrìné Lóto. 'Yị e otoní yị eyé kóo komoyé dụụ ro éyị miánu e kí éyị miéwé eyé e, ngíti géyị niyí ndịsị 'bì eyé úgúoyó éyị e, ngíti géyị ndịsịnì 'bì eyé úgú éyị e zíye, ngíti géyị niyí 'bì eyé ó'do éyị ngíti géyị ndịsịnì 'bì eyé úbú 'dịcị e. ²⁹ Sìmì sịndị kadra bì Lóto kí owú 'bì ené e olúoguní gị sìmì Sodóma ní, zí Lomo kasaogu pho'dụ kí mingurogó so pho'dụ bì ndịsịnì ndóló a barútu ní gị komo ere ndịsị é'dìné zí 'yị ga bì kóo ore ní áráónzó royé mbá.

³⁰ “Ledre née nì ídì cé kenée sìmì sịndị kadra bì Owú 'bì 'Yìma'dí ndá'baógu sìmì a ní. ³¹ Sìmì sịndị kadra née ní, 'yị bì nì do 'dịcị ní, ndaá

ndítíógu ólú 'dìcì gì ro 'dó'dù ógu yì ené e sága kí wá. Wo bi gáa ni 'bi ené yáká ní, utúasá ndá'baógu 'be kí wá. ³² Ídísé sómùndíki ledre bi kóo mengì me'be Lóto ní. ³³ Togú 'yì ya nées ili ndìsì lódù kacíma wá káa bi nées ni úyu yá, omo ené e wá. 'Yì bi ya nées ni lódù kacíma, abú nées uyu yá mengì éyì wá ní, uyu ené e wá. ³⁴ Máúku zíse, simi ndùlù bi ledre nées ni méngì roné simi a ní, togú 'yì e gbre niyí mi'dù'duyé do ɾangba kíé'do yá, wo bi ɱguɱgu ledremá go ní, Lomo ni 'dí'bi dujú wo zía ótoómo eze a nées kenée. ³⁵ Kará e gbre niyí do bi úsù éyì, Lomo ni 'dí'bi wo bi ɱguɱgu ledremá go ní, zía ótoómo eze a nées kenée. ³⁶ Kpá kenée ya'dá e niyí ídí yáká gbre, wo bi ɱguɱgu ledremá go ní, Lomo ni 'dí'bi dujú wo zía ótoómo eze a nées kenée.”

³⁷ Zí 'yì lódù kacíga ga gére nées úku ledre zía kídí, “Ngére, ledre máa nées ni méngì roné 'da?”

Zí Yésù úkulúgu ledre zíye simi muruwayi kídí, “Ledre máa nées lo'bo wá, ni ídí cé káa zí umbu bangá bi bi zí lugúnu e ówo a mbá ní.”

18

Ndásé 'dó'dó gì zí ìni ìni zí Lomo wá

¹ Gì do kací ledre nées ní, zí Yésù 'dódo ledre zí 'yì lódù kacíne ga gére nées gì ro ledre 'bi ìni zí Lomo, ndaní 'dó'dó gì zí ìni ìni zí Lomo wá. ² Zía úku ledre zíye kídí, “Ngíti ngére 'bi ngíti káṅgá ni kóo bo, ndaá 'bi ené 'yì éré Lomo wá, somù ené kpá do 'yì e wá. ³ Kára umbu ni kóo bo simi káṅgá 'bi ngére máa nées ngíti géyì 'yì e mengìní

kóo wo bisinyíne. Zí kára née ndịsị éříné kí ngbanga ené née zí ngére née má.

⁴ “Zí ngére née ásiné kí sáká kára née kí ngbángbá sịndí kadra. Odu a, zía úku ledre zíne kí roné kídí, ‘Abú mándá ‘yì éré Lomo wá, másómú kpá do ‘yìma’dí e wá yá, ⁵ ni miútúásáne zíma sáká kára ba. Togú máméngi kenée wá, ni fú lá ndịsị ógu ‘dó’do máa.’ ”

⁶ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ngére née ndaá ‘bì ené ‘yì éré Lomo wá, sómúsé aka sìmì ledre bì uku née. ⁷ Sómúsé Lomo utúasá méngi bilámá ledre zí ‘yì ga bì ndịsìní ndú’yú wo gbuú gi ro sáká éyì ní wá? Nì ndịsị ógólúgu yée fú lá miógólúgu? ⁸ Nì ndịsị sáká yée ‘diya. Sìmì bì karanée, Owú ‘bì ‘Yìma’dí nì ndá’baógu ní, nì kpá fú ógundíki ‘yì e kí ngúngu ledrené?”

Muruwayi gi ro Farusáyo e kí ‘yì ‘dó’dú ụsórụ

⁹ Zí Yésu kpá úku muruwayi gi ro ‘yì ga bì ndịsìní lúru royé kídí yée nìyì ye mbigi ‘yì ‘bì Lomo, zíye ndịsìyé lúru cáyi lafúye e mbá mìlúru cáyi ní ¹⁰ kídí, “Kadra kịé’do, zí ya’dá e gbre ìnyiyé ndéréye sìmì ‘Dịcì ‘bì Lomo íni ini zí Lomo. Ngíti a ‘bì ené Farusáyo, ngíti a ‘bì ené ‘yì ‘dó’dú ụsórụ gi zí ‘yì e. ¹¹ Zí wo bì Farusáyo ní ìnyì tóroné ‘dága mbófo roné zí Lomo kídí, ‘Mbófo éyì zíyì Lomo, gi zía mándá ‘bì amá ‘yì lúyú ledre káa zí ‘yì ugu e wá, kpá káa zí ngíti géyì ‘yì ga bì ndịsìní méngi bisinyí ledre ní wá, máoto komomá duú ro me’bemá. Mándá ‘bì amá kpá káa zí ‘yì ‘dó’dú ụsórụ bì ‘dáa ba wá. ¹² Sìmì sílì ìnyì doa gbre (7), mándịsị órú taramá kídí

gbre máánu éyí wá. Zíma ndìsímá í'bí ngíti géyí éyí ga bi mándìsì ndíki yée ní káa do tákpásìlì zíyì.*

¹³ “Nda nées ní, zí ngíti o'do bi ni 'bi ené 'yì 'dó'dù ọ̀sọ̀rọ̀ ba ìnyìné 'búó'bù roné ndéré tóroné gbála, ọ̀tù doné bi kí lerì gì zì lúyú ledre ené ndìsì ìni ìni zì Lomo kí ndìsì ọ̀ngbo kó'dùne kídí, 'Lomo, mááyí 'yì lúyú ledre, ídì ọ̀toómo ledre zíma.' ”

¹⁴ Zì Yésù úku ledre zíye kídí, “Máúku zise ma'díi, 'yì bi nda'ba gì ore drá lúyú ledre ndaá lolu roa wá ní, ni wo bi ndìsì 'búó'bù roné ìni ìni zì Lomo ní, ndaá Farusáyọ̀ bi gáa nées wá. 'Yì bi ndìsì 'búó'bù roné mi'búó'bù ní, ni ídì kí ledrené owóowó, wo bi ndìsì ọ̀to ledrené owóowó ní, niyí ọ̀to wo nde.”

Yésù í'bí úndru zì minzéré owù e

(Lúrú kpá Matáyo 19:13-15, Máriko 10:13-16)

¹⁵ Kadra kíé'do zì 'yì e ndìsì ọ̀guyé kí owù 'bi eyé e zì Yésù gì ro zía í'bí úndru zíye. Zì ledre nées kóo sínyí ené ro 'yì lódù kacíga misínyí. Zíye úku ledre kídí ndásé ndìsì 'dó'do mongù 'yì kí ledre esé nées wá. ¹⁶ Yésù ya zíye ní, “Ídísé ọ̀toómo minzéré owù e zíye ọ̀guyé zíma, ndásé ọ̀gólúgu yée wá. Mbigí 'yì ga bi 'bi 'be 'bi Lomo ní, yì ené duù yée ga bi ndìsì ọ̀toómo royé káa zì minzéré owù e ní. ¹⁷ Ma'díi, 'yì ga bi ilíní ọ̀toómo royé káa zì minzéré owù e zì Lomo ídíne Ngére eyé wá ní, utúasání ọ̀gu 'be 'bi Lomo wá.”

* **18:12** 18:12 Kíé'do gì simì sokó: Kací Lorù 'bi Músa, togù Yúda e owoní éyí go niyí ifi simia sokó, do 'dí'bi kẹ̀mbí a gì simia do í'bí a zì Lomo.

O'do bi kí tú'dú éyí zíne ní

(Lúru kpá Matáyo 19:16-30, Máriko 10:17-31)

¹⁸ Kadra kǐé'do zǐ ngíti mongú 'yì ógúné ndú'yú Yésu kídí, “Mongú 'yì, áyí bilámá 'yì 'dódo ledre, éyí bi máídí méngì a zǐma ndíki trɛdrɛ bi za fí ní 'dì?”

¹⁹ Zǐ Yésu úkulúgu ledre zǐa kídí, “Éyí bi ndólo máa gi roa bilámá 'yì ní 'dì? Odu bilámáne 'yì yì ené dɔ̀ Lomo. ²⁰ Ówo lorɔ̀ bi Músa eké kídí, 'Ndásé só'do rosé kǐ 'yì bi ófúsé rosé kéne wá ní wá, ndá úfu 'yì wá, ndá úgu ugu wá, ndá rǎranga wá, ídì óto úndru 'búyì kǐ mbágáyì ní bú bilámáne.’”

²¹ Zǐa úkulúgu ledre zǐ Yésu kídí, “Mátónó kóo méngì ledre ga gére née go kú gi do owúma ndéréóguné gǐ karaba.”

²² Simi bi Yésu uwú ledre née kenée ní, zǐa úku ledre zǐa kídí, “Bilámáne, ngítí ledre ni bo kǐé'do méngì aka wá. Ídì ndéré úgúóyó éyí ga bi zǐyì 'be ní mbá 'dá'ba. Zǐyì í'bí késíye zǐ 'yì lerì e, zǐyì ndá'baóguyì lódú kacíma. Áyí ídì kǐ tú'dú éyí e zǐyì komo ere.”

²³ Simi bi o'do née uwú ledre née kenée ní, zǐ bi sínýíne roa gi ro éyí ené e gi zǐa ni 'yì bi kí tú'dú éyí e zǐne ní. ²⁴ Zǐ Yésu lúru kací o'do née kǐ ndéré, zǐa úku ledre zǐ 'yì lódú kacíne e kídí, “Máuku zǐse ma'díi, ni miórúné kíngaya zǐ 'yì ga bi kí tú'dú éyí e zǐye ní gi ro zǐye óguyé 'be 'bi Lomo. ²⁵ Ni ídì mi'diyíne zǐ gémele ólúphútrɛ bi gi simi gu líbira, tí lá ni ídì miórúné kíngaya zǐ 'yì bi kí tú'dú éyí e zǐne ní óguné 'be 'bi Lomo.”

26 Zí 'yì ga bì uwúní ledre bì Yésu úku née ndú'yú Yésu kídí, “Togú nda go kenée ní, ambí nì nda ómo ne?”

27 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Éyì bì nì miórùnè zí 'yìma'dí e ní, oru ené zí Lomo wá.”

28 Zí Pétero úku ledre zía kídí, “Mongú 'yì, sara zée ga bì ootomozé yì ezé e go mbá zíze í'bí rozé lódú kacíyì ba, ledre nì ídí gí rozé káa be 'dí?”

29 Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ma'díi, togú 'yì ootomo 'be 'bì ené go, kí me'bené kí owú 'bì ené e, lúnduné e kí 'yì ga ndikioguní wo ní gí ro zíne ídíne 'yì 'bì 'be 'bì Lomo yá, ³⁰ Lomo nì í'bí tų'dú éyì e zí 'yì máa née, zía kpá ndíki trídri bì za fí ní gí zí Lomo ma'dáa.”

Yésu uku'dodo ledre umbuné

(Lúru kpá Matáyo 20:17-19, Mária 10:32-34)

31 Gí do kací ledre née ní, zí Yésu ndólo 'yìmikása ené ga bì sokó doa gbre née 'dí sogo, zía úku ledre zíye kídí, “Káa zí bì azé go ndéré simi Yerusaléma ba, ídísé ówo a bilámáne kídí, ledre ga bì kóo nébì e ukuní yée 'desí, gí ro Owú 'bì 'Yìma'dí ní, niyí go ógu méngì royé mbá káa zí bì kóo ukuní ní. ³² Niyí í'bí ngbángá a zí asikíri ga bì 'bì Róma ní, zíye ndìsiyé kí fóló wo, kí úkucáyi wo, zí ngíti géyì kí údru súrú roa, zíye ócó wo, do 'dí'bi wo úfu a. ³³ Simi bì otoní bì zía ní, zía méngìnè lá duú sílí gbre, nda simi ota sílí, zía úrú ené.”

34 'Yì lódú kacíga owoní eyé ini ledre gí simi ledre bì ndìsì úku a née wá. Gí zía ledre née nì yì ené miótoécìnè gí zíye.

*Yésu líkpí komo o'do bi lurú bi wá ní
(Lúrú kpá Matáyo 20:29-34, Máriko 10:46-52)*

³⁵ Simi bi Yésu nderé ógụ go gbóo kí Zérìko ní, zíye ógundíki ngíti o'do komoa ndaá mindìshìné dogboṛu mìsi'di kenée ndìshì ómbo éyì gị zí 'yì e.

³⁶ Simi bi uwú do tú'dù 'yì e kí ndìshì nderé ní, zía ndúndu'yú kídí, “Bié karaba ledre 'di bi tú'dù 'yì e ndìshì ní nderé káa ní ní?” ³⁷ Zí ngíti géyì 'yì e úku ledre zía kídí, “Yésu bi 'yì 'bi Nazeréta ní nderéne bi zí tú'dù 'yì e ndìshìyé lódú wo née.”

³⁸ Geré zí o'do née gbúrógbóne 'dága kídí, “Yésu bulúndu ngére Dawídi, ídí ówo ledre kíma.”

³⁹ Zí ngíti géyì 'yì e gị dongará 'yì ga bi niyí ndìshì nderé née ìnyiyé úçuómo wo kídí, ndá gbúrógbó wá. Zía nda gbúrógbóne 'dá'dá kíngaya kídí, “Yésu bulúndu ngére Dawídi, ídí ówo ledre kíma.”

⁴⁰ Zí Yésu tóroné zía úku ledre zí 'yì ga gére née idíní 'dí'biógụ o'do née gírí zíne yáa. Simi bi 'di'bioguní wo ní, zí Yésu ndú'yú wo kídí, ⁴¹ “Éyì bi ìli máídí méngì a zíyì ní 'di?”

Zía úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Ngére, máìli lá dụjù lúrú bi.”

⁴² Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Gì zía bi ngúngu ledre 'bi Lomo go ní, komoyì líkpí mu.” ⁴³ Tí ma'díi, zí komoa líkpíne zía geré útúne do kací Yésu nderé kí í'bílúgu mbófo éyì zí Lomo. Simi bi tú'dù 'yì ga gére née lurúní ledre bi menjí roné née kenée ní, zíye tónóye kpá ndìshì mbófo Lomo.

19

Yésu nderé ngu 'be 'bi Zakáyo

¹ Zí Yésu óguyé simi ngíti gara kí ìrìné Zériko, ni yí ené fú lá mindéréókpóne. ² Ngíti mongú 'yi kí tú'dú éyí e zíne ni simi gara nées ore kí ìrìné Zakáyo, ni manda 'dá'dá 'bi 'yi 'dó'dú usóru gi zí 'yi e ndisi í'bí a zí akúma. ³ Simi bi Yésu olú simi gara nées ore ní, Zakáyo ili koo gi ro zíne lúru wo, misi'di ndaá zía wá gi zía ni gbúgbú 'yi, 'yi e ofuní koo go. ⁴ Zí Zakáyo ngásá 'decì bi nderé ékine komo mongú bongó kí'dí bi Yésu ni ógu nderéókpóne gi ore ní.

⁵ Zí Yésu óguné sí kágá nées ore, zía lúru bi 'dága, zía ndólo Zakáyo kídí, “Zakáyo ndítí ógu girí mu 'diya, mááyí ba nderé ngu 'be 'bi eyí.” ⁶ Zí Zakáyo ndítí óguné 'dí'bi Yésu nderé kée 'be 'bi ené, zía yéme mongú éyí miánu zí Yésu kí 'yi ené e mbá.

⁷ 'Yi ga bi owoní Zakáyo bú ní, simi bi uwuní ledre bi Yésu uku kídí nées ni ngu 'bi Zakáyo ní, zíye ndisiyé úku mingúngúrú ledre kídí, “Nderé ngu 'be 'bi 'yi lúyú ledre.”

⁸ Simi bi ndisiní nda go ní, zí Zakáyo ñnyióguné úku ledre zí Yésu kídí, “Ngére, éyí ga bi 'bi amá 'bi 'be ní, mááyí ífi simiyé í'bí yée zí 'yi lerí e. Togú má'dí'bi koo kesi go gi zí 'yi e kí yatané simi ugu yá, mááyí í'bílúgu a zíye kpá kí yatané rómoné mirómo kí'dí eso (4).”

⁹ Zí Yésu ñnyiné uku ledre zí Zakáyo kídí, “Zakáyo, yií kí 'yi 'bi 'be 'bi eyí e mbá, Lomo ootomo lúyú ledre esé go karaba gi zía áyí bulúndu Abarayáma. ¹⁰ Owú 'bi 'Yíma'dí ógu

ené gi ro bilámá 'yì e wá, ogu yì ené gi ro gámásó'do 'yì lúyú ledre e gi ro yómo yée.”

*Muruwayi gi ro misi'di 'bi méngi moko kí kési
(Lúru kpá Matáyo 25:14-30)*

¹¹ Zí 'yì e ndìsiyé kpá fú uwú ledre ga bi Yésu ndìsi úku yée ní. Simi bi nderéoguní go gbóo kí mongú gara bi Yerusaléma ní, ngíti géyì 'yì e somúní 'bi eyé kóo go geré kídí sɛndí kadra bi zíye ídíye 'yì 'bi 'be 'bi Lomo ní ogu go. Gi zí kényì née ní, zí Yésu úku ledre zíye simi muruwayi kídí, ¹² Zía úku ledre zíye kídí, “Ngíti mongú 'yì ìnyì kóo gi simi káṅgá ené ndéréne simi ngíti káṅgá gi ro do óto née girí mongú ngére, zíne ndá'baóguné ídíne ngére simi káṅgá ené. ¹³ Simi bi ayí go gi ro ndéré ní, zía ndólo 'yì ené ga bi sokó 'bi moko ore ní, zía ótoómo kési do sɛlìye kídí, ‘Ídí méngi moko kí kési amá ba zía ngbórone zíma ndá'baógumá ndíki a.’

¹⁴ “Tú'dú ngíti géyì 'yì ga bi sɛ sɛlìya ore ní, sogóní yì eyé wo misógó. Zíye kása 'yì zí mongú ngére kídí, ‘Ilizé ezé do óto o'do née káa do ngére dozé wá.’

¹⁵ “Simi ledre ga gére née mbá, do tí óto wo káa do ngére. Simi bi nda'baogu ní, zía kákasa zí 'yì 'bi moko ené ga bi ootomo kési do sɛlìye gi ro zíye ngbóró a ní, ili go zíne ówo a.

¹⁶ “Zí mizefiyé úku ledre kídí, ‘Mongú 'yì, kési kóo í'bí zíma míya kíé'do gi ro ngbóró a ní, ndikiogu owú e go míya sokó.’

¹⁷ “Mongú 'yì ené ya zía ní, ‘Mbófo éyì ayí bilámá 'yì 'bi moko. Káa zí bi útúásá go lúru bi

kací owú kẹ̀sì bì cúku'dée ní, máoto yìì go káa do ngúru mongú 'yì ndìsì lúru bi kací gara amá e sokó.'

18 “Zí gbre 'yì úku ledre kídí, ‘Mongú 'yì, kẹ̀sì máa 'bì amá bì í'bí zíma míya kíé'do gí ro ngbóro a ní, ndikiogu owú e go míya ìnyì.’

19 “Mongú 'yì ya zía ní, ‘Máoto yìì go káa do ngúru mongú 'yì ndìsì lúru bi kací gara amá e kpá ìnyì.’

20 “Zí ota 'yì 'dí'biógu 'bì ené tí duú komo kẹ̀sì koo mongú 'yì ené i'bí zía ní. Zía úku ledre kídí, ‘Mongú 'yì, 'bì amá kẹ̀sì bì í'bí zíma míya kíé'do ní ni goó ba, cé do bi nées. Máódó wo, zíma ótoécì a rìì káa bi ni ìndrì. 21 Máméngì kenée gí zì ngìrì, gí zía ndá 'bì eyì 'yì ndéndeke kí 'yì e wá. Éyì bì ngára ndaá 'bì eyì wá ní, ndìsì 'dí'bi a. Éyì kací ngítì 'yì gí yáká, zíyì 'dí'bi a káa zì 'díyì yìì ní.’

22 “Ngére ya zía ní, ‘Áyì bìcayi 'yì 'bì moko. Mááyì go 'dəcì ngbangayì káa zì bì úku nées. Ówo bú bìlámáne kídí, mándá 'yì ndeke wá. Éyì bì ngára ndaá 'bì amá wá ní, mándìsì 'dí'bi a. Éyì kací ngítì 'yì yáká, zíma 'dí'bi a káa zì má'dìyì máa ní. 23 Éyì bì óto kẹ̀sì amá gí zía sìmì moko gí ro zía ngbóroné wá ní 'dì? Káa bì mááyì ógu ba ndíki a ndiki owú go.’

24 “Zí ngére úku ledre zì ngítì géyì 'yì 'bì moko ga bì niyì mítóroyé kenée ní kídí, ‘Dí'bisé míya bì kíé'do nées mu gí zía zise í'bí a zì wo bì ni kíe zíne sokó ní.’

25 “Zí ngíti géyì 'yì 'bì moko ga gére nées úkulúgu ledre zì ngére kídí, ‘Mongú 'yì, ezezé nées nì go kí kèsì zíne 'dényé sokó.’

26 “Ngére ya zíye ní, ‘Máúku zíse ma'díi, 'yì bì nì kí tú'dú éyì e zíne ní, nìyí í'bì yata a zía. Wo bì kí éyì e zíne cúku'dée ní, nìyí 'dí'bióyó a gí zía 'dá'ba. 27 'Yì ga bì otoní royé káa do ezeokóma e ní, ídísé 'dí'biógú yée kó'dúma ona úfu yée 'dá'ba.’ ”

Yésu olú simi Yerusaléma kí mongú roko'buné (Lúru kpá Matáyo 21:1-11, Májiko 11:1-11, Yiwáni 12:12-19)

28 Nda gí do kací ledre ga bì Yésu uku yée ní, zì Yésu ìnyìné kpá fú lódú misi'di ndéréne simi Yerusaléma. 29 Simi bì nderéogu go gbóo kí owú gara ga bì gbre Betefége kí Beteniya do landa bì kí kágá ga bì ndìşiní ndólo yée Olíva doné ní, zía kása 'yì lódú kacíne e gbre kídí, 30 “Nderéokpósé mu simi gara bì kó'dúze íri nées, simi bì ásé go olú íri ní, ásé ndíki phìrangá Dongí bì ngará ekíní aka doa wá ní miódóótoné dogbořu misi'di kenée. Ídísé líkpí a ógú kíe zíma yáa. 31 Togú ngíti 'yì ndu'yú sée ya líkpísé bangá nées gí ro 'díya yá, ídísé úku a zía kídí, ‘Ngére iline.’ ”

32 Zí ya'dá ga gére nées nderéye ndíki éyì e tí káa zì bì gáa ngére uku ní. 33 Simi bì tonóní líkpí a ní, zì m̀ngíga úku ledre kídí, “Ndìşisè líkpí bangá nées gí ro 'dí?”

34 Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Ngére iline.”

35 Zíye ógú kí bangá nées, zíye ónzó bongó eyé e doa, zíye ìmbíóto Yésu gá doa. 36 Zí ngíti

géyì 'yì e ónzó 'bì eyé bongó eyé e do misi'di óto ùndru Yésù kíe gí ro zía ógù ndéréókópóne gí doa.

³⁷ Sìmi bì nderéogù go gbóo kí misi'di bì ndurù'bù gí do Landa Olíva ní, zí tǔ'dù 'yì lódù kacíga ga gére nées tónóye ndìsì mbófo Lomo kí mongù rokinyi kí kúrúye 'dága kací mǎngburoko ledre ga bì Yésù mengì yée zíye lúrú a za cù kí komoyé ní.

³⁸ Zíye ndìsìyé úku ledre kídí, “Úndru idí idí zí ngére bì ogù kí ìrì Ngére Lomo ní.”

“Mǎndìsì ezé kéye idí idí bilámáne. 'Yì e za mbá idíní í'bì mbófo éyì zí Lomo bì ni komo ere ní.”

³⁹ Zí ngiti géyì Farusáyo ga bì dongará tǔ'dù 'yì ga gére ní ìnyiyé úku ledre zí Yésù kídí, “Mongù 'yì, idí úku ledre zí 'yì lódù kací 'yì ga gére nées ndaní ndìsì úku ledre kí gbúrógbó kenée wá.”

⁴⁰ Yésù ya zíye ní, “Máúku zíse ma'díi, togù yaá 'yì ga gére nées ndaní gbúrógbó wá, tutú ga bì bì nées niyí ìnyì mbá gbúrógbó kí ndìsì mbófo máa.”

⁴¹ Sìmi bì nderéogù go gbóo kí Yerusaléma, lurú do gara go cáa ní, zía útúne ini ini. ⁴² Zía úku ledre kídí, “Áko 'yì ga bì 'bì Yerusaléma ní, 'yì lódù kacíma owoní éyì bì yée niyí méngì a zí dongaráye idíne bilámáne kí Lomo ní go. Ni kóo idí bilámáne togù ìnyìsé káa mbá ówo a kenée ní. Tí lá ni yì ené mǎlò'boné gí zíse. ⁴³ Ídísé ówo a kídí, ezeokóse niyí ógù tóro 'díkí gara esé gbaá, zíye ndìsìyé ìcì okó rosé bì ólùógusé ndaá.

44 Niyí 'déwe gara née, zíye sínyíónzó éyí ga bi ore ní mbá ngítí éyí bi ní ídíáká ní ndaá. Éyí née ni méngì roné kenée gí zía ówosé esé sìnḍí kadra bi Lomo ógụ yómo sée simi a ní wá."

Yésu ólú 'Dìcì 'bi Lomo

(Lúru kpá Matáyo 21:12-17, Máriko 11:15-19, Yiwáni 2:13-22)

45 Zí Yésu ólúne do ligá 'Dìcì 'bi Lomo, zía lágaóyó 'yì ga bi ndìşiní úgúóyó éyí e ore ní mbá 'dá'ba. 46 Zía úku ledre zíye kídí, "Ni miékéne simi miéké kúrú Lomo kídí, "Dìcì amá ni 'dìcì 'bi ini zíma,' 'Tí lá óyóló'bósé nda yì esé go káa do bi ló'bo 'bi 'yì ugu e.' "

47 Gí do kací ledre née ní, zía nda ndìşiné 'dódo ledre zí 'yì e simi 'Dìcì 'bi Lomo kací kadra mbá. Gí zí ledre née ní, zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyí e, kí 'yì ga bi ndìşiní 'dódo lorụ bi Músa eké ní, kpá kí ngítí géyì mingburoko 'yì e, zíye ndìşiyé yéme ledre gí ro úfu Yésu. 48 Misi'di bi zíye ndíki a gí ro úfu wo ní nda gí zía 'yì e ndìşiní yì eyé mbá úwú ledre ga bi Yésu ma'dáa ndìşì úku yée ní.

20

Yúda e ndu'yúní Yésu

(Lúru kpá Matáyo 21:23-27, Máriko 11:27-33)

1 Kadra kíe'do zí Yésu ndìşiné 'dódo ledre kpá kí úku bilámá ledre 'bi Lomo zí 'yì e do ligá 'Dìcì 'bi Lomo. Ni ídí káe ní, manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyí e kí 'yì 'dódo lorụ e 'bi Músa nda kpá kí ngítí

géyì m̀ngburoko 'yì 'bì Yúda maáge oguní go. Zíye ndú'yú Yésu kídí, ² “Yì ba, ambí i'bí roko'bu zíyì ndìsìyì 'dódo ledre ḱe simì 'Dìcì Kótruro ní ne?”

³ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Dá'dá zíma ḱi úkulúgu ledre zise, mándú'yú aka sée. ⁴ Roko'bu bì Yiwáni ndìsì í'bí babatíza ḱe zí 'yì e née ndiki g̀i 'da? Lomo i'bí zía ne g̀i komo ere, togú kenée wá ní, nda 'yìma'dí e g̀i do sogo káṅgá g̀i ona?”

⁵ Zí ya'dá ga gére née tónóye ódroyé don-garáye kídí, “Togú uku luguzé ledre zía kídí, Lomo i'bí roko'bu ne zí Yiwáni yá, nì geré úku a kídí, 'Sara togú kenée ní ṅṅuguzé nda ledre ené wá g̀i ro 'dí?’ ⁶ Togú ukuzé kídí, “Yìma'dí, i'bí roko'bu née ne zía yá, 'yì ga bì ndìsìní úwú 'dódo ledre ené ní, nìyí zíngi zíye óngbo zée ḱi tutú g̀i zía nì go simì doyé bilámáne kídí Yiwáni nì yì ené nébì.”

⁷ Zíye ìnyiyé úkulúgu ledre zí Yésu kídí, “Owozé wá togú Yiwáni ndiki roko'bu née g̀i 'dáya yá.”

⁸ Yésu ya zíye ní, “Togú kenée yá, máúku lúgu amá kpá ledre zise kací ndu'yú esé née wá.”

Muruwayi g̀i ro 'yì méngì bisinyí ledre e

⁹ G̀i do kací ledre née ní, zí Yésu úku muruwayi kídí, “Ngíti o'do o'do kóo yáká ené, zía ótoómo a do s̀lì ngíti géyì 'yì e idíní ndìsì méngì moko simì a. Zía ìnyìné ndéréne gbála simì ngíti káṅgá. ¹⁰ Simì bì éyì ga bì yáká née anání go ní, zí m̀ngì yáká máa née kása ngúru 'yì 'bì moko ené idí ndéré zí 'yì ga bì ndìsìní méngì moko

yáká ené íri ní, idíní í'bí 'bi ené éyì bí gí yáká girí ní zíne. Simì bí 'yì bí kasaní wo nées nderéogù íri ní, zí 'yì ga bí yáká íri ní ìnyiyé ócò wo zíye ógólúgu wo kí gbékpí sílíne. ¹¹ Zía kása ngítì 'yì 'bi moko zíye méngì wo kpá kenée óto dokuwu roa zíye ógólúgu wo kí gbékpí sílíne. ¹² Zía kpá kása ngítì 'yì, zíye kpá ócò wo óto unḡú roa zíye ìtrí ógù wo gí simì gara sága.

¹³ “Mìngì yáká ya, ‘Mááyí nda méngì ba 'dì? Togù kenée yá, mááyí nda kása za cù mbigí owù 'bi amá bí kí 'búne domá kíngaya ní, éyì nées kenée niyí óto úndrua.’

¹⁴ “Simì bí 'yì ga gére lurúní nda owù 'bi mìngì yáká ní, zíye yéme ledre dongaráye kídí, ‘Wotíà nì bí ógù girí nées, nì ídì karanée ne mìngì yáká ba. Idízé úfu wo 'dá'ba gí ro zí yáká ba nda ídíne káa do 'bi ezé.’ ¹⁵ Zíye ìnyiyé 'dí'bi wo lála ógù gí yáká sága zíye úfu wo.

“Bì nées ní ní, mìngì yáká nées nì nda méngì kíye goó 'dì? ¹⁶ Máúku zíse ma'díí, o'do nées nì 'dí'bi 'yì ga gére nées úfu yée mbá, zía í'bí yáká nées zí ngítì géyì 'yì e nda ndìsìyé méngì moko simì a ye.” Simì bí ngítì géyì 'yì e uwúní ledre nées kenée ní, zíye úku ledre kídí, “Toso ledre káa zí wo nées nda méngì roné wá.”

¹⁷ Zí Yésù lúru yée gbóó, zía úku ledre zíye kídí, “Úkusé go mbí, sara ledre bí miéké kúru Lomo uku kídí,

“ ‘Tutú bí 'yì ó'bó 'dìcì e asínì gí roa ní,

ogụ nda yị ené go tutú bi kí ledrené owóowó ní?'

¹⁸ 'Yi bi ni útú do tutú née ní, ni útú 'déwe roné. Wo bi tutú née ni útú doa ní, ni kányá a geré mikányá."

¹⁹ Geré zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kpá kí 'yi 'dódo lorụ e ní, yéme royé gị ro 'dí'bi Yésu gị zía owoní go kídí uku muruwayi née gị royé. Utúasání kóo 'dí'bi wo simi sındí kadra née wá gị zí ngiri. Owoní bú kídí 'yi e niyí zingí royé gị zía 'yi e iliní yí eyé ledre 'bi Yésu ma'dáa.

Mani gị ro 'dí'bi Yésu

²⁰ Nda gị ore zí 'yi ga bi iliní 'dí'bi wo ní, ndisiyé sémbe wo. Zíye kása mbeze eyé e ndisi sémbe wo gị ro togú uku ledre go bisinyíne kí 'bi eyé yá, zíye 'dí'bi wo í'bí a zí akúma 'bi Róma.

²¹ Zí ngúru 'yi gị dongará mbeze ga gére née ndú'yú Yésu kídí, "Mongú 'yi, owozé go kídí ledre ga bi ndisi úku yéé kí 'dódo yéé ní, niyí yí eyé mbá ma'díi. Ndá 'bi eyí 'yi ífi simi 'yi e wá. Ndisi 'dódo zí 'yi e duj ma'díi ledre bi gị zí Lomo ní. ²² Sómú ledre eyí ni káa be 'di, idíze í'bí usorú zí Káyísara ngére 'bi Róma togú ndazé í'bí a wa?"

²³ Yésu owo sómú ledre eyé née bú, zía úku ledre zíye kídí, ²⁴ "Ambí ni kí késí zíne ore ne. Bi simi késí máa ba lili ambi?"

²⁵ Zíye úkulúgu ledre zía kídí, "Née lili Káyísara."

Yésu ya zíye ní, togú kenée yá, “Éyí bi 'bi Káyísara ní ídísé í'bí a zía, wo bi 'bi Lomo ní, ídísé í'bí a zí Lomo.”

²⁶ Gí zí tǔ'dú 'yì ga bi ore née, bi 'dí'bi Yésu ndaá kóo wá káa bi 'yì ga gére née niyí zíngi ke. Odu a zíye ndá'ba ndìsiyé sií, tarayé ìdrí go mbá miìdrí gí zí ledre bi Yésu uku ní.

Úrú gí simi umbu

²⁷ Nda gí ore zí ngíti géyì Yúda ga bi ndìsiní ndólo yée Sadúkáyo e* ní, ñgununí eyé bi kídí 'yì e urúní gí simi umbu bú ní wá. Zíye ìnyiyé ndéréye ndú'yú Yésu kídí, ²⁸ “Mongú 'yì, Músa eké simi lorú kídí togú 'yì 'di'bi kára ndikiní owú kéne wá, zí o'do máa née úyuné yá, lúndua idí 'dí'bi kára umbu née. Gí ro zía ndíki owú zí lúnduné bi uyu née. ²⁹ O'do née ndikiní kóo yée ìnyì doa gbre (7). Mizefiyé 'di'bi kára zía úyuné ótoómo kára máa née. ³⁰ Zí gbreyé kpá 'dí'bi wo zía kpá úyuné. ³¹ Simi bi otayé (3) 'di'bi kára máa née ní ní, zía kpá úyu ené ótoómo kára née owú nda kpá wá. ³² Odu a nda zí kára máa née úyuné ne. ³³ Togú ma'díi 'yì e niyí tí úru gí simi umbu, kí'dí bi karanée urúní go ní, kára máa née ni nda ídí go me'be ambi, bi ya'dá ga bi ìnyì doa gbre (7) née kára ni kóo go me'beyé mbá ní?”

³⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ledre 'bi ófú kára kí ledre 'bi 'dí'bi o'do ni lá dujú zí 'yì e

* **20:27** 20:27 Sadúkáyo: Née ngíti géyì Yúda ga bi ngará nditi'dofuní do lorú bi Músa eké ní wá ní. Tí lá ñgununí eyé bi kídí lomo ro 'yìma'dí e ni bo, maláyika e niyí bo, 'yì e urúní gí simi umbu bú ní wá. Ólo Moko 'bi 'yìmikása e 23:6-8.

do sogo kánǵá ona. ³⁵ 'Yì máa yée ga bì uyuní gí do sogo kánǵá gí ona go niyí nda go 'yì ga bì 'bì Lomo ní togú karanée Lomo uru yée go yá, éyì ndaá lolu zíye kídí 'dí'bi ro'yì káa do kára kí o'do ní wá. ³⁶ Utúasání lolu kpá úyu wá gí zía niyí nda yì eyé go káa zí maláyika e ní. Niyí go owú ga bì 'bì Lomo ní gí zía Lomo uru yée go gí simi umbu. ³⁷ Gí ro úrú gí simi umbu, Músa uku kóo ledre goó gí roa simi bì kóo lurú pho'du kí ndící komo kágá ní kídí ma'díi, 'yì e niyí úrú gí simi umbu. Ndişì ndólo Ngére Lomo kídí, 'Mááyí Lomo bì ndişì lúru kací Abarayáma, kí Isáka nda kí Yakóbo e ní.' ³⁸ Lomo bì ya'dá ga gére ndişini kóo ini ini zía née ndaá 'bì ené Lomo 'bì 'yì ga bì uyuní go miúyu ní wá, yì ené Lomo 'bì 'yì ga bì niyí tridri ní."

³⁹ Zí ngíti géyì 'yì 'dódo loru e úku ledre zí Yésu kídí, "Ledre bì úkulúgu née ni ma'díi." ⁴⁰ Gí do kací ledre née, 'yì bì ni útúasá ndú'yú Yésu ní ndaá.

Kírésito ni mbì owú 'bì ambi?

⁴¹ Zí Yésu ndú'yú Yúda ga gére née kídí, "Éyì bì ngíti géyì 'yì e ndişini úku ledre gí zía kídí, Kírésito ni lá gbóo bulúndu ngére Dawídi gí zía ní 'dí? ⁴² Dawídi ma'dáa uku kóo go kpá cú kí tarané simi Ke'bì 'bì Dawídi e kídí,

" 'Ngére Lomo uku kóo ledre zí Ngére 'yì yómo 'yì e kídí,
"Ndişì do sílìma 'bì anú ona

⁴³ gị simi sịndị kadra bi mááyí óto ezeokóyị mbá sị sịndíyị ní.” ’

⁴⁴ Sara togụ bì Dawídi ndolo nda kóo Kírésìto go Ngére ené ní, Kírésìto ma'dáa nì nda ídí owú 'bì ené lára káa be 'di?"

⁴⁵ Simi bì 'yì e niyí ndịsị úwú ledre ga bì Yésu nì ndịsị úku yée ba ní, zía ìnyìné úku ledre zì 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, ⁴⁶ “Komosé idí idí rosé gị zì 'yì ga bì ndịsìní 'dódo lorụ ní. Ndịsìní ésì m̀ngburoko ngbángbá bongó e royé ndịsị ḱ gámáye ḱe gị dongará 'yì e gị ro zì 'yì e lúrú yée kídí yée niyí m̀ngburoko 'yì e. Zíye ndịsị ndịsìyé do m̀ngburoko bì ndịsị e 'dá'dá simi 'Dìcì Kótruro e, nda ḱ m̀ngburoko bì ndịsị ga bì do bì ayímbi ní. ⁴⁷ Zíye ndịsìyé kpá lóndo kará umbu e, zì kará umbu ga gére née ndịsị í'bí éyì e zíye. Zíye ndịsị lóndo royé ndịsị ìni ngbángbá ìni gị ro zì 'yì e lúrú yée káa do m̀bigí 'yì ga bì 'bì Lomo ní. Ábuwá Lomo nì karanée 'dó'do yée bisinyíne ḱngaya.”

21

Kára umbu í'bí romo tákpásìlì gị do 'yì e

¹ Nda go simi sịndị kadra 'bì í'bí tákpásìlì, zì Yésu ndịsìné lúrú 'yì ga bì ḱ t̀dú éyì e zíye ní ḱ ndịsị ndéré í'bí 'bì eyé tákpásìlì eyé simi 'Dìcì 'bì Lomo. ² Zía kpá lúrú ngíti kára bì nì kára umbu ní ḱ ndéré í'bí 'bì ené odu owú késì bì zíne ní 'dé káa do tákpásìlì ne. ³ Zì Yésu ìnyìné úku ledre zì 'yì lódú kacíne ga gére née kídí, “Máúku

zise ma'díi, kára umbu née i'bí kesi go kaa do takpasili romo do 'bi ngiti geyi 'yi e kie mbá. ⁴ 'Yi ga bi ki tu'du kesi zíye ní, 'di'biní lá owu a bi cúku'dée ní i'bí a zí Lomo. Kára née 'di'bi tí lá odu owu kesi bi zine ní mbá i'bí a zí Lomo."

*Yésu uku'dodo ledre ga bi niyi mengi royé ní
(Lúru kpá Matáyo 24:1,2, Máríko 13:1,2)*

⁵ Zí ngiti geyi 'yi lódu kaci Yésu ndisi ódroyé gi ro 'Dici 'bi Lomo bi o'bóni bilámáne kpá ki bilámá tutú e ní. Zíye kpá ndisi ódroyé gi ro bilámá éyi ga bi 'yi e i'biní yée zí Lomo ní. Zí Yésu inyiné úkulúgu ledre zíye kídí, ⁶ "Máuku zise ma'díi, tutú ga bi áse ndisi úku ledreyé née, sɛndi kadra ni ógu do nduruónzó yée za mbá bi, wo bi kije do kaa yaá ni idiaká do ezené itrionzóni bi wá ní ndaa."

⁷ Gi zí ledre bi Yésu uku zíye kenée ní, zíye iniyé ndu'yú lugu wo kídí mongu 'yi, "Ledre máa née ni mengi roné née ki be 'di? Éyi bi ni 'dodo a zize kídí ledre ayi go mengi roné kenée ní ní 'di?"

⁸ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, "Mizefi éyi bi maáyí úku a zise ní ni komosé idi idi rosé. Ndásé otoómo 'yi e zíye lóndo sée kídí yée niyi go máa Kírésito ní wá. Niyi kpá úku ledre kídí ba go sɛndi kadra bi zí Lomo ídine ngere do 'yi e simi a ní. Ndásé ngungu ledre née wá. ⁹ Nda kpá lá duu wo née wá, togú áse go ndisi úwú ledre okó ki'di ki'di ki'di, kídí okó ayi go utú 'dáa togú mbú ayi utú ona yá, ndásé ére ngiri wá, née ndaa 'bi ené aka sɛndi kadra bi zí do sogo kangá ba ukúne

simi a ní wá. Éyí ga gére née niyí aka méngì royé kenée mbá kí.”

¹⁰ Zí Yésu kpá úku ngíti ledre zíye kídí, “Kufú ngíti géyì 'yì e niyí ìnyì ndéré útú kí okó do ngíti kufú. Mongú ngére 'bì ngíti kángá ni ìnyì ndéré útúne kí okó do ezené 'bì ngíti kángá. ¹¹ Zí kì'dì kángá kízì bi kí roko'buné kíngaya, zì mongú 'bú útúne simi ngíti géyì kángá e zì 'yì e ndìsì kí úyuyé, zì m̀ngburoko lárá ledre ga bi m̀ngìní aka royé 'dá'dá a wá ní ndìsì méngì royé komo ere, zì 'yì e lúru a kí komoyé zì ngìrì ndìsìné méngì yée kíngaya g̀ zía.

¹² “'Dá'dá zì ledre ga gére née kí méngì royé, ngíti géyì 'yì e niyí karanée 'dí'bì sée zíye méngì láráse kíngaya, zíye ógu kíse simi 'Dìcì Kótruro e kó'dú m̀ngburoko ngére eyé e kpá kí ngíti géyì m̀ngburoko 'yì eyé 'bì Yúda e, do óto ngíti géyì lafúse simi s̀gìni g̀ zía bi ng̀ngusé ledre amá ní. ¹³ Togú Yúda ga gére née 'dì'bioguní sée go dongaráye kenée yá, née go s̀ndì kadra g̀ ro zise úku bilámá ledre amá zíye. ¹⁴ Simi bi 'dì'biní sée go ní, ndásé sómù ledre g̀ ro ledre bi ásé úku a g̀ ro zise ómosé ní wá. ¹⁵ Mááyí í'bì komokenzì zise, ledre bi ásé úku a ní, 'yì bi kíé'do káa g̀ dongará ezeokóse ga gére née ni kálá ní ndaá. ¹⁶ Ngíti géyì bisinyí ledre e kpì g̀ zì yée ga gére née niyí kpá bo niyí méngì sée. 'Yì ndiki sée kí lúndusé e kí s̀m̀sésé e kí eze lámáse e niyí í'bì ngbángá ngíti géyì 'yì e g̀ dongaráse zì Yúda ga gére née úfu yée. ¹⁷ Tú'dú 'yì e niyí karanée sógó sée g̀ zía bi ng̀ngusé ledremá ní. ¹⁸ Abú ledre e niyí karanée méngì sée kenée ndotó, 'yì

óto sǐlǐne ndaá ro trɪdrɪsé wá. ¹⁹ Togú ledre máa ga gére née niyí go méngɪ sée yá, ídísé tóro ngbúó, ásé karanée ndíki trɪdrɪ bì za fí ní.

²⁰ “Togú lúrúsé mongú gara bì Yerusaléma, ezeokóga toro 'dikíní go gbaá kí okó, ídísé ówo a kídí née go bizóró. ²¹ Sée ga bì sɪndɪ kadra 'bì ledre máa née, nì ndíki sée ásé simi Yúdáya ní, ídísé ngásá 'bì esé geré komo landa. Lafúse ga bì ledre máa née nì ndíki yée simi Yerusaléma ore ní, ndaní ndɪsɪ wá idíní geré ólúógu 'dá'ba. Yée ga bì ngárá ndaní gáa simi gara ore wá ní, ndaní lolu ndá'balúgu royé íri gɪ ro 'dó'dú éyí eyé e wá. ²² Née go sɪndɪ kadra zí éyí ga bì kóo ekéní ledreyé simi miéké kúrú Lomo ní méngɪ royé tí káa zí bì ekéní ní. ²³ Sɪndɪ kadra née nì ídí bisinyíne zí kará ga bì kí simiyé kpá zí yée ga bì kí owú e do sǐlǐye ní. Simi Yúdáya ore mbá, niyí 'dó'do 'yì e zɪye ídíye mǐ'dó'dóye kíngaya. ²⁴ Yúda e, 'yì ga bì 'bì Yerusaléma née, ezeokóye niyí lágáónzó ngíti géyí kí mǐngburoko maku e, do 'dí'bì ókpó ngíti géyí simi kángá bì kpí ndaá 'bì eyé 'bì Yúda e wá ní. Yerusaléma, mongú gara née nì ídí sɪ sɪndɪ ezeokó née, 'búó togú sɪndɪ kadra utúasá go zí Lomo í'bì bikɪdrɪ simi a.

²⁵ “Lára ledre niyí méngɪ roné komo ere. Toso kadra kí toso éfé kpá kí toso kele e niyí óyóló'bó royé mbá kpí. Nda gɪ ore, zí mǐngburoko ngburu e ndɪsɪ kadayé kí kúkúye kí roko'buyé. Zí mǐmbé'de 'yɪma'dí e do sogo kángá mbá ndɪsɪ lé'béne kpíkpi kpíkpi kpíkpi gɪ zí ngirɪ ledre née. ²⁶ Zí cóngó ro 'yì e úkúne mǐúkú gɪ zí ngirɪ, gɪ zía owoní go kídí Lomo nì go ndéré kízi ere zí éyí ga

bi girí ní útúóguyé do 'yìma'dí e. ²⁷ Nda gi ore zíye lúrúndíki Owú 'bi 'Yìma'dí kí ógù gi komo ere kpurú gi simi burungú kí cóngó roné kpá kí mongú roko'buné. ²⁸ Éyí ga bi máúku ledreyé née, simi bi niyí go méngì royé ní, ídísé tóro ngbúó gi zía sɛndí kadra bi zí Lomo 'dí'bióyó sée gi simi 'do'dó ní ni go gbóo."

²⁹ Zí Yésu úku muruwayi zí 'yì lódù kacíne ga gére née kídí, "Lúrúsé aka bongó née kpá kí ngíti géyì kágá ga gére. ³⁰ Togú lúrúsé mbufu niyí go ndìsì ń'bù yá, ídísé ówo a kídí iní ni go gbóo gi ro ndá'baógù é'dì. ³¹ Ledre née ni kpá kenée gi ro Lomo. Éyí ga bi máúku ledreyé ní mbá togú lúrúsé yée niyí go méngì royé yá, ídísé ówo a kídí sɛndí kadra bi zí 'yì e ídíye 'yì ga bi 'bi 'be 'bi Lomo ní ni go gbóo."

³² Zí Yésu kpá úku ngíti ledre kídí, "Ma'díi, ledre ga bi máúku yée née mbá, ndaá 'bi ené bi ya kídí niyí méngì royé simi bi 'yì ga bi niyí trɛdrì ba uyuonzóní royé go ní wá, niyí lúru a cú kí komoyé. ³³ Abú do sogo káńgá kí ere niyí úkú yá, ledre amá ukú enée wá.

³⁴ "Káa zí bi goó kenée ní, ndásé ndìsì lígì rosé ñùú sómù ledre éyì miánu kí éyì miéwé e kpá kí ledre 'do'dó ga bi niyí ndìsì kí ndíki sée ní wá, káa bi sɛndí kadra 'bi ledre ga bi máúku yée zise née ni líyì sée miłiyì ke. ³⁵ Ledre ga bi máúku yée née ni líyì 'yì e miłiyì káa zí éyì ndurù ne rù doyé ní. ³⁶ Gi zí keyì née, ídísé ídí fú lá nzíyísé kací kadra mbá. Ídísé ndìsì ini ini zí Lomo idí í'bí roko'bù zise, gi ro zise ndìsì tórosé

ngbúó gí simi sɪndí kadra bi Owú 'bi 'Yìma'dí ni ndá'baogú ndíki sée simi a ní.”

³⁷ Yésu ndìsì kóo 'dódo ledre zí 'yì e simi 'Dìcì 'bi Lomo simi Yerusaléma ore kací kadra e za mbá. Togú nda go kí ndulú yá, zíye ólúóguyé kí 'yì lódú kacíne e gí simi mongú gara gí ore ndéré 'dú'duyé simi owú gara do landa bi ndìsìní ndólo a Landa Olíva ní. ³⁸ Togú bi ará go kí phiyí yá, zí tǔ'dú 'yì e ndìsì óguyé ndìsì úwú ledre bi ni ndìsì 'dódo a zíye simi 'Dìcì 'bi Lomo simi Yerusaléma ní.

22

Yúda Keriyóta yeme ledre gí ro úfu Yésu

(Lúru kpá Matáyo 26:1-5,14,16, Mária 14:1,2,10,11, Yiwáni 11:45-53)

¹ Née ní, sɪndí kadra 'bi Ayímbi bi ndìsìní ndólo a 'De'dí ndaá* ndìsìní kpá ndólo a Umbuokpó ní ni go gbóo. ² Simi sɪndí kadra máa bi kóo née ní, zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e ní, kí 'yì ga bi ndìsìní 'dódo lorú ní, niyí go ndìsì gámásó'do Yésu gí ro úfu wo wayí gí zí ngìrì tǔ'dú 'yì e. ³ Ábuwá Satána olú go simi ngúru 'yìmikása 'bi Yésu kí ìrìné Yúda. Ni gí simi owú gara kí ìrìné Keriyóta. Ndìsìní nda ndólo wo Yúda 'yì 'bi Keriyóta. ⁴ Zí Yúda ma'dáa loloné ndéréne zí manda ga bi 'bi 'yì 'dáná éyì e kpá

* **22:1** 22:1 Ayímbi bi ndìsìní ndólo a 'De'dí ndaá: Ayímbi máa wo née ndìsì lengbe 'dí'bi sǐlǐ ìnyì doa gbre, ndìsì tónó kí Ayímbi máa wo Umbuokpó ní. Yúda e ndìsìní sómúndíki sɪndí kadra bi kóo Lomo 'di'bioyó yée gí simi Ízibiti simia ní. Ólo Ólúógú 12:17-20.

kí ngíti géyì m̀ngburoko 'yì ga bì ndìşiní lúru bì kacì 'Dìcì 'bì Lomo ní, gámásó'do m̀sì'di bì néesì nì í'bíogù Yésù do a g̀ ro zíye 'dí'bi wo ní. ⁵ Zí ya'dá ga gére néesì ídíye kí rokinyi, zíye ngúnngu ledre í'bí késì zí Yúda g̀ ro zía í'bíogù Yésù zíye. ⁶ Simì bì Yúda 'di'bi késì ní, zía ídine kí rokinyi, zía ndìşiné gámásó'do m̀sì'di bì néesì nì í'bíogù Yésù zíye doa wayí tú'dù 'yì e utúasání ówo a wá ní.

*Yésù anuní odu éyì kí 'yì lódù kacine e
(Lúru kpá Matáyo 26:17-25, M̀ríko 14:12-21,
Yiwáni 13:21-30)*

⁷ Zí s̀lì 'bì Ayím̀bi bì ndìşiní ndólo a 'De'dì ndaá ní, néesì m̀zefì s̀lì bì ndìşiní óngóonzó phirangá kábìrìkì e kí sómúndìki ledre Umbuokpó. ⁸ Zí Yésù ìnyiné kása 'yì lódù kacine e gbre, Pétero kí Yiwáni, kídì “Ndérésé mu yémeómo bì zíze nzíyiné g̀ ro zíze ndéréze ánu Ayím̀bi Umbuokpó doa.”

⁹ Zíye ndú'yú lúgu Yésù kídì, “Íli idízé ndéré yémeómo bì máa néesì 'da?”

¹⁰ Zí Yésù úkulúgu ledre zíye kídì, “Ndérésé mu simì gara íri, ásé ndìki ngíti o'do kí ndá'baogù g̀ ngbuuru kí ndoko iní o'bo do goné, ídísé lódúogù wo g̀ 'be. ¹¹ Zíse ndú'yú m̀ngì 'be kídì, Mongù 'yì ezé ya kídì, 'dìcì bì yémeómo g̀ ro zine óguné kí 'yì lódù kacine e ánu Ayím̀bi Umbuokpó simì a ní nì wo be 'dí? ¹² Yésù ya kídì, nì 'dódo 'dìcì zíse wo bì o'bóní do ezené 'dága ní. Yemení bì go simì a íri mbá nzíyiné, ídísé ótoyéme éyì miánu ma'dáa simì a íri.”

13 Zí 'yì lódù kacíga ga gére nées ndéréye ndíki éyí e, tí káa zí bí Yésu úku zíye ní. Zíye yéme Umbuokpó ore.

14 Simi bí go sɪndí kadra 'bí éyí miánu ní, zí Yésu ndéréye kí 'yìmikása ené ga bí sokó doa gbre (12) nées ndísiyé gbaá ánu éyí. 15 Zía ìnyìné úku ledre zí 'yìmikása ené ga gére nées kídí, “Mándísi kú óto komomá gí ro sɪndí kadra 'bí Ayímbi Umbuokpó ba gí ro zíze ánu a ndro kése káa 'dá'dá zí sɪndí kadra amá 'bí 'do'dó óguné. 16 Ma'díi, utúasázé aka lolu ánu kótrɔ sɪlize kése kadra ayímbi káa zí wo ba 'diya wá, 'búó togú ini ledre gí simi ayímbi káa zí ba 'yì e owoyemení go simi bí niyí go 'yì ga bí 'bí 'be Lomo ní.”

17 Gí do kací nées ní, zía 'dí'bí kó'do le'yí, zía í'bí mbófo éyí zí Lomo gí roa, zía úku ledre kídí, “Sée mikékeríja mbá ídísé éwé le'yí ba. 18 Utúasázé éwé ándá le'yí kóró kése káa zí wo ba aka lolu 'diya wá, 'búó togú sɪndí kadra bí Lomo ní ógu ídí káa do Ngére do 'yì e simi a ní ogu go.”

19 Gí do kací nées, zía 'dí'bí ambata, zía í'bí mbófo éyí zí Lomo, zía 'déwe simi a, zía í'bí a zí 'yìmikása ené e, zía úku ledre kídí, “Ba kɔrɔ'bumá bí máí'bí gí rosé ní, ídísé ánu a kí sómúndíki ledremá.”

20 Kpá kenée gí do kací éyí miánu, zía 'dí'bí kó'do, zía úku ledre kídí, “Bí simi kó'do ba sámamá bí ní ndé'yí bí gí rosé gí ro yéme ledre dongaráse kí Lomo ní. 21 'Yì máa wo bí ní í'bí ngbángama do úfu máa ní, ní dongaráze ona ndísiyé ánu kótrɔ sɪlize ba tí kéye. 22 Ma'díi, Maa Owú 'bí 'Yìma'dí, ní úyu, gí zía Lomo yeme

ne kenée. Tí lá ni ídí mongú nduwú zí 'yì bi ni tóro í'bí ngbángá a ní gí zía Lomo ni 'dódo wo kíngaya.” ²³ Simi bi 'yìmikása ga gére née uwúní ledre bi Yésu uku kenée ní, zíye tónóye úku mingúngúrú ledre dongaráye kídí, “Ambí ili méngì bisinyí ledre née kenée ne?”

²⁴ Zí 'yìmikása ga gére née kpá ndìsiyé úkuló'bó ledre dongaráye kídí, “Ambí gí dongaráze ba ni ídíne manda 'dá'dá zí lafúne e?”

²⁵ Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Ngére ga bi 'bì do sogo káṅgá ba ndìsiní óto royé zí 'yì eyé e kídí yée niyí mingburoko 'yì e. Zíye óto royé kídí yée niyí bilámá 'yì sáká 'yì e. ²⁶ Máúku zise, ndásé ídí káa zíye née wá. Togú 'yì ni dongarése kí ledrené owóowó yá, idí ídí káa zí 'yì bi ledrea ndaa owóowó wá ní. Wo bi ni manda ní, idí ídí káa zí 'yì 'bì moko ní. ²⁷ Mándú'yú aka sée ambí ni mongú 'yì ní ne? 'Yì máa wo bi ndìsì lá mindìsì méngì moko wá ní togú mbú wo bi ndìsì méngì moko ní? Tí lá mááyí dongarése ona káa zí 'yì méngì moko ní. ²⁸ Mbófo éyì zise, simi 'do'dó ga bi ndikiní máa ní mbá, óyósé sogosé zíma wá. ²⁹ Káa zí bi Babá i'bí roko'bu zíma, zíma ídíma káa do ngére ní, mááyí kpá í'bí roko'bu zise, ³⁰ gí ro zize ndìsìzé do bi kíé'do kése 'be 'bì Lomo kí ánu éyì kpá kí 'dècì ngbanga ro kífú Isiréle e bi sokó doa gbre ní.”

Yésu esì sîlîne komo Simúna Pétero

(Lúru kpá Matáyo 26:31-35, Máriko 14:27-31, Yiwáni 13:36-38)

³¹ Zí Yésu ìnyìné úku ledre zí Simúna kídí, “Lúru aka Simúna, Satána yeme roné go gí ro

úzu yìi o'buó'bu káa zí miḡombì menḡi moko ne ní. ³² Abú kenée ndotó, máini ini go zí Babá ḡi royì, ḡi ro zíyì tóroyì nḡbúó simì úzu éyì nées útúásá útú wá. Simì bì ndá'baḡu go zíma ní, idí ndìṣì í'bí roko'bu zí lafúyì e."

³³ Zía ìnyìné úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Nḡére, mááyì go nzíyímá ḡi royì. Togú síḡìṣì yá, idíní óto zée kéyì, togú umbu yá, azé úyu kéyì."

³⁴ Zí Yésu úkulúgu ledre zí Pétero kídí, "Máúku zíyì Pétero, kílón dó kí simìbì 'dá'dá zí ngono kí úçu koko, áyì ási ḡi romá kí'dí ota yá nées owo ené máa wá."

³⁵ ḡi do kacì ledre bì uku zí Pétero ní, zía nda ìnyìné ndú'yú 'yì lódú kacíne ga ḡere nées mbá kídí, "Simì bì kóo mákása sée lá kí ḡbékpì sílìse ndéré kí 'dódo bilámá ledre amá zí 'yì e, 'dí'bisé késì ḡi ro ánu éyì káe wá, ḡbawá kombo, ḡbawá ngítì wará ní, lerì éyì menḡìní kóo sée ḡoó?"

Zíye úkulúgu ledre zí Yésu kídí, "Lerì kémbì éyì menḡi zée wá."

³⁶ Zía úku ngítì ledre zíye kídí, "Ba ndaá lolu ledre máa bì kóo nées wá, ilì nda go zíse 'dí'bi késì kí kombo esé e kpa. 'Yì bì mongú maku ndaá zía wá ní, idí úḡúoyó ngítì bongó ené 'dá'ba, zía ndéréne úḡú maku zíne. ³⁷ Ídísé ówo a kídí, ledre ga bì kóo ekéomoní ḡi romá 'desì simì miéké kúrú Lomo kídí, 'Nìyì karanée 'dó'do máa káa zí 'yì bì menḡi bisinyí ledre ní,' sìnḡì kadra ené oḡu go."

³⁸ Simì bì 'yì lódú kacì a uwúnì ledre bì uku nées kenée ní, zíye úkulúgu ledre zía 'diya kídí,

“Ngére, mingburoko maku niyi bo zize ona gbre.”

Zia úkulúgu ledre zíye kídí, “Ledre máa wo née asá go kenée.”

Yésu ini ini zí Lomo

(Lúru kpá Matáyo 26:36-46, Máriko 14:32-42)

³⁹ Zí Yésu olúóguné gi simi yana gara gi ore káa zí bi lengbe ní ndéréne do Landa bi kí kágá ga bi ndişini ndólo yée Olíva doné ní. Zí 'yi lódú kacíga ndéréye lódú wo íri. ⁴⁰ Simi bi nderéogu íri ní, zia úku ledre zí 'yi lódú kacíne ga gére née kídí, “Ídísé ndişi ini ini zí Lomo gi ro zia ndişiné sáká sée gi simi ledre ga bi niyi kí ndişi ndíki sée ní.” ⁴¹ Gi do kací ledre née ní, zia inyiné gi cigíye ndéréne re, do útúne do ngúrú şindíne ini ini zí Lomo kídí, ⁴² “Babá, togú ni útúásá kací komoyí yá, ndá ótoómo máa zíma ndúwúma simi nduwú bi ni go ógu ba wá. Ledre ma'dáa idí méngi roné kací miyéme ledre eyí, nda idí kací sómú ledre amá wá.” ⁴³ Zí Lomo kásaogu maláyika ógu í'bí roko'bu zia. ⁴⁴ Gi zí mongú éyí miówo, zia ndişiné ini ini zí Lomo cú kí siminé. Zí bisuwu bi ndişi kúkú gi roa triji bi ní, óyóló'bó roné idíne bikesíne káa zí sáma ní.

⁴⁵ Zia inyiné ndá'balúgu roné zí 'yi lódú kacíne e. Ni ógu íri ní, niyi go mbá 'dú'du cóngó royé ukú kpá go mbá miúkú gi zí lerí. ⁴⁶ Zia úku ledre zíye kídí, “Ásé yi esé 'dú'du esé? Ídísé ndişi ini ini zí Lomo gi ro zia ndişiné sáká sée gi simi ledre ga bi niyi kí ndişi ndíki sée ní.”

'Di'biní Yésu
(*Lúru kpá Matáyo 26:47-56, Máríko 14:43-50,*
Yiwáni 18:3-11)

47 Simi bi Yésu ni aka ngbúru ndịsi úku ledre zí 'yi ené ga gére ní, ruu, zí tú'dú ngíti géyi 'yi e ndé'yíóguyé, Yúda bi ni ngúru 'yi lódú kací Yésu ma'dáa ní, 'di'biogu yée ne. Zía ndéréne geré fáka Yésu í'bí mandá zía. 48 Zí Yésu úku ledre zía kídí, “Yúda, ógu fáka 'dódo Owú 'bi 'Yíma'dí kí í'bí mandá zía ba gi zía bi í'bí ngbángáma go ní?”

49 Simi bi 'yi lódú kací Yésu owoní kídí bisinyí ledre ogu née go ne ní, zíye úku ledre zí Yésu kídí “Ngére, ilizé go tónó lágá yée kí mingburoko maku ga ba?” 50 Zí ngúrúyé ñnyiné koo gi ro lágá ónzó 'yi 'bi moko 'bi mongú 'yi 'dáná éyí† fí umbu, zí mongú maku nda útúne lá gbóo ro mbílía do anú, lágá 'dəcí a tu.

51 Zí Yésu gbúrúgbóne do 'yi lódú kacíne ga gére née kídí, “Así go, ótoómosé yée mu.” Zía óto sílìne ro mbílí o'do née zí mbílí a émené.

52 Gi ore zí Yésu ñnyiné úku ledre zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kpá kí 'yi ga bi ndịsiní lúru bi kací 'Dìcì 'bi Lomo ní, nda kí mingburoko 'yi 'bi Yúda e kídí, “Mengi káa be 'di zise ógusé gi romá kí mingburoko maku e kí ngbóndó e káa zí

† 22:50 22:50 Mongú 'yi 'dáná éyí: Mongú 'yi 'dáná éyí romo do manda 'bi 'yi 'dáná éyí e zí Lomo. Ndịsi lengbe ólú duu ne simi 'dìcì bi Mongú Bi 'bi Lomo simi 'Dìcì 'bi Lomo ní gi ro 'dáná éyí zí Lomo kí'di kéré simi simibi kéré'do. Ndịsi 'dí'bi sáma bangá bi ongoonzóni gi ro 'dáná a zí Lomo ní ólú kée 'dìcì iri gi ro zí Lomo ótoómo lúyú ledre 'bi 'yíma'dí e.

éyí bí mááyí 'yì méngì bisinyí ledre ní? ⁵³ Kací kadra mbá azé kése do ligá 'bì 'Dìcì 'bì Lomo 'dí'bisé nda kóo máa wá gì zí 'dì togú mááyí 'yì méngì bisinyí ledre ní? Ba go sɛndì kadra gì ro zise méngì éyí bí ìlisé méngì a ní gì zía roko'bu 'bì Satána ala'dutù do sogo kàngá go."

*Pétero uku ya née owo ené Yésu wá
(Lúru kpá Matáyo 26:57,58,67-75, Máriko
14:53,54,66-72, Yiwáni 18:12-18,25-27)*

⁵⁴ Tí ma'díi, zíye 'dí'bi Yésu ndéré kíe 'be 'bì mongú 'yì 'dáná éyí. Zí Pétero útúne do kacíye gì gbála ndìsì lódú yée. ⁵⁵ Gì zí drú 'bì bí miará, zíye kótú mongú pho'du sìmì yana ligá ndìsìyé gbaá roa. Zí Pétero kpá ógu ólúne dongaráye ndìsìné gì zí drú. ⁵⁶ Ábuwá, ngíti kára bí ndìsì méngì moko 'be 'bì mongú 'yì ore ní lurúndiki wo go kací mbílí pho'du, zía úku ledre kídí, "O'do née ni ngúru 'yì gì dongará 'yì ga bí 'bì o'do née."

⁵⁷ Zí Pétero úkulúgu ledre zí kára née kídí, "Ndá úku ledre kenée wá, máówo amá o'do née wá."

⁵⁸ Kpá lá ca gì do kací ledre née ní, zí ngíti 'yì óguné, zía ónzó komoné ro Pétero zía úku ledre zí Pétero kídí, "Áyí ngúru 'yì 'bì mongú 'yì bí 'dì'biní wo ba."

Zí Pétero úkulúgu ledre zí o'do née kídí, "Ndá úku ledre kenée wá, máówo amá mongú 'yì née wá."

⁵⁹ Gì do kací sɛndì kadra kíé'do, zí ngíti 'yì kpá úku ledre gì ro Pétero kídí, "Ma'díi, o'do ba ni

ngúru 'yi 'bi mongú 'yi ba, gi zía niyí kéye mbá gi simi Galiláya girí.”

⁶⁰ Zí Pétero úkulúgu ledre zí o'do née kídí, “Ndá úku ledre kenée wá, máowo amá mongú 'yi née wá.” Simi bi Pétero ni aka ngbúrú ndísi ódro ní, kokořiyoko, zí ngono úçu koko. ⁶¹ Zí Ngére Yésu óyó komoné lúru Pétero, geré zí ledre bi Yésu uku kídí, “Kílondó 'dá'dá zí ngono kí úçu koko, áyí ási gi romá kídí ota ní ngásáoguné simi a.” ⁶² Zí simikozo méngi Pétero, zía ólúoguné ndoo 'dí sogo ndísiné ini ini kíngaya.

Asikíri foloní Yésu

⁶³ Zí asikíri ga bi otoní yée ndísi lúru bi káa bi Yésu ni ngásá ní, ndísiyé fóló wo kpá kí ndísi ócó wo. ⁶⁴ Zíye ódó'dútu komoa zí ngíti 'yi kpá ócó wo, zíye ndú'yú fóló wo kídí, “Nébi, úku aka zíze, ambi ocó yi née ne?” ⁶⁵ Nda gi ore zíye ndísiyé úku sínyi tú'dú bisinyí ledre ga bi kí kese e simiyé ní zía.

Yésu kó'dú mĩngburoko 'yi e

(Lúru kpá Matáyo 26:59-66, Mária 14:55-64, Yiwáni 18:19-24)

⁶⁶ Akpa kí síndondó, zí mĩngburoko 'yi ga bi 'bi Yúda e ní, kí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e, kí 'yi 'dódo lorú e yóko royé, do 'dí'biogú Yésu dongaráye. ⁶⁷ Zíye úku ledre zía kídí, “Úku aka ma'díi zíze, áyí ba Kírésito bi kóo ukuní ledre a yaá ni ógu ní?”

Zí Yésu úkulúgu ledre zíye kídí, “Togú máúku ledre zise yá, ngúngusé esé e wá. ⁶⁸ Abú

mándú'yú kpá sée, úkulúgusé esé ledre kací a zíma wá. ⁶⁹ Éyí bì máówo ní, ásé karanée lúru Owú 'bì 'Yíma'dí kí ndịsị zí Lomo bì roko'bua ofu go ní do anu."

⁷⁰ Zí mingburoko 'yì ga gére née ndú'yú wo kídí, "Káa zí bì úku kenée ní, áyí Owú 'bì Lomo?"

Zía úkulúgu ledre zíye kídí, "Ledre ma'dáa ni tí káa zí bì úkusé née."

⁷¹ Zíye ódroyé dengbíye kídí, "Éyí bì ilizé kpá fú ngíti géyì 'yì e úwú ledre gị tarayé gị roa ní 'dì, otoasá roné go kí Lomo, uwúzé go cù gị tara ní."

23

Yésu kó'dú Piláto

(Lúru kpá Matáyo 27:1,2,11-14, Máríko 15:1-5, Yiwáni 18:28-38)

¹ Zí tú'dú 'yì e yóko royé, zíye 'dí'bi Yésu gị ore ndéré kíe kó'dú Piláto, ngúru mongú 'yì 'bì akúma 'bì Róma. ² Zíye tónóye í'bí ngbángá a kídí, "O'do ba ndịsị sinyi do 'yì ezé e kí ledre kídí ndaní í'bí usóru zí Káyísara wá. Zía kpá úku ngíti ledre kídí née ni yì ené goó ne Kírésìto, mongú Ngére 'bì Yúda e."

³ Zí Piláto go ndú'yú Yésu kídí, "Ma'dí, áyí ngére 'bì Yúda e?"

Yésu ya zía ní, "Tí káa zí bì úku née."

⁴ Zí Piláto ìnyiné úku ledre zí manda ga bì 'bì 'yì 'dáná éyì e kídí, "Málúrúndíki amá lúyú ledre bì do 'dècì ngbanga ro o'do ba gị roa ní wá."

⁵ Zí 'yì ga gére née kpá fú ndịsị úku ledre zí Piláto kídí, "O'do née sinyi do 'yì e simì káṅgá

bì Yudáya ní go mbá. Tonó kóo sínyi do 'yì e go kú gì simi káṅgá bì Galiláya ní, bì ba ní ogù kíe go gì ona.”

⁶ Simi bì uwú ledre kenée ní, zí Piláto ndú'yú yée kídí, “O'do néesè ní gì simi gara Galiláya?” ⁷ Zí 'yì ga gére néesè úkulúgu ledre kídí ìì, Yésu ní gì simi gara bì Galiláya ní. Piláto yaá togú kenée yá, idíní 'dí'bi Yésu ndéré kíe zí ngére Eróde, gì zía Eróde ma'dáa ogù go simi Yerusaléma ore.

⁸ Simi bì Eróde lurú Yésu ní go kó'dùne ní, zía ídine kí mongú rokinyi gì zía ndìṣì kóo go óto komoné gì ro lúru Yésu kí méngì ledre ga bì kí roko'buyé ní gì zía uwú andá go miúwú andá. ⁹ Zía ndú'yú Yésu kí tú'dù ndu'yú e, Yésu ukulugu ené ledre zía mbá wá. ¹⁰ Manda ga bì 'bi 'yì 'dáná éyì e kí 'yì 'dódo lorù niyí kpá fú mitóroyé ore ndìṣì í'bí ngbángá a kí roko'buyé mbá. ¹¹ Zí Eróde kí asikíri ené e ìnyiyé ndìṣì fóló Yésu kpá kí úkucáyi wo. Zíye 'dí'biógù bongó 'bi mĩngburoko ngére e éṣì a roa fóló wo kíe. Zí Eróde ma'dáa kásalúgu wo zí Piláto. ¹² Geré zí dongará Eróde kí Piláto bì kóo sinyí misínyí ní émené gì zía bì 'di'biní Yésu go ní.

Piláto ici roné gì ro yómo Yésu má

(Lúru kpá Matáyo 27:15-26, Mária 15:6-15, Yiwáni 18:39—19:16)

¹³ Zí Piláto ìnyiné ndóloyóko manda ga bì 'bi 'yì 'dáná éyì e ní, kí mĩngburoko 'yì e, nda kpá kí ngíti géyì 'yì ga bì ore ní, ¹⁴ zía úku ledre zíye kídí, “Úkusé ledre kídí, o'do ba ndìṣì sínyi do 'yì e, mándú'yú ló'bó wo go do komosé mbá,

mándíki amá lúyú ledre gị zía gị ro 'dəcị ngbanga roa káa zí bì úkusé ní wá. ¹⁵ Eróde kasalugu wo zíma yáa gị zía ndiki ené kpá lúyú ledre roa wá. Nì go miówoné mbá kídí sị ledre bì do úfu wo gị zía ní ndaá, luyú ené ledre wá. ¹⁶ Gị zí kẹyị née, máli go ótoómo wo. 'Dá'dá zía kí ndéréne, mááyí aka í'bí wo zí asikíri amá e ócọ wo kí." ¹⁷ Piláto nì kí roko'bụ zíne 'bì ndịsị í'dí sịlìne kẹe gị ro kẹmbí 'yị simi sịndí kadra 'bì ayímbi.

¹⁸ 'Yị e iliní eyé ledre née wá, zíye ìnyiyé mbá gbúrógbóye 'dága kídí, "O'do née idí úyu, zíyị ótoómo sịlìyị gị ro Barába." ¹⁹ Barába ma'dáa yéme kóo roné gị ro útúne kí okó do akúma 'bì Róma simi Yerusaléma. Zía kóo úfu 'yị simi sịndí kadra máa bì kóo née, do kóo 'dí'bi wo simi sịgịnị gị ro úfu a.

²⁰ Gị zía Piláto ili tí gị ro zíne yómo Yésu, zía úku ándá ledre zí 'yị ga gère née. ²¹ Zí 'yị e kpá gbúrógbó ándá royé kídí, "O'do née idí úyu, o'do née idí úyu."

²² Zía kpá úku ándá ledre zíye kídí, "O'do née luyú ené ledre wá, sị ledre bì do úfu wo gị roa ní ndaá. Mááyí aka í'bí wo zí asikíri amá e ócọ wo kí, zíma nda ótoómo wo."

²³ Zí 'yị e ìnyiyé mbá gbúrógbóye nda 'dága kíngaya kídí o'do née idí úyu. Gị zí kẹyị née, zía ótoómo Yésu do úfu wo. ²⁴ Nda gị ore zí Piláto méngị ledre ma'dáa káa zí bì iliní ní. ²⁵ Barába bì kóo yéme roné gị ro útú kí okó do akúma 'bì Róma simi Yerusaléma ní, zía kóo úfu 'yị simi sịndí kadra máa bì kóo née. Do kóo 'dí'bi wo simi sịgịnị gị ro úfu a ní, zíye ótoómo wo. Zía

nda í'bí Yésu zí asikíri ené e ndéréye úfua kací kúrú 'yì e.

Phephéní Yésu do mingbúngbu kágá

(Lúru kpá Matáyo 27:31-44, Máriko 15:21-32, Yiwáni 19:17-27)

²⁶ Simi bi asikíri ga gére née niyí go mindéréye do misi'di kí Yésu gi ro úfu a ní, zíye ndíkíye kí ngíti o'do irja Simúna. Ni 'yì 'bi gara bi ndişini ndólo a Kuréne ní, ayí ógu simi Yerusaléma. Zí asikíri ga gére née gága wo ímbí ngburu kágá bi Yésu ndişí ímbí a ba útúne kíe do kací Yésu ma'dáa. ²⁷ Zí tú'dú 'yì e útúye do kací Yésu mutruu, kará e kí ini ini kí mbúmbú'dú. ²⁸ Zí Yésu óyó komoné úku ledre zí kará ga gére née kídí, “Sée kará 'yì 'bi Yerusaléma, ndásé ini ini gi romá wá, ídísé ini 'bi esé lerí bi ayí go ógu rosé kí owú 'bi esé e ba. ²⁹ Ídísé ówo a kídí şindí kadra ni go gbóo ngíti géyì 'yì e niyí úku ledre kídí, ‘Kará ga bi ndikiní owú e wá, kí yée ga bi owú uluní umba kó'dúye wá ní, 'bi eyé eme yì ené ne.’ ³⁰ 'Yì ga bi niyí ídíáká simi Yerusaléma ore simi bisinyí şindí kadra née ní ní, niyí úku ledre kídí,
“ ‘Mingburoko landa ga ba ógusé mu útúló'bu zée.’

‘Kangá líkpí royí mu zíyì 'dütü zée simiyì.’

³¹ Maa bi ngára málúyú ledre wá, do 'dó'do maa kaa zí wo ba ní ní, Lomo ni karanée 'dó'do 'yì lúyú ledre ga gére née bisinyíne.”

³² Ngíti géyì 'yì lúyú ledre e niyí koo bo gbre 'di'biní yée kpa kí Yésu gi ro úfu yée. ³³ Simi bi

nderéoguní go kí Yésu do bi bi ndişiní úfu 'yi e doa, ndoloní Gologóta, ledre gi simi a kídí, cóngó do'yi ní, zíye phéphé wo ore. Zíye kpá phéphé ngíti géyi 'yi lúyú ledre e gbre, ngíti a do sîlî Yésu 'bi anú, ngíti a do ngeli. ³⁴ Zíye ónzó gbégbé* ífibáyi bongó ené e kíe dongaráye. Zí Yésu ini ini zí 'Buné kídí, “Babá, ídí ótoómo ledre zí 'yi ga bi menginí bisinyí ledre zíma ba, gi zía owoní eyé éyí bi ndişiní méngi a née wá.”

³⁵ Zí 'yi mindéré e ndişî tóroyé dogboṛu misi'di ndişî lúrukása wo do mingbúngbu kágá, zí mingburoko 'yi 'bi Yúda e ndişiyé fóló wo kídí, “Sara bi kóo yá née ni Kírésito, 'yi yómo 'yi e, Lomo kasaogú née ne ní, idí mu yómo roné ke.”

³⁶ Zí asikiri e kpá ndişiyé fóló wo gi zía bi uku ya née ni ngére ní. Zíye óguyé kí mindogó le'yi í'bí a zía, ³⁷ zíye úku ledre kídí, “Togú bi áyí tí ngére 'bi Yúda e ní, yómo royí mu ke.”

³⁸ Zíye éké sî ledre bi ufuní wo gi roa ní phéphé óto a doa 'dága kídí, “BA MONGU NGÈRE 'BI YÚDA E.”

³⁹ Zí ngúru 'yi lúyú ledre bi phephéní yée ba úku sínýi ledre kídí, “Togú áyí ba tí Kírésito ma'díi ní, yómo royí mu gi ro zíyí kpá yómo zée ke.”

⁴⁰ Zí eze a úku ledre zía kídí, “Éré Lomo wá gi zí 'di, ndaá bi umbu bi áyí úyu a née ni úyu ba kpá wo ní wá? ⁴¹ Bi 'do'doní zée ba mbí gi zía bi luyúzé ledre ní. Sara o'do née luyú ledre go, luyú ené kémbí ledre wá.”

* **23:34** 23:34 Ónzó gbégbé: Ba misi'di bi kóo Yúda e ndişiní géle 'yi kíe gi moko 'bi Lomo ní.

⁴² Zía úku ledre zí Yésu kídí, “Mongú 'yì, kídí bí áyí go ngére ní, ndá sómùlígì ledre máa wá.”

⁴³ Zí Yésu úkulúgu ledre zía kídí, “Ndá sómù ledre wá, azé ídí karaba kéyì sìmì 'be bí 'yì e ndìşiní ídí sìmì a kí rokinyi ní.”

Ledre gì ro umbu Yésu

(Lúru kpá Matáyo 27:45-56, Máriko 15:33-41, Yiwáni 19:28-30)

⁴⁴ Nda go kí yana kadra, zí kadra ìlìne mbùú, zí mìtùluru ídìne mbìrì ndéréóguné gì ro şindì kadra ota. ⁴⁵ Zí mongú mbílì bongó bí odó 'dùtuní sìmì 'Dìcì 'bí Lomo kée káa bí ngíti géyì 'yì e nìyì ólù sìmì 'dìcì máa wo bí kí ìrì Lomo ní lófoné gberé kú gì 'dága gì bí. ⁴⁶ Zí Yésu ini ini zí Lomo kí kúrúne 'dága kídí, “Babá, 'dí'bí 'dówúma mu zíyì írì.” Kací ledre bí uku née lu'bú wá, zí 'dówúá ólúóguné.

⁴⁷ Sìmì bí mongú 'yì 'bí asikíri ga gére née lurú ledre bí Yésu menğì née kenée ní, zía í'bí mbófo éyì zí Lomo kídí, “Ma'díi, o'do ba ndáá 'yì lúyú ledre wá.” ⁴⁸ Tú'dù 'yì ga bí yokoní royé ore ndìşì lúru Yésu 'dága do mingbúngu kágá, sìmì bí lurúní mongú ledre bí Yésu menğì née ni kí kìkìné ní, zíye báyiyé gì ore kí ndìşì sémbì kó'dúye gì zía ledre ma'dáa ni kí mongú roko'buné. ⁴⁹ Zí eze lámá Yésu ma'dáa kpá kí ngíti géyì kará ga bí ñgunğuní ledre ené zíye lódú kací a kú gì sìmì káṅgá bí Galiláya ní, tóro kása royé gbála ndìşì lúru ledre bí ndìşì menğì roné zí Yésu née.

Otoní bi zí Yésu
(Lúru kpá Matáyo 27:57-61, Máriko 15:42-47,
Yiwáni 19:38-42)

⁵⁰ Ngúru mongú 'yi 'bi Yúda e ni kóo bo iria Yoséfa, ni bilámá o'do kpá mbigí 'yi 'bi Lomo. ⁵¹ Ngunṅu ené ledre 'bi lafúga ga bi ndişiní yéme a gi ro méngi Yésu kíe ní wá. Ogu yi ené gi simi owú gara 'bi káṅgá 'bi Yudáya bi ndişiní ndólo a Aramatáyo ní, kí mongú óto komo gi ro 'yi bi Lomo ni kása ógu a káa do mongú ngére ní. ⁵² Zía inyiné ndéréne zí mongú 'yi Piláto ndú'yú wo idí ótoómo umbu Yésu zíne ndéréne óto a. ⁵³ Zí Yoséfa imbióto umbu Yésu bi gi do mingbúngbu kágá. Zíye yéme wo simi bikenyi mbílí bongó, zíye 'dí'bi umbua ndéré óto a simi gu bi iciní simi landa ngára otoní aka 'yima'dí simi a wá ní. ⁵⁴ Kadra máa née kóo sındi kadra 'bi yéme ro'yi, gi zía kílondó a née go Sílí 'bi 'Dówúro.

⁵⁵ Zí kará ga bi lodúní kací Yésu ma'dáa kú gi simi Galiláya ní kpa útúye do kací Yoséfa gi sí bi íri, zíye lúru miótoa cú kí komoyé. ⁵⁶ Simi bi otoonzóni bi go ní, zí kará ga gére née ndá'bayé 'be, yémeómo su'bu mindonyo kpá kí ngiti géyi kágá e mbá nzíyiyé zíye ndişiyé kí gi zía otoní née úndru lorú 'bi Sílí 'bi 'Dówúro.

24

Yésu urú gi simi umbu
(Lúru kpá Matáyo 28:1-10, Máriko 16:1-8,
Yiwáni 20:1-10)

¹ Nda go akpa kí sị ndónódó simi sịlị gi do kací Sịlị 'bi 'Dówúro, zí kará ga gére née 'dí'bi sụ'bú mindonyo ga bi yemeomoní yée ní ndéré kícé sị bi. ² Niyí ógụ íri ní, gburugbu oyóní tutú gi tara mbotu bi go. ³ Geré zíye ólúye simi gu, lurúní bi káa ní, umbu Ngére Yésu ndaá 'bi enée lolu wá, zí tarayé ịdrine mbá mịdrị. ⁴ Niyí aka cịkị ndịsị sómúló'bó ledre née yá, zí ya'dá e gbre mbá kí bikenyi bongó gindri gindri royé ólúógụ tóroyé kenée. ⁵ Zí kará ga gére née lịyiyé, zíye ési doyé mbá bi gi zí ngiri. Zí ya'dá ga gére née úku ledre kídí, "Ndịsịsé gámásó'do 'yi bi ni tridri ní dongará umbu e gi ro 'di? ⁶ Ndaá 'bi ené lolu ona wá, urú yi ené go. Ledre kóo uku zise simi kángá bi Galiláya ní ndaá lịgi sée wá, mengi roné née ne. ⁷ Uku kóo kídí, 'Ngíti géyi 'yi e niyi karanée í'bí ngbángá Owú 'bi 'Yima'dí zí 'yi lúyú ledre e úfu wo. Nda simi ota sịlị, zía úrúne.'" ⁸ Geré zí kará ga gére née sómúndiki ledre kóo uku ní.

⁹ Zí kará ga gére née inyiyé gi sị bi gi ore ngásá ndá'bayé úku ledre bi lurúní sị bi íri née zí 'yimikása ga bi idiakání sokó do keri ní, nda kpá kí ngíti géyi 'yi lódú kaciga ga bi ore ní. ¹⁰ Kará máa ga gére née kóo Mariya gi simi owú gara bi kí irine Magidala ní, nda kí ngíti a kí irine Zowána, kpá kí ngíti Mariya kpí, née 'bi ené mbágá Yakobo nda kí ngíti géyi lafúye kará e, ukuní ledre máa née ye zí 'yimikása ga bi 'bi Yésu née. ¹¹ 'Yi ga gére née ngununí eyé kóo ledre bi kará ga gére née ukuní ní wá. Somuní yaá kará ga gére née ukuní yi eyé née ngbékpi ledre. ¹² Abú tí kenée ndotó, zí Pétero inyine

ngásáne sí bi íri, zía ndálané lúró bi simi gu, Ngére Yésu ndaá 'bi ené lolu wá. Lá bongó bi yemení wo simi a ní idíakáne simi gu. Zía ndá'bané kí ndísi sómú ledre née, owo 'di'bi mbí éyí bi mengi roné née wá.

Yésu 'dodo roné zí 'yi lódú kacíne ga bi gbre ní (Lúró kpá Máriko 16:12,13)

¹³ Kpá cìkì simi sílì máa née ní, zí ngíti géyì 'yi lódú kací Yésu ga bi gbre ní ìnyiyé ndéréye simi owú gara bi kí ìrìné Imawú ní. Nì méyìlì e ìnyì doa gbre gí ro mongú gara Yerusaléma. ¹⁴ Simi m̀ndéréye do m̀isi'di, zíye ndísiyé kí ódroyé gí ro ledre bi mengi roné née. ¹⁵ Simi bi niyí ndísi kí úkuló'bó ledre ga gére née dongaráye ní, zí Yésu ólúóguné zíye, zíye ndísi lódú m̀isi'di kéye. ¹⁶ Owoní eyé bi kídí née wo ní wá, gí zía Lomo uçụomo kóo yée née káa bi niyí ówo wo.

¹⁷ Zía ndú'yú yée kídí, “Ledre máa bi ndísisé ndéré kí úku a tí bi gáa ba ní 'bié ledre 'di?”

Zíye tóroyé, zí simi komoyé ídine mbá misínyine. ¹⁸ Zí ngúrúyé kí ìrìné Kiliyópa úku ledre zía kídí, “Mongú ledre bi mengi roné do sílì ga ba simi Yerusaléma íri ba ówo wá ní, ógu 'bi eyí gí 'da?”

¹⁹ Yésu ya zíye ní, “‘Bié ledre 'di?”

Zíye úkulúgu ledre zía kídí, “Née Yésu, nébì gí simi gara Nazeréta, Lomo i'bí kóo roko'bu go zía, zía ndísiné 'dódo ledre zí 'yi e kpá kí méngi m̀ingburoko ledre e, zí Lomo kí 'yìma'dí e ídíye mbá kí rokinyi gí zía. ²⁰ Kara kóo ba zí manda ga bi 'bi 'yi 'dáná éyí e kpá kí ngíti géyì

míngburoko 'yì ezé e í'bí ngbángá a zí akúma 'bí Róma idíní úfu wo. Do úfu wo do míngbúngbu kágá. ²¹ Azé 'bí ezé kóo go kí mongú rokinyi kídí née go Kírésìto kóo Lomo uku ledre kásaógu a ní, ogú go gí ro yómo zée Isiréle e. Éyì ndaá lolu wá, mengì karaba simì káṅgá go 'dényé sīlì ota. ²² Tarazé ìdrì gáa gí zí ngíti géyì kará e gí dongaráze. Simì bì gáa ìnyìnì akpa kí s̀ndóndó ndéréye s̀ì bì ní, ²³ niyí ógu íri ní, o'do máa née ndaá 'bí ené lolu wá. Zí ngíti géyì maláyika e 'dódo royé zí kará máa ga gére née, zíye úku ledre kídí o'do máa urú yì ené. ²⁴ Zí ngíti géyì 'yì ezé e kpá geré ìnyì ngásáye íri, tí ma'díi ogú ndikiní eyé wo wá.”

²⁵ Zí Yésu úku ledre zíye kídí, “Ówosé esé ledre wá gí zí 'dì, ledre ga bì kóo nẹ̀bì ukuní yée gí romá kídí Lomo nì kásaógu a ní ìlisé ṅúnṅu wá gí zí 'dì?” ²⁶ Ídísé ówo a kídí Kírésìto nì aka 'dó'dó zía kpá úyuné zía úrúne kí, zía ndá'balúgu roné komo ere kí mongú roko'buné. ²⁷ Nda gí ore zí Yésu ma'dáa tónóne úku yéme ini ledre gí simì ledre ga bì kóo nẹ̀bì e ukuní gí roné do éké yée simì miéké kúrú Lomo ní zíye. Tonó kí Músa nda kí yée ga bì ngíti géyì nẹ̀bì e ukuní ní.

²⁸ Simì bì nderéoguní nda go gbóo kí gara bì ya'dá ga geré niyí ndéré simì a ní, zí Yésu ídine káa zí ayí ókpó ené miókpó ní. ²⁹ Zí ya'dá ga gére née ùcuómo wo kídí, “Kadra utú go ndá lolu ndéré wá, idízé 'dú'du kése ona togú bì ará go yá, zíyì ndéréyì.” Zí Yésu ndéréye kéye.

³⁰ Nda go do bi éyí miánu, zí Yésu 'dí'bi ambata zía í'bí mbófo éyí zí Lomo gi roa, zía 'déwe simi a zía í'bí a zíye. ³¹ Geré zí komo ya'dá ga gére née óngóne zíye ówo a kídí ábuwá ba yí ené Yésu ke. Zía lélíne gi zíye gi ore. ³² Zí ya'dá ga gére née úku ledre dengbíye kídí, “Ábuwá ledre bi gáa ndìsì úku a zíze do m̀isi'di 'dáa ní utú yeme roné do mimbé'dezé kp̀ini gi zí k̀eyi née.”

³³ Geré zíye ìnyiyé ndá'balúgu royé simi Yerusaléma. Niyí ógù iri ní, ngítí 'yìmikása ga bi sokó doa k̀erí ní nda kpá k̀i ngiti géyí 'yì e yokoní royé go mbá do bi k̀ié'do. ³⁴ Kpálá bi oguní ní, geré zí lafúye ga bi gáa ore ní, úku ledre zíye kídí, “Ma'díi, Ngére úrú go 'dodo roné go za cú zí Simúna.” ³⁵ Zí lafúye ga bi gáa gbre nda'baoguní gi simi Imawú ní kpá líkpí ledre bi mengi roné zíye do m̀isi'di nda kpá k̀i wo bi simi bi 'dewe ambata ní, zíye ówoyéme wo.

Yésu olúogu dongará 'yì lódú kacíne e

(Lúru kpá Matáyo 28:16-20, M̀ariko 16:14-18, Yiwáni 20:19-23, Moko 'bi 'yìmikása e 1:6-8)

³⁶ Simi bi niyí aka ndìsì líkpí ledre née kenée ní, ve, zí Yésu kpá olúoguné dongaráye ore. Zía úku ledre zíye kídí, “Mimbé'desé ìdrí mu.”

³⁷ Simi bi Yésu olúogu ve dongaráye ní, zíye líyiyé gi zía somúní 'bi eyé go kídí 'yì lára ogu ne. ³⁸ Zía úku ledre zíye kídí, “Ndásé éré ngirí wá, ídísé ngungu a kídí máúrú gi simi umbu go ma'díi. ³⁹ Lúru aka m̀birí ga bi simi sílìma ba k̀i yée ga bi ro s̀indìma ní. Táta lúru aka romá, née

tí máa ndaá 'bi ené 'yi lará wá, 'yi lará ndaá kí esi roné kpá kí cóngó siminé wá.”

⁴⁰ Gi do kací ledre née ní, zía 'dózo sîlîne zíye kí sîndîne gi ro zíye lúru mbiři. ⁴¹ 'Yi ga gére née mbá, ledre née ni aka zíye káa zí ɽanga ní, togú Yésu urú née tí go née yá. Zía ndú'yú yée kídí, “Owú éyí miánu ni laká tí zise ona bo?” ⁴² Zíye í'bíogú milíci kénzé zía, ⁴³ zía ánu a tí dongaraye ore.

⁴⁴ Zía úku ledre zíye kídí, “Mááyí ba kpá úku ándá ledre kóo 'dá'dá ní zise. Loru ga bi kóo Músa ekéní yée kí nébi e kpá kí yée ga bi simi Ke'bi 'bi Dawídi e gi romá ní niyí méngi royé mbá.”

⁴⁵ Zía sáká 'yi ené ga gére née gi ro zíye ówoyeme ini ledre gi simi ledre ga bi ekéní gi roné simi miéké kúru Lomo ní. ⁴⁶ Ba ledre bi ekéní ní kídí, “Kírésito ni 'dó'dó zía úyuné, nda simi sîlî ota zía úru ne gi simi umbu. ⁴⁷ Ngíti a nda 'bi ené kídí 'yi ené e niyí tónó gi simi Yerusaléma ndéré kí úku bilámá sanda ené zí 'yima'dí e mbá idíní otoómo méngi bisinyí ledre zíye ngúngu ledre 'bi Lomo gi ro zíye ómoyé. ⁴⁸ Séé 'yimikása amá e ásá 'dókó ledre máa ga ba se kídí ledre ga bi ménginí royé zíma ba niyí ma'díi ledre e. ⁴⁹ Ídísé ówo a kídí 'Dówú Lomo kóo Babá uku ledre a gi ro í'bí a zise káa do sáká éyí ní, mááyí go ndéré kásaogu a. Tí lá ídísé aka ndísi simi Yerusaléma ona zí sáká éyí née óguné káa do roko'bu zise té kí.”

*Yésu nda'ba komo ere
(Lúru kpá Mária 16:19,20, Moko 'bi*

'yìmíkása e 1:9-11)

⁵⁰ Zí Yésu 'dí'bi yée zíye ólúóguyé gí simi Yerusaléma gí ore ndéréye simi ngítì owú gara kí ìrìné Beteníya. Simi bì oguní ìrì ní, zía síkpì sílìne 'dága í'bí úndru zíye. ⁵¹ Ngbúrú simi bì nì ndìsì ìnì ìnì zí Lomo kí í'bí úndru ní, yóó zía ndá'balúgu roné komo ere. ⁵² Zíye óto úndrua ore, zíye nda ìnyiyé ndá'balúgu royé simi Yerusaléma kí mongú rokinyi. ⁵³ Kací kadra mbá, zíye ndìsì ndéréye simi 'Dìcì 'bì Lomo ìnì ìnì zí Lomo.

MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KÍ DOSÍ ÉYÍ E
Baka: MIKÁNDA LORU 'BI LOMO KÍ DOSÍ ÉYÍ E New
Testament+

copyright © 2016 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Baka

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-16

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022

9ebc1b62-650d-5302-9391-27a31d140102